Nr. 7. Kraków, dnia 31 lipca 1928 r. Rocznik XLIX.

DZIENNIK ROZPORZĄDZEŃ

stoł. król. miasta Krakowa.

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI: Kraków, Biuro prasowe Magistratu.

Przedpłatę przyjmuje wyłącznie Administracja „Dziennika Rozporządzeń“, która wynosi w Krakowie za pojedynczy egzemplarz 1 Zł., z opłatą pocztową o 20 groszy więcej.

Z zagadnień struktury i administracji samorządu Gminy m. Krakowa.

KAZIMIERZ SARNECKI.

SPRAWOZDANIE

z działalności Biura Statystycznego stoł. król. miasta Krakowa, za czas od 1924 do 1926 roku włącznie.

Dobiega pół wieku od chwili, kiedy Rada miasta Krakowa, w zrozumieniu doniosłości statystyki miejskiej, postanowiła w dniu 9 lutego 1882 wyodrębnić z całokształtu administracji lokalnej działalność statystyczną Gminy i utworzyła dla niej osobną placówkę w postaci Biura Statystycznego.

Biuro rozpoczęło swą działalność w styczniu 1884 roku i aż do wskrzeszenia państwowości polskiej było obok lwowskiego, jednem z dwu polskich, miejskich biur statystycznych, czynnych na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej.

Działalność Biura Statystycznego miasta Krakowa, zapoczątkowana wśród niezmiernie trudnych warunków przez pierwszego dyrektora Biura śp. prof. Dra Józefa Kleczyńskiego, obejmowała dzięki poparciu ze strony Zarządu miasta, coraz szersze dziedziny administracji i życia gminnego tak, że tuż przed wybuchem wojny Biuro Statystyczne krakowskie należało do najlepiej zorganizowanych i najsprawniej funkcjonujących biur nietylko w Austrji, ale wogóle.

Widocznym objawem żywotności Biura były jego drukowane publikacje, a zwłaszcza dwurocznik pt. «Statystyka miasta Krakowa», który w latach od 1887 do 1912 ukazał się w trzynastu obszernych tomach i zawierał dokładne sprawozdania z działalności Biura po rok 1912.

Wybuch wojny światowej nietylko przeszkodził w wykończeniu następnego XIII tomu dwurocznika, do którego rękopis w znacznej części był gotowy do druku, lecz ponadto zwichnął i zahamował całą działalność Biura, która po dziś dzień nie zdołała jeszcze, mimo wysiłków, znaleźć się w normalnych torach i osiągnąć dawnego poziomu.

Zjawisko to uważać należy za następstwo tych wszystkich zmian, jakim w ciągu ubiegłych 13 lat uległo życie, nie mogące jeszcze ciągle zamknąć się w formach, dostępnych planowemu i metodycznemu statystycznemu badaniu.

Okoliczność ta nastręcza wiele trudności tak czynnikom państwowym, jak i samorządowym, które z najlepszą wolą i w pełnej świadomości celu dążą do zbudowania aparatu statystyki publicznej, natrafiają jednak jeszcze ciągle w swoich wysiłkach na grunt mało podatny do realizacji podobnych zamierzeń. Niechaj mi będzie wolno wskazać tu na organizację statystyki naturalnego ruchu ludności, która od roku 1920 jest przedmiotem ustawicznych eksperymentów, a po dziś dzień przedstawia się jako zagadnienie otwarte.

Ze względu na swój zakres działania, obejmujący całokształt administracji lokalnej i przejawów życia w mieście, Biuro Statystyczne stanowi odrębną instytucję miejską, podporządkowaną bezpośrednio Radzie miasta, Komisji Statystycznej i Prezydentowi miasta.

Zgodnie z regulaminem Biura, Komisja Statystyczna bada potrzeby statystyki miejskiej, nadzoruje działalność Biura, uchwala rodzaj i kierunek zamierzonych prac statystycznych i stawia Radzie miasta wnioski we wszystkich sprawach, wymagających jej uchwały.

W skład Komisji wchodzi pod przewodnictwem Prezydenta miasta, 6-ciu członków, wybranych przez Radę miasta z jej łona i powołany przez tę Radę każdorazowy profesor statystyki na Uniwersytecie Jagiellońskim, a poza tem wszyscy wiceprezydenci miasta, naczelnik Biura Prezydjalnego Magistratu, naczelny lekarz miejski, dyrektor M. Izby Obrachunkowej, oraz dyrektor Biura i protokolant.

Dyrektor Biura jest stałym referentem Komisji i jej organem wykonawczym.

Dyrektor Biura jest jego kierownikiem, odpowiedzialnym za tok prac statystycznych, oraz porządek w Biurze.

Wszelkie wewnętrzne zarządzenia winny być wydawane za jego pośrednictwem, on również reprezentuje Biuro nazewnątrz.

Zadaniem Biura jest planowe, metodyczne oraz ciągłe zbieranie i umiejętne opracowywanie danych statystycznych o wszystkich przejawach życia Gminy, a to z jednej strony w celu stworzenia punktów wyjścia dla działalności Zarządu miasta, z drugiej strony, celem gromadzenia materjału dla badań naukowo-społecznych.

Obok tego Biuro Statystyczne winno, bez uszczerbku dla powyższych celów, współdziałać z władzami państwowemi w zakresie statystyki administracyjnej.

Jak wynika z powyższego, Biuro Statystyczne ma w zakresie agend własnych działać na podstawie i w granicach z góry ustalonego planu, który się musi liczyć nietylko z doraźnem zapotrzebowaniem danych statystycznych, lecz również z ich zapotrzebowaniem nawet w odległej przyszłości, tak dla celów bieżącej administracji, jak dla celów nauki. W ten sposób unika się złego, w jakie popada często administracja państwowa, żądając danych statystycznych, których nie zaleciła poprzednio rejestrować.

Plan działalności Biura winien w szczególności uwzględniać i umożliwiać Biuru stosunki z innemi biurami statystycznemi, zwłaszcza miejskiemi, a to w celu stopniowego ujednostajniania metody badań i zyskiwania tą drogą wartościowego materjału porównawczego.

W stosunku do Głównego Urzędu Statystycznego, Miejskie Biuro Statystyczne powinno mieć zawarowaną zupełną niezależność, a konieczne zresztą współdziałanie z tą magistraturą w zakresie statystyki administracyjnej musi się zamykać w granicach, zakreślonych z pewnym umiarem tak, by to współdziałanie nie było połączone z przeciążeniem Biura statystyką państwową i nie odbywało się z uszczerbkiem dla własnych jego agend.

Po tych koniecznych uwagach wstępnych przystępuję do szczegółowego omówienia faktycznej działalności Biura w latach 1924 — 1926 włącznie.

W okresie sprawozdawczym dokonało Biuro następujących ważniejszych prac:

I. Prace normalne.

A. We własnym zakresie działania.

a) Biuro współdziałało z Miejskim Urzędem Zdrowia w zestawianiu sprawozdań tygodniowych o naturalnym ruchu ludności, dokonując ich kontroli i uzupełniając je danemi co do liczby ludności oraz liczbą i cyfrą małżeństw, urodzin i zgonów.

W tej formie zestawione sprawozdania rozsyłało Biuro do Miejskiego Urzędu Zdrowia, Ligi Narodów oraz Wydziałów Statystycznych miast Łodzi i Poznania.

b) Dla całego szeregu placówek statystycznych dokonywało Biuro perjodycznych zestawień o naturalnym ruchu ludności. Należą tu między innemi miesięczne zestawienia dla Wydziałów Statystycznych miast Lwowa, Warszawy i Łodzi oraz zestawienia roczne dla biur statystycznych w Trieście, Santa-Fe, Montevideo, Medjolanie i t. p.

c) Dla prasy miejscowej sporządzało Biuro co miesiąca komunikat o zaszłych wypadkach urodzin, małżeństw i zgonów.

d) Dla Magistratu m. Łodzi zestawiano dwa razy w miesiącu wykaz cen ważniejszych artykułów.

e) Sporządzano imienne miesięczne wykazy zmian w posiadaniu realności w Krakowie dla prasy, władz, urzędów i stowarzyszeń właścicieli realności.

f) Dokonywano na indywidualnych kartkach statystycznych wierzytelnych odpisów zgłoszeń o aktach metrykalnych, dla celów statystyki miejskiej.

B. W zakresie działania poruczonym.

a) Biuro zestawiało miesięczne dane o naturalnym ruchu ludności dla Głównego Urzędu Statystycznego.

b) W wykonaniu obowiązujących przepisów państwowych rozp. Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 40 poz. 273) zbierano z 24 urzędów metrykalnych tygodniowe indywidualne sprawozdania o aktach małżeństw, urodzin i zgonów, poddawano je szczegółowej rewizji i sprostowaniu, poczem dokonywano na ich podstawie statystycznych zestawień kwartalnych, które wraz z uporządkowanym materjałem szczegółowym odsyłane bywały z upływem każdego kwartału do Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie.

O rozmiarach tej pracy świadczy fakt, że w okresie sprawozdawczym operat omawiany obejmował materjał, złożony z 3744 wykazów indywidualnych, zawierających 31260 skorygowanych zgłoszeń.

c) Biuro brało udział w postępowaniu w przedmiocie sprostowania i uzupełnienia wpisów metrykalnych, donosząc Wydziałowi IV Magistratu o ważniejszych usterkach i brakach, dostrzeżonych w toku przeprowadzania rewizji wspomnianego pod b) materjału sprawozdawczego.

d) Na podstawie zapisków w księgach budowlanych, prowadzonych w Budownictwie Miejskiem Oddział A, Biuro dokonywało dla Głównego Urzędu Statystycznego miesięcznych zestawień w sprawie ruchu budowlanego w Krakowie, obejmujących dane co do rozpoczętych, będących w toku i ukończonych budów prywatnych i komunalnych.

e) Dla celów badania i zwalczania drożyzny Biuro, opierając się na zapiskach Komisarjatu Targowego, zestawiało dla Głównego Urzędu Statystycznego, początkowo tygodniowe, według dni i miesięczne, według tygodni, a od 1 lipca 1924 jedynie miesięczne wykazy cen detajlicznych 41 artykułów pierwszej potrzeby, oraz cen hurtownych bydła, trzody i ziemiopłodów.

Poza tem przedkładano Głównemu Urzędowi Statystycznemu na żądanie, w ciągu pierwszych trzech miesięcy 1926 roku wykazy cen hurtownych jabłek, ujętych w trzy klasy, według jakości.

f) Od szeregu lat Główny Urząd Statystyczny dąży do zorganizowania statystyki zarobków. Zapoczątkowaniem akcji w tym kierunku, była statystyka płac personalu gminnego, która się ograniczała do miesięcznych zestawień zarobków robotników miejskich. Jednak już w połowie roku 1924 rozszerza Główny Urząd Statystyczny powyższą statystykę również na «urzędników», t. j. na cały personal gminny stały i prowizoryczny.

Zbieranie danych do tych wykazów okazało się tak bardzo mozolne, iż na wniosek Biura, Główny Urząd Statystyczny zezwolił na zastąpienie dotychczasowych miesięcznych wykazów wykazami rocznemi, o ile chodzi

o personal stały i prowizoryczny, a wykazami półrocznemi, o ile chodzi o robotników miejskich.

Mimo tego ułatwienia, wykazy powyższe przysparzają Biuru wiele żmudnej pracy, czego dowodem jest choćby ta okoliczność, że samo zebranie surowego materjału zajmuje przy ustawicznej korespondencji, telefonicznych i ustnych ponagleniach, około 3 miesięcy czasu.

g) Dla rocznych sprawozdań, jakie Miejski Urząd Zdrowia składa Władzom naczelnym, zebrało i opracowało Biuro szereg danych statystycznych, dotyczących stosunków zdrowotnych miasta.

h) Dla wydawanego przez Gł. Urząd Statystyczny w Warszawie. «Rocznika Statystyki Rzeczypospolitej Polskiej», opracowywano roczne zestawienia o naturalnym ruchu ludności Krakowa.

i) W okresie od roku 1923 Biuro zbierało, kontrolowało i przygotowywało do opracowania obszerne materjały, nadsyłane z 45 miast polskich do uchwalonego na Zjeździe Statystyków miejskich w r. 1922 «Rocznika Statystyki miast Polski».

Materjały te, wraz z danemi o Krakowie odstąpiono z końcem roku 1926 na żądanie Ściślejszemu Komitetowi Redakcyjnemu przy Głównym Urzędzie Statystycznym w Warszawie.

j) Dla użytku wewnętrznego założono i utrzymywano ewidencję domów, uzupełnianą drogą wywiadów na miejscu i na podstawie zawiadomień, otrzymywanych z Budownictwa Miejskiego, Oddział A.

II. Ważniejsze prace nadzwyczajne.

A. We własnym zakresie działania.

a) Wobec nieuporządkowanych w Krakowie stosunków meldunkowych, jedyną urzędową, imienną ewidencję ludności stanowią tzw. księgi spisu ludności.

Księgi te, sporządzane po każdym powszechnym spisie, obejmują całą, spisem objętą ludność Krakowa.

Podobnie, jak i w latach dawniejszych, Biuro Statystyczne przystąpiło z końcem roku 1923 do zestawienia ksiąg ludności na podstawie spisu z 30 września 1921 roku, które ukończyło w ciągu niespełna dwu lat, bo z końcem lipca 1925 roku.

W okresie tym zatrudniono 31 osób przez 19073 godzin, kosztem 4,525.769 Mp i 12.178 zł. Praca trwała zasadniczo 10 godzin dziennie z wyjątkiem świąt, a wynagrodzenie obliczano według godzin, na postawie norm, obowiązujących dla pomocników kancelaryjnych.

Księgami spisu objęto całą ludność, której spisu dokonał Magistrat na obszarze 22 dzielnic miasta, z wyłączeniem osób chwilowo nieobecnych.

Ludność tę, liczącą 183.764 głów, zgrupowano w 22 obszernych tomach, każdy o wymiarach 38×51 cm, a to według dzielnic miasta, ulic i liczb porządkowych domów, przyczem osoby o temsamem nazwisku, związane ze sobą węzłem małżeństwa lub pokrewieństwa i zajmujące w chwili spisu wspólne mieszkanie, zamieszczono pod tą samą pozycją księgi.

Abecadłowy indeks do ksiąg ujęto w 8 tomów.

Z początkiem września 1925 roku oddano gotowe księgi spisu ludności wraz z indeksem, do użytku Wydziałowi V Magistratu.

b) Brak wszelkich środków informacyjnych o Krakowie, skłonił Prezydjum miasta do podjęcia się wspólnie z Towarzystwem Właścicieli Realności Wielkiego Krakowa i przy współdziałaniu w dziale inseratów Banku Odbudowy Nieruchomości w Krakowie, wydawnictwa pt. „Skorowidz Rzeczypospolitej Polskiej i Księga Adresowa miasta Krakowa".

Pracę około „Skorowidza" rozpoczęto w listopadzie 1924 roku, pod redakcją naczelnika Biura Prezydjalnego Magistratu, st. radcy Mgtu p. Tadeusza Przeorskiego i moją.

Wydawnictwo, którego opracowanie kosztowało wiele trudu, opuściło prasę z końcem maja 1925 r. w nakładzie 3000 egzemplarzy, formatu 34×24 cm, objętości 75 arkuszy 16-to stronnicowych, a bogate w treść, po dziś dzień pozostaje w użyciu, jako po wojnie jedyna, w sposób celowy dla Krakowa wydana księga adresowa.

c) W czasie od listopada 1924 po koniec marca 1925 roku, Biuro zebrało na polecenie Magistratu, drogą ankiety, przeprowadzonej wśród Wydziałów Magistratu oraz szeregu urzędów, biur, zakładów i instytucyj miejskich, bogaty materjał informacyjny w sprawie ubezpieczenia Gminy od odpowiedzialności cywilnej.

Materjał ten posłużył następnie do sformułowania wniosków asekuracyjnych.

d) W roku 1926 dokonało Biuro żmudnego obliczenia ludności cywilnej Krakowa za okres od roku 1885 do 1924 włącznie, z uwzględnieniem płci i wyznania. Za lata 1911—1924 ustalono liczbę ludności w obrębie poszczególnych dzielnic miasta.

B. W poruczonym zakresie działania.

a) Spis osób i majątków dla wymiaru podatku majątkowego. W wykonaniu ustawy z 11/VIII 1923 (Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 746) powierzyło mi Prezydjum miasta przeprowadzenie na obszarze Krakowa spisu osób i przedmiotów majątkowych, dla celów wymiaru podatku majątkowego.

Prace przygotowawcze, jak uzupełnienie ewidencji domów i podział miasta na okręgi spisowe w liczbie 189, rozpoczęto 17 grudnia 1923 roku.

Właściwy spis zaczął się 16 stycznia 1924 przy współudziale 137 komisarzy spisowych; spis trwał nieprzerwanie do dnia 16 lutego 1924 r.

Spisem objęto, zgodnie z ustawą, wszystkich właścicieli i posiadaczy majątków w dniu 1 lipca 1923 r. zamieszkałych, względnie mających siedzibę w Krakowie, nadto należące do nich przedmioty majątkowe, tak ruchome, jak nieruchome, a wreszcie wszystkie nieruchomości i zakłady, położone w obrębie miasta i należące do osób, zamieszkałych poza Krakowem. Równocześnie ze spisem, komisarze spisowi doręczyli spisywanym osobom formularze zeznań majątku.

Spisano ogółem 27674 podatników i 418 majątków rolnych, budynków i przedsiębiorstw, należących do osób, przebywających stale poza Krakowem.

Po ukończeniu spisu, Biuro przystąpiło do szczegółowej kontroli, uzupełniania i porządkowania materjału, łącznie z zeznaniami, przyjmowanemi od stron przez dziesięć w tym celu zorganizowanych biur.

Gotowy materjał, rozdzielony pomiędzy inspektoraty skarbowe, przesłano tym ostatnim partjami, w czasie do 18 marca 1924 r.

Poza 137 komisarzami spisowymi, którzy, jak wspomniano, czynności swe ukończyli 16 lutego 1924 r., przy pracach przygotowawczych, a później przy przyjmowaniu, uporządkowaniu i przygotowaniu do wysyłki materjału, zatrudniono 28 sił.

Na przeprowadzenie spisu i uporządkowanie materjału wydano ogółem 5 miljardów marek polskich, z czego Skarb Państwa część refundował Gminie.

b) Z początkiem czerwca 1926 przeprowadzono na zarządzenie Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia publicznego, za pośrednictwem nauczycieli szkół powszechnych, spis dzieci, urodzonych w latach 1913—1925.

Na polecenie Prezydjum miasta, spowodowane interwencją Rady Szkolnej Miejskiej, Biuro Statystyczne współdziałało przy podziale miasta na okręgi spisowe, a następnie dokonało cyfrowego zamknięcia wyników spisu.

c) Na terytorjum Krakowa istnieje 14 parafij rzymsko-katolickich, które obok pieczy dusz, spełniają jako urzędy metrykalne, ważne funkcje w zakresie administracji publicznej.

Granice pomiędzy temi parafjami uległy w ciągu wieków tak znacznemu zatarciu, że wytworzony stan rzeczy, nacechowany niepewnością, nie mógł być nadal cierpiany. Wielokrotne poprzednie próby usunięcia złego nie doprowadzały do pozytywnych wyników tak że dopiero po wojnie, Biuro statystyczne, zainteresowane ze stanowiska statystyki naturalnego ruchu ludności w rychłem i należytem uregulowaniu tej sprawy, wystąpiło z projektem rozgraniczenia parafij według linji stałych, zatem środkiem ulic i placów publicznych. Wygotowany przez Biuro projekt doczekał się ostatecznego zatwierdzenia ze strony Władz dopiero w czerwcu 1926. Na jego podstawie Biuro, z polecenia Magistratu przystąpiło natychmiast, w porozumieniu z Budownictwem Miejskiem Oddział A, do zestawienia wykazu ulic i placów według przynależności do poszczególnych parafij. Wykaz zestawiony w pierwszej redakcji przez Budownictwo Miejskie A.. poddano szczegółowej rewizji, a poprawiony i uzupełniony, oddano w marcu 1927 do użytku Wydziału IV*).

W ten sposób została przy współudziale Biura załatwioną merytorycznie i definitywnie sprawa, ciągnąca się kilkadziesiąt lat i posiadająca w archiwum Magistratu całe foljały aktów.

III. Inne prace nadzwyczajne.

Poza wyszczególnionemi poprzednio, Biuro było stale zajęte licznemi, drobniejszemi nadzwyczajnemi pracami, które niejednokrotnie absorbowały wiele czasu i powodowały zatamowanie normalnego toku czynności.

Na osobną wzmiankę zasługują tu następujące prace:

a) W zakresie demografji, Biuro dostarczało danych o stanie i ruchu ludności, a to na żądanie nietylko wydziałów, biur, urzędów i zakładów miejskich, lecz niemniej często na żądanie władz, urzędów i instytucyj państwowych, kościelnych, prasy, członków Rady miejskiej itp.

*) Wykaz zamieszczony został w „Dzienniku Rozporządzeń stoł. król. miasta Krakowa" Nr. 6 z dnia 30-go czerwca 1928 roku na str. 301 i następnych.

b) W zakresie statystyki ruchu budowlanego i mieszkaniowej dokonało Biuro szczegółowych zestawień dla Prezydjum miasta (ruch budowlany 1910—1924, liczba mieszkań 1910 i 1921, liczba gospodarstw domowych 1921), dla Izby Budowniczych (ruch budowlany w latach 1913—1923), dla Towarzystwa Właścicieli Realności Wielkiego Krakowa (dane mieszkaniowe i wykaz właścicieli domów), a wreszcie dla Okr. Dyrekcji Robót Publicznych (porównawcze dane co do pryw. ruchu budowlanego w Krakowie przed wybuchem wojny i w latach 1918—1925).

c) W zakresie statystyki zdrowotności opracowano dla Państwowej Szkoły Higjeny w Warszawie dane za lata 1868—1925 co do zachorowań i zgonów na szkarlatynę.

d) Dla Towarzystwa „Ose"—„Gesellschaft für Gesundheit der Juden" w Berlinie, zestawiono śmiertelność żydów w latach 1915—1925.

e) Dla Głównego Urzędu Statystycznego dokonano częściowo na podstawie własnych materjałów, a zresztą drogą wywiadu, zestawienia cen detalicznych artykułów pierwszej potrzeby za I półrocze 1914 roku, następnie taryfy, obowiązujące w Spółce Tramwajowej i innych przedsiębiorstwach miejskich, a wreszcie wykazy cen komornego w Krakowie według stanu z czerwca 1914 roku.

f) Akcyzie miejskiej dostarczono danych co do spędu bydła i nierogacizny na Targowicę miejską oraz co do liczby bitego bydła w latach 1923 i 1924.

g) Od szeregu lat Biuro dąży do założenia i należytego utrzymywania ewidencji dzielnic, ulic, placów, domów i ich policzbowania.

Jednym z etapów akcji, podjętej w tym kierunku były dwa obszerne sprawozdania, przedłożone w r. 1925 Prezydjum miasta, na skutek których wydane zostało rozporządzenie, nakładające na Budownictwo A i B obowiązek zawiadamiania Biura Statystycznego o wszelkich zmianach, dotyczących dzielnic, ulic i placów, oraz zmianach w stanie policzbowania domów.

Byłto poniekąd pierwszy krok na drodze do zupełnej sanacji stosunków w dziedzinie, która poddana została radykalnemu uporządkowaniu dopiero w roku bieżącym, w toku prac przygotowawczych do utworzenia Biura ewidencji i kontroli ruchu ludności.

h) Na polecenie Prezydjum miasta Biuro dokonało w pierwszej połowie 1925 roku szczegółowej rewizji przepisów, dotyczących statystyki miejskiej, a wyniki tej rewizji oraz materjały, obejmujące obowiązujące przepisy w zakresie statystyki administracyjnej przedłożyło Biuro do uwzględnienia przy redakcji najbliższego tomu wydawnictwa pt. „Zbiór Ustaw i rozporządzeń stoł. król. miasta Krakowa".

i) Na wezwanie Województwa zestawiło Biuro w r. 1925 dane co do stosunków wyznaniowych na obszarze miasta.

j) Z polecenia Prezydjum, w listopadzie 1925 opracowałem dwa artykuły, pierwszy o obszarze miasta, a drugi o domach i mieszkaniach. Artykuły, obejmujące analizę wyników spisu ludności z 30/IX 1921, były przeznaczone do opublikowania w Dzienniku rozporządzeń.

k) W ciągu 1926 roku Biuro współdziałało przy zebraniu dla Głównego Urzędu Statystycznego materjałów, dotyczących sprawy wykonania budżetu miasta za rok 1925.

l) Dla Sądu Okręgowego w Krakowie zestawiono statystykę zmian w posiadaniu realności w Krakowie za rok 1926.

m) Dla Prezydjum miasta opracowano na podstawie materjałów, złożonych w Archiwum Aktów Dawnych, stan ludności i budżet Rzeczypospolitej Krakowskiej oraz wysokość obciążenia podatkami w Krakowie na głowę.

n) Dla Głównego Urzędu Statystycznego opracowano wysokość płac zasadniczych i świadczeń w naturze poszczególnych zawodowych kategoryj robotników, zatrudnionych w połowie lipca 1926 przy prowadzonych przez Gminę robotach publicznych.

o) W związku z pobytem w Polsce doradcy finansowego prof. Kemmerera, na żądanie Związku Miast Polskich zebrano i zestawiono szereg danych, dotyczących ludności i stosunków gospodarczych Krakowa według stanu z roku 1926.

p) Dla Urzędu Statystycznego m. Budapesztu opracowano, z przeznaczeniem dla pojawić się mającej publikacji porównawczej, dane statystyczne o Krakowie za rok 1926.

r) Dla Senatu Akademickiego U. J. w Krakowie opracowano statystykę uczniów za lata 1914 do 1922.

s) Generalnej Dyrekcji Służby Zdrowia w Warszawie przedłożono w porozumieniu z M. Urzędem Zdrowia na żądanie opinję w sprawie nowego międzynarodowego mianownictwa chorób i przyczyn zgonów.

t) Na żądanie Inspektoratu Ogrodów Miejskich obliczono i zestawiono obszar wszystkich ogrodów publicznych w mieście.

u) Amerykańsko-Polskiej Izbie Handlowo-Przemysłowej w Warszawie dostarczono dat statystycznych o stosunkach ekonomicznych miasta.

w) Z Wydziałem Statystycznym miasta Lwowa uzgodniono zasady, stosowane przy obliczaniu ludności w latach międzyspisowych i po spisie.

x) Na żądanie, Biuro współdziałało przy organizacji statystyki miejskiej w innych miastach polskich, udzielając praktycznych wskazówek i materjałów.

y) Na terenie Gminy, Biuro podejmując pracę, zapoczątkowaną już przed wojną, dąży do ujednostajnienia i celowego skoncentrowania w swem ręku całej działalności statystycznej miasta. Wyrazem tej dążności były przedwstępne wnioski, jakie w ciągu lat 1925 i 1926 przedstawiono Prezydjum miasta, a dalszy etap stanowi obecnie rozpisana wśród wydziałów, biur, urzędów i zakładów miejskich ankieta, która odda w ręce biura materjał, dozwalający na zorjentowanie się i ostateczne sprecyzowanie projektu reorganizacji Biura, w celu usprawnienia go do zadań, jakie na nie wkłada chwila bieżąca.

IV. Publikacje Biura.

a) Wydawnictwo dwurocznika pt.: «Statystyka Miasta Krakowa», publikowanego od r. 1887, utknęło z wybuchem wojny tak, że ostatnie ogłoszone drukiem materjały dotyczą roku 1909.

Wygórowane koszta druku, niemożność uzupełnienia w całym szeregu działów danych za lata ubiegłe, a wreszcie przeciążenie Biura pracami obcemi są powodem, dla którego wydawnictwo, które w swoim czasie było chlubą dla administracji miejskiej, nie może obecnie wychodzić.

Nie oznacza to jednak bynajmniej, aby Biuro rezygnowało z podjęcia wydawnictwa przy zmianie warunków na lepsze. Narazie musi się ograniczać do opracowywania i przechowywania w rękopisie tych działów dwurocznika, do których posiada ścisłe i pewne materjały.

b) Pomyślniej przedstawia się rzecz, o ile chodzi o sprawozdania miesięczne. W ciągu lat 1924 i 1925 sprawozdania te, wydawane drukiem w dotychczasowej objętości, zawierały następujących 6 działów: stosunki meteorologiczne, ruch ludności, zachorowania zakaźne, zmiany w stanie posiadania realności, zaopatrzenie miasta w żywność i ceny ważniejszych przedmiotów spożywczych.

Od 1 stycznia 1926 roku, pragnąc chociażby częściowo zastąpić brak dwurocznika, rozszerzono miesięcznik ponadto na takie nowe, aktualne działy, jak ruch budowlany, obrót w Kasie miejskiej, Wodociąg miejski, Gazownia, Elektrownia, Areszta, przestępczość, pożary, M. Zakłady Sanitarne, łaźnie miejskie, desynfekcje, M. Ambulatorjum Dentystyczne, Krakowskie Ochotnicze Towarzystwo Ratunkowe, Pracownia Chemiczna Magistratu, uprawnienia przemysłowe, rynek pracy, Kasa Chorych, Kasa Oszczędności miasta Krakowa, ruch pocztowy, telegraficzny i telefoniczny, ruch osobowy i towarowy na stacjach kolei żelaznej w Krakowie, lotnictwo cywilne i ruch tramwajowy.

W ten sposób sprawozdania miesięczne zajęły w miejsce dotychczasowych czterech, 11 stron druku, o formacie 27×38 cm.

Po zorganizowaniu biura ewidencji i kontroli ruchu ludności, miesięcznik obejmie szczegółową statystykę wędrówek według zatrudnienia, wyznania i płci.

Sprawozdania miesięczne rozsyłane bywały drogą wymiany do 168 biur, po całej kuli ziemskiej.

c) W roku 1924 wydano drukiem «Ogólne wyniki spisu ludności, domów, budynków, mieszkań i zwierząt domowych w Krakowie z 30 września 1921».

Wyniki ostatniego spisu ujęto tu w cztery obszerne tablice, poprzedzone opracowanym przez autora tego sprawozdania rozbiorem analitycznym, obejmującym w 6 rozdziałach 160 stron druku.

d) Doceniając doniosłość, jaką przedstawia popularyzacja danych o Krakowie, Biuro dokłada starań, by w miarę możności dane te były pomieszczane porównawczo w publikacjach polskich i zagranicznych.

W szczególności, w ciągu okresu sprawozdawczego ogłoszone zostały bądź dostarczone wprost przez tut. Biuro, bądź zaczerpnięte z jego publikacyj i operatów daty, dotyczące różnych dziedzin życia Krakowa, nietylko w wydawnictwach polskich oficjalnych, jak «Rocznik Statystyki Polski», «Kwartalnik Statystyczny», «Wiadomości Statystyczne» «Statystyka Pracy», «Skorowidz Miejscowości Województwa Krakowskiego», «Statystyka Polski» T. XXVI, «Rocznik Statystyczny m. Łodzi», «Wielka

Bydgoszcz», oraz w pracach prywatnych, jak Rosseta «Alkoholizm w Polsce», Fabierkiewicza «Polska w liczbach», Weinfelda «Tablice statystyczne Polski», lecz również w szeregu poważnych wydawnictw obcych, wśród których wymienić wypadnie wydawnictwa Ligi Narodów («Annuaire Sanitaire International», «Rapport épidémiologique mensuel», Renseignements épidémiologiques»), dalej w rocznikach Budapesztu, Finlandji, Francji, Niemiec, Szwecji, Santa-Fe, a wreszcie w publikacjach tak poczytnych, jak wydawnictwa Międzynarodowego Instytutu Statystyki (L'Office permanent de l'Institut International de Statistique), w dziele Woytińsky'ego «Die Welt in Zahlen» i t. d.

V. Zjazdy, wystawy.

a) We wrześniu 1925 roku Biuro wystawiło swe publikacje na wystawie urządzeń miejskich, jaka się odbyła w czasie V Międzynarodowych Targów we Lwowie.

b) Na wystawę urządzeń miejskich, która miała się odbyć staraniem Prezydjum miasta w Krakowie z końcem 1925 roku, Biuro przygotowało 16 wykresów, przedstawiających porównawczo dane statystyczne co do obszaru miasta, domów, mieszkań i ludności.

c) W lutym 1926 wziął kierownik Biura, na polecenie Prezydjum miasta, udział w konferencji, zwołanej przez Główny Urząd Statystyczny do Warszawy w sprawie rozpatrzenia projektu ankiety, jaką Główny Urząd Statystyczny zamierzał przy współudziale większych miast przeprowadzić w ciągu roku 1926, w celu ustalenia typu budżetu rodziny robotnika i pracownika umysłowego, jako podstawy orjentacyjnej przy ustalaniu kosztów utrzymania, oraz punktu wyjścia dla zainicjowanych przez Międzynarodową Konferencję Pracy badań naukowych.

d) W roku 1926 opracowało Biuro na Wystawę Hygjeniczną i Przeciwgruźliczą we Lwowie szereg dat statystycznych o Krakowie, w szczególności także dane co do śmiertelności na gruźlicę za lata 1901 — 1925 włącznie.

VI. Bibljoteka.

Prawie równocześnie z samem Biurem, bo w roku 1884, powstała przy niem bibljoteka, której zbiory początkowo bardzo skromne, dzięki zapobiegliwości kierowników Biura, wzbogaciły się bądź dziełami darowanemi, bądź otrzymywanemi drogą wymiany, bądź wreszcie nabywanemi drogą kupna.

Bibljoteka składa się prawie wyłącznie z publikacyj statystycznych, a obejmując okres kilkudziesięciu lat wstecz, przedstawia obecnie dla badań retrospektywnych wielką wartość.

Okres wojny zaznaczył się ujemnie w rozwoju bibljoteki. Kilkakrotnie przenoszona, nie zawsze odpowiednio pomieszczana, a wreszcie pozbawiona bibljotekarza, znalazła się w stanie wielkiego zaniedbania, który zagrażał zupełnem zniszczeniem zbiorów.

Celem zaradzenia złemu, Prezydjum miasta, przychylając się do wniosku kierownika Biura, zamianowało stałą bibljotekarkę, której zleciło natychmiastowe przeprowadzenie szczegółowej inwentaryzacji i uporządkowania bibljoteki.

Praca ta zajęła szereg miesięcy w latach 1922 i 1923, a dokonaną została przy współudziale bibljotekarki i 1 siły donajętej.

Z końcem roku 1924 ustalono ostatecznie stan bibljoteki w ilości 2242 dzieł, a 11844 tomów i zeszytów, czyli 6159 tomów i zeszytów ponad ostatni znany stan z końca roku 1909.

W ciągu roku 1925 przybyło 53 dzieł i 438 tomów, a w 1926 roku 68 dzieł i 448 tomów. Jestto przyrost, który dość znacznie przewyższa przybytki bibljoteczne z przed wojny (w 1906 roku przybyło tomów 376, a w 1909 r. 329 tomów) i przedstawiałby się jeszcze wydatniej, gdyby Biuro mogło publikować roczniki statystyczne.

Pamiętać bowiem należy, że zbiory bibljoteczne pomnażają się głównie dziełami, które Biuro otrzymuje bezpłatnie od szeregu biur i instytucyj, z któremi pozostaje w stosunkach wymiany publikacyj.

I tutaj stwierdzić wypada szybki rozwój, bo kiedy przed wojną liczba tych biur wynosiła 83, to poza r. 1924, gdzie Biuro dopiero zapoczątkowało akcję w kierunku odnowienia dawnych stosunków i zdołało je zadzierzgnąć na nowo z 74 biurami, liczba ich już w roku 1925 wzrasta do 107, a w 1926 do 174.

Mieści się w tem 94 biur i instytucyj polskich, zaś reszta przypada na francuskie, angielskie, niemieckie, włoskie, belgijskie, finlandzkie, łotewskie, tureckie, norwegskie, hiszpańskie, bułgarskie, rumuńskie, szwajcarskie, węgierskie, austrjackie, czecho-słowackie, amerykańskie, egipskie, japońskie, jugosłowiańskie, ukraińskie i rosyjskie.

Gromadząc literaturę statystyczną doby współczesnej, starano się uzupełnić powstałe w okresie wojennym braki, spowodowane głównie wypożyczaniem książek nazewnątrz.

Wystarczy wspomnieć, że podczas inwentaryzacji w r. 1923 stwierdzono brak wypożyczonych cennych 43 dzieł w 57 tomach, z których tylko nieznaczną ilość zdołano odzyskać. To skłoniło Prezydjum miasta do zupełnie uzasadnionego i bezwzględnego zakazu wypożyczania książek nazewnątrz.

W celu zabezpieczenia książek przed zniszczeniem, Biuro od r. 1926 przystąpiło do oprawy książek. W roku 1926 oprawiono książek 475.

Z końcem okresu sprawozdawczego dokonano gruntownego remontu lokalu bibljotecznego, wyposażono go w odpowiednią ilość nowych półek i szaf, oraz urządzono czytelnię, z której, wobec szczupłego miejsca, może korzystać tylko niewielka liczba osób. W szczególności, liczba ta w r. 1924 wynosiła 18, w r. 1925 19, a w 1926 r. 15 osób, rekrutujących się przeważnie z pośród młodzieży akademickiej.

Rozwój stosunków z obcemi biurami zaznacza się silnym wzrostem wpływu aktów bibljotecznych, który wynosił w r. 1924 — 81, w r. 1925 — 839, a w r. 1926 485 aktów.

VII. Kancelarja i archiwum materjałów.

Kancelarja Biura Statystycznego, zatrudniająca jedną siłę, prowadzi dziennik wpływu aktów, ternion aktów nadsyłanych w krótkiej drodze, ewidencję zgłoszeń indywidualnych o naturalnym ruchu ludności i ternion wpływu

materjałów statystycznych. Pozatem załatwia kancelarja wszelkie roboty pisarskie, w tem rysowanie szablonów, oraz wysyłkę.

Okres sprawozdawczy nacechowany jest, w porównaniu z latami ubiegłymi, znacznym wzrostem wpływu aktów, co widoczne z następującego zestawienia:

Rok	Wpływ aktów do dziennika podawcz.	Wpływ aktów nadesłanych w krótkiej drodze	Razem
1920	1227	189	1416
1921	600	71	671
1922	904	220	1124
1923	1108	372	1480
1924	2351	461	2812
1925	3123	456	3579
1926	2999	450	3449

Dla porównania zaznaczyć tutaj wypada, że wpływ ogólny wynosił w r. 1913 aktów 2920, a w r. 1914 2174 aktów.

Zgłoszone przez poszczególne urzędy metrykalne akta małżeństw, urodzin i zgonów zapisywane bywają indywidualnie i imiennie do osobnej ewidencji, której utrzymywanie jest, jak wspomniano, obowiązkiem kancelarji.

Zgłoszeń takich zarejestrowano w r. 1924 — 10575, w r. 1925 — 10538, a w r. 1926 — 10147, czyli ogółem 31260.

Po koniec roku 1925 brakło odrębnego zbioru materjałów statystycznych, które w tym stanie, trudno dostępne, z czasem szły w zapomnienie i niszczały.

Aby temu zapobiec, zorganizowano od r. 1926 począwszy archiwów materjałów na podstawie klucza, obejmującego 22 działów i 75 poddziałów.

Każdy materjał o znaczeniu statystycznem, bez względu na to, czy może być natychmiast wyzyskany, bywa, po wpisaniu do osobnego dziennika wpływu, oznaczony znakiem archiwalnym i złożony w zbiorze.

W ciągu roku 1926 wpływ Archiwum wynosił 781 materjałów.

Roboty pisarskie w Biurze, poza bieżącą korespondencją, w znacznej części w obcych językach, obejmują liczne zestawienia, wykazy i tabele, a konieczność rozsyłania co miesiąca do blisko 200 biur publikacyj Biura, w znacznym stopniu komplikuje czynność, połączoną z wysyłką.

VIII. Personal Biura i podział czynności.

Personal Biura zamyka się w okresie sprawozdawczym pod względem ilościowym w granicach najkonieczniejszej potrzeby i obejmuje poza kierownikiem i jego zastępcą, 6 pomocniczych sił manipulacyjno-statystycznych, bibljotekarkę, kierowniczkę kancelarji oraz woźnego z pomocnikiem — ogółem 10 sił urzędniczych i dwie z kategorji niższych funkcjonarjuszy.

Poza przygodnemi i nadzwyczajnemi czynnościami, które w bardzo wysokim stopniu absorbują Biuro i nie dozwalają mu skierować całej uwagi na dział statystyki miejskiej, najważniejsze czynności bieżące podzielone są pomiędzy poszczególnych pracowników w ten sposób, że: kontrolą, uzupełnianiem i przepisywaniem sprawozdań tygodniowych o naturalnym ruchu ludności zajęte są 2 siły, opracowanie poszczególnych działów miesięcznika i korekta drukarska rozdzielona jest pomiędzy 6 sił, kontroli indywidualnych sprawozdań o aktach metrykalnych i zestawiania operatów kwartalnych dla Głównego Urzędu Statystycznego dokonuje 1 siła, materjał do dwurocznika opracowują 3 siły, indywidualne kartki statystyczne, dotyczące naturalnego ruchu ludności pisze stale 1 siła, wreszcie reszta agend normalnych, jak statystyka ruchu budowlanego dla Głównego Urzędu Statystycznego, przypomnienia urzędowe w sprawie sprostowania metryk, zestawienia o naturalnym ruchu ludności dla Głównego Urzędu Statycznego, Montevideo i Santa Fe, statystyka płac urzędników i robotników niekwalifikowanych, oraz statystyka porządku i czystości w domach, podzielona jest pomiędzy 5 sił.

Zaznaczyć tu muszę z całym naciskiem, że personal Biura nie zdoła już, nawet przy największym wysiłku, nadążyć spadającym nań zadaniom zwłaszcza, że bardzo rozległe wymagania władz państwowych w zakresie statystyki administracyjnej ustawicznie zwiększają swój zakres, przysparzając Biuru pracy, z oczywistą szkodą dla statystyki miejskiej.

IX. Wydatki na Biuro Statystyczne.

Wedle zamknięć rachunkowych, wydatki zwyczajne na Biuro Statystyczne wynosiły:

w roku 1924 . . . . . 21.584 zł.
w roku 1925 . . . . . 29.286 zł.
w roku 1926 . . . . . 33.978 zł.

a obejmowały płace personalu, utrzymanie bibljoteki, druki i portorja, koszta wydawnictw, opał i oświetlenie, koszta uzupełnienia inwentarza i utrzymania czystości.

Analogiczne wydatki dawniej, nawet przed przyłączeniem gmin sąsiednich były zawsze stosunkowo wyższe, bo w r. 1909 osiągały kwotę 18.740 koron, a po przyłączeniu pierwszej partji gmin w r. 1911 dochodziły do kwoty 25.229 koron, zaś w r. 1912 nawet do kwoty 25.756 koron.

EDWARD KUBALSKI.

POLSKIE PRAWO PRZEMYSŁOWE.

I.

Od pół roku przeszło obowiązuje rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7/VI 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 53 poz. 468 o prawie przemysłowem, którego doniosłość leży przedewszystkiem w tem, że dało Polsce jednolite normy prawne w dziedzinie administracji przemysłowej.

Ustawa, która tak głęboko wnika w stosunki ekonomiczne i społeczne Państwa, interesuje niewątpliwie szerokie sfery naszego społeczeństwa, a zwłaszcza świat przemysłowy i kupiecki. Kreśląc jednak jej charakterystykę należałoby powtórzyć cały szereg artykułów pomieszczonych już w prasie codziennej i fachowej. Dlatego ograniczę się jedynie do krótkiego określenia, że ustawa w stosunku np. do poprzednio obowiązującej ustawy

austrjackiej jest liberalną, wyłączając cały szereg zarobkowości z pod pojęcia przemysłu, oraz traktując bardzo względnie t. zw. przemysł domowy. Ustawa ogranicza przemysł koncesjonowany tylko do 13 zarobkowości, daje możność rozpoczęcia przemysłu wolnego na podstawie prostego zgłoszenia bez badania konduity moralnej zgłaszającego, chroni strony interesowane przez zakreślenie władzy przemysłowej prekluzywnych terminów do załatwiania sprawy, wreszcie daje stronie prawo odwołania się od orzeczeń karnych do właściwego sądu. Najważniejszem jednak jest to, że znosi przymus należenia do t. zw. cechów, wprowadzając przemysłowe korporacje jako związki dobrowolne — a natomiast dając stanowi rękodzielniczemu reprezentację zawodową i urzędową w postaci Izb rzemieślniczych.

Nie tu miejsce na wywody prawnicze i bliższą ocenę rozporządzenia, oraz jego poszczególnych postanowień — o ile zwłaszcza idzie o stosunek nowego ustawodawstwa do dawniej obowiązujących ustaw. Interesujących się tą kwestją odsyłam do dwu dotychczasowych opracowań, względnie wydań ustawy, a to Dra Jana Wyroda, instruktora stowarzyszeń przemysłowych w Krakowie i A. Dobieckiego i R. Ślaskiego w Poznaniu, które wyczerpująco omawiają wspomniane momenty prawne. To drugie zwłaszcza zawiera już także rozporządzenie wykonawcze Ministerstwa Przemysłu i Handlu z 7/XII 1927 r. Dz. U. R. P. Nr. 111 poz. 942, oraz Instrukcję wydaną okólnikiem Ministerstwa Przemysłu i Handlu z 17/XII 1927 r. P. A. Nr. 3598.

Z tych samych powodów nie będę mówił o błędach i usterkach ustawy. Że są i to nieraz poważne — to fakt. Ale tego rodzaju ustawy, które stanowią zrąb norm administracyjnych, buduje się latami (jak np. ustawa przemysłowa austrjacka od r. 1859—1907), więc niewątpliwie czas poprawi i wyjaśni niejedno.

Ze stanowiska Gminy i samorządu możnaby tylko podnieść jeszcze, że rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej ogranicza dość poważnie wpływ tejże Gminy na otwieranie pewnych gałęzi przemysłu. Dawna ustawa austrjacka dawała Gminie, względnie jej reprezentacji, zwłaszcza w dziale przemysłów koncesjonowanych, prawo oświadczania się a więc temsamem i sprzeciwu co do założenia jakiegoś przemysłu ze względu na potrzebę miejscową. Dziś rzeczy te odpadły — decyduje według swobodnego uznania władza przemysłowa. Zaledwie sprawy taryf i inne drobniejsze wymagają oświadczenia się Gminy. A więc znowu uproszczenie i udogodnienie na całej linji w myśl zasady liberalizmu gospodarczego. Życie pokaże, jakie ten prąd administracyjny da wyniki w życiu praktycznem przy niewyrobionem jeszcze należycie naszem społeczeństwie (zwłaszcza we wschodnich połaciach Polski), czy nie trzeba będzie uznać na nowo pewnych zarobkowości jako przemysłowe (jak np. przemysł budowlany, techniczno-dentystyczny, detektywów prywatnych itp.), czy nie trzeba będzie pewnych czynności jak np. mechanictwa uważać przecież za rękodzieło, a pewnych przemysłów jak drukarstwo, księgarstwo itp. obwarować ponownie koncesją — ale to już jest rzecz przyszłości.

Wydział przemysłowy Magistratu, nie wdając się w ocenę ustawy uważał jednak za wskazane i potrzebne zebrać dla użytku interesowanych kół polskie ustawy i rozporządzenia, dotyczące spraw przemysłowych, względnie pokrewnych, wydane w czasie od roku 1918 do 1/VI 1928 r. i rozproszone w Dz. U. R. P. Zbiorek ten opracowany przez referenta Wydziału Dra Piotrowskiego w braku innych podobnych zestawień podaję do wiadomości zamierzając uzupełniać go co pewien czas.

II.

Wykaz ustaw i rozporządzeń wydanych przez Państwo Polskie w okresie do końca maja 1928 r., zamieszczonych w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej w przedmiocie spraw załatwianych we Wydziale przemysłowym Magistratu. (U. oznacza ustawę — R. rozporządzenie — pierwsza liczba, numer Dz. U. R. P. — druga liczba, rok Dziennika — trzecia zaś liczba, pozycję, pod którą zamieszczono dotyczącą ustawę, czy rozporządzenie.

Alkohol (ograniczenia sprzedaży i spożycia): U. 37/1920/210 — R. 71/1920/487 — R. 98/1920/650 (uchylone przez R. 51/1922/462) — U. 12/1922/104 — R. 35/1922/299 — R. 51/1922/462 — R. 82/1922/728 (obecnie obowiązuje R. 35/1922/299 — R. 51/1922/462 i R. 82/1922/728.

Amunicja i broń: Dekret 9/1919/123 — R. 12/1919/133 — R. 43/1920/266.

Aptekarskich uczni przyjmowanie: R. 112/1920/748.

W aptekach prowadzenie ksiąg receptowych: R. 85/1921/621.

Aptek rewizja: R. 70/1926/405.

Apteki (taksa aptekarska i sprzedaż środków leczniczych) wszystkich w międzyczasie wydanych rozporządzeń, z których późniejsze uchylały wcześniejsze, nie podaję, gdyż wychodziły co kilka miesięcy w miarę spadku waluty — ostatnie R. 18/1927/138.

Arsenobenzolu pochodne: R. 84/1920//560 — R. 63/1921/394.

Arszenik: R. 98/1920/652.

Budownicze prawo: R. 23/1928/202.

Czystość w sklepach i magazynach: R. 84/1923/653.

Domy składowe: R. 114/1924/1020.

Dozór nad artykułami żywności i przedmiotami użytku: R. 36/1928/343.

Drukarnie: Dekret 14/1919/146.

Egzaminy na budowniczych: R. 122/1923//993 — R. 87/1927/780.

Egzaminy na czeladników: R. 68/1927//600 — R. 117/1927/1004.

Egzaminy na techników cywilnych: R. 14/1921/84.

Elektryczność: U. 34/1922/277 — R. 60//1923/441 — R. 65/1923/506 — R. 75/1925/529.

Eteru etylowego wyrób, obrót i przechowywanie: R. 30/1928/281 — R. 45/1928/443.

Fosforu białego i żółtego używanie przy wyrobie przedmiotów zapalnych zakaz: R. 43/1927/380.

Fryzjernie i golarnie: R. 40/1922/377 (obowiązuje dwa lata) — R. 44/1924/470 (przedłużenie poprzedniego na dalsze dwa lata) — R. 42/1926/261 (przedłużenie pierwszego aż do odwołania).

Inspekcja pracy: Dekret 5/1918/90 — U. 23/1920/125 — R. 23/1921/131 — R. 55/1921/345 — R. 38/1925/265 — R. 67/1927/590 (uchyla dekret 5/1918/90) — R. 41/1928/397 — R. 41/1928/399 — R. 52/1928/497.

Inspektora pracy udział w czynnościach dotyczących pozwoleń na otwarcie lub przebudowę zakładów przemysłowych: R. 41/1928/398.

Inżyniera tytuł: U. 90/1922/823.

Izby handlowe i przemysłowe: R. 67//1927/591 — R. 111/1927/945 — R. 31/1928/299.

Izby rzemieślnicze: R. 117/1927/1003.

Kąpielowe zakłady publiczne: R. 77//1922/698 (na dwa lata) — R. 73/1924/733 (prolongata poprzedniego na dwa lata — R. 44/1926/276 (prolongata pierwszego aż do odwołania).

Kodeks handlowy austrjacki: zmiany w ustawie wprowadzającej tenże kodeks R. 85/1927/762.

Kokainy sprzedaż: R. 36/1920/201.

Komiwojażerowie i samodzielni ajenci handlowi: R. 111/1927/944.

Koncesjonowany przemysł (umiejętność zawodowa do prowadzenia jego): R. 111/1927/943.

Konkurencja nieuczciwa: U. 96/1926/559 R. 84/1927/749 — R. 7/1928/43 (oznaczenie pochodzenia niektórych towarów krajowych w wewnętrznym handlu detajlicznym).

Konwencje handlowe: z Austrją 4/1923/19, z Anglją 57/1924/582, z Belgją i Wielkiem Księstwem Luksemburskiem 106/1923/836, z Bułgarją 6/1927/32, z Czechosłowacją 111/1926/644, z Danją 74/1924/736, z Finlandją 81/1924/781, z Francją 50/1922/442 — sprostowanie 70/1922 — 73/1924/717 — 88/1924/835 — 67/1925/468 (uchyla poprzednie konwencje), z Gdańskiem 16/1922/139, z Grecją 97/1925/683, z Holandją 60/1925/422, z Islandją 74/1924/734, z Japonją 5/1925/42, z Jugosławią 35/1924/373, z Norwegją 84/1927/747, z Rumunją 103/1922/937, ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki Północnej 93/1925/654, ze Szwajcarją 83/1922/744 — sprostowanie 94/1922, z Szwecją 70/1925/490, z Turcją 39/1924/409, z Węgrami 93/1925/656, z Włochami 29/1923/181.

Kotły parowe: U. 19/1920/90 — U. 50/1921//303 — R. 103/1921/744., 746., 747 — U. 108/1921/786 — R. 10/1922/80 — R. 21/1922/176 — R. 29/1922/234 — R. 39/1922/325 — R. 67/1922/614 — R. 74/1922/675 — R. 78/1922/717 — R. 41/1922/354 — R. 51/1922/461 — R. 55/1922/501 — R. 14/1923/97 — R. 36/1923/244 — R. 95/1924/892.

Książki robotnicze: U. 4/1920/17.

Kucie koni: R. 36/1928/334.

Lecznicze środki, trucizny i kosmetyki: kontrola nad sprzedażą i produkcją środków leczniczych, opatrunków, wód mineralnych, trucizn i kosmetyków R. 10/1921/63.

Mierniczych narzędzi wyrób i sprzedaż: R. 57/1919/346.

Mierniczy przysięgły: U. 97/1925/682 — R. 33/1926/203 — R. 71/1926/412 — R. 24/1928/207 — zmienia U. 97/1925/682 — R. 46/1928/454 jednolity tekst ustawy 97/1925/682.

Mykwy: R. 65/1921/416.

Nawozów sztucznych sprzedaż: R. 34//1928/318.

Oleje mineralne: (przechowywanie i magazynowanie) R. 53/1928/508.

Ołowianej bieli, siarczanu ołowiu: i innych związków ołowiu produkcja, przywóz i używanie R. 62/1927/544.

Organoterapeutycznymi preparatami obrót: R. 63/1923/476.

Patenty na wynalazki: dekret 13/1919//137 — U. 31/1924/306 (uchyla poprzedni dekret) — R. 39/1928/384 (uchyla poprzednią ustawę).

Pensjonaty, pokoje umeblowane i hotele: R. 10/1922/78 (na lat dwa) — R. 15/1924/145 (prolongata poprzedniego na dwa lata) — R. 23/1926/142 (prolongata pierwszego aż do odwołania) R. 27/1926/165 (uzupełnienie pierwszego).

Piekarnie i sklepy z pieczywem: R. 26/1921/151.

W piekarniach i cukierniach: mechaniczne urządzenia do przesiewania mąki R. 102/1927//894 — R. 57/1928/544 (zmienia częściowo poprzednie).

Pośrednictwo pracy: U. 88/1921/467 — R. 10/1922/82 — R. 126/1923/1031 — R. 50/1924/511 — U. 58/1924/585 — R. 67/1924/652 — R. 22/1925/157.

Prace bezpieczeństwo i hygjena: R. 35/1928/325.

Pracy czas w przemyśle i handlu: dekret 17/1918/42 — U. 2/1920/7 — R. 47/1921/291 — R. 92/1921/681 — R. 57/1921/362 — R. 104/1921/759 — U. 14/1922/127 — R. 18/1922/148 — R. 27/1922/223 — R. 11/1922/93 (do 1 maja 1922) — R. 33/1921/270 (do 1 sierpnia 1922) — R. 64/1922/577 (do 1 listopada 1922) — R. 99/1922/911 (do 1 lutego 1923) — U. 88/1922/789 — R. 46/1923/316 — R. 70/1923/551 uchyla R. 47/1921/291 — R. 92/1921/681 — R. 27/1922/223 — R. 19/1924/188 — R. 23/1924/249 R. 32/1924/335 — R. 27/1925/197 — R. 38/1928/364 zmienia częściowo: U. 2/1920/7 i U. 14/1922/127 — Obw. 57/1928/545 (sprostow. poprzedniego).

Prawo przemysłowe: R. 53/1927/468 — R. 111/1927/942.

Produkcji badanie: R. 127/1926/741 — R. 13/1928/95.

Radjo: (handel i wyrób) R. 99/1924/915 — R. 40/1926/253 — R. 87/1926/483 — R. 63/1927/559 — R. 107/1927/918.

Ropy zbieranie: (koncesje) R. 49/1923/348.

Rzemiosło: uzdolnienie do samodzielnego prowadzenia rzemiosła przez ukończenie szkół technicznych R. 118/1927/1014.

Sacharyna: (sztuczne środki słodzące) R. 116/1922/1056 — R. 9/1925/64 — R. 89/1927/797 (znosi pierwsze) — R. 117/1927/1008 (znosi drugie) — sprostowanie poprzedniego 30/1928/289.

Sąd pracy: R. 37/1928/350.

Specyfiki: wyrób i obrót specyfikami farmaceutycznemi R. 87/1921/640 — R. 74/1922/672 — R. 101/1922/929 — R. 70/1926/406 (znosi poprzednie trzy rozporządzenia).

Spirytus: dekret 11/1919/130 — U. 78/1924//756 — R. 31/1925/218 — sprostowanie 38/1925 — U. 85/1925/580 — R. 96/1925/679 — R. 102/1925/720.

Sprzedaż przedmiotów objętych monopolem skarbowym: (rewizja uprawnień) R. 114/1924/1022 — R. 74/1925/520 — R. 121/1926/696 — R. 8/1928/55.

Statystyka: U. 85/1919/464 — R. 115/1920/—/759 — sprostowanie 13/1921/77 — U. 43/1921/262 — R. 12/1922/108 znosi R. 115/1920/759 — R. 48/1922/427 — U. 60/1923/436 — sprostowanie 71/1923/558 — R. 63/1927/558 — R. 29/1928/275.

Substancje i przetwory odurzające: U. 72/1923/559 — R. 15/1925/98 — R. 45/1928/443 — R. 52/1928/499.

Surogaty: wyrób i sprzedaż artykułów zastępczych, surogatów, produktów spożywczych i przedmiotów użytku publicznego, dekret 14/1919/161.

Surowic i szczepionek leczniczych wyrób i sprzedaż: R. 51/1920/317.

Surowic i szczepionek utrzymanie na składzie: R. 87/1921/627 — R. 21/1923/137 (znosi poprzednie), R. 19/1926/103 (znosi poprzednie).

Szmatami obrót: R. 8/1925/60.

Terminatorzy: kwalifikacje do kierowania w praktycznem kształceniem terminatorów R. 118/1927/1015.

Trucie szczurów: środków do trucia szczurów itd. wyrób i sprzedaż R. 105/1924/955.

Ulgi dla przedsiębiorstw komunikacyjnych i przemysłowych: R. 36/1928/329.

Umowa o pracę: R. 35/1928/323 — R. 35/1928/324.

Woda sodowa i lemonjady: bezalkoholowe wolne od przymusu koncesyjnego R. 46/1924/481.

Wódka niemonopolowa: R. 28/1925/201.

Wysprzedaże: R. 36/1928/347 — R. 41/1928/ /395.

Wywóz jaj zagranicę: R. 27/1928/249.

Zaopatrywanie zwierząt: w świadectwa miejsca pochodzenia (przy obrocie niemi) R. 42/1928/408.

Zapałczany monopol: U. 83/1925/561 — R. 100/1925/707.

Zapobieganie chorobom zawodowym i ich zwalczanie: R. 78/1927/676.

Zastawniczy przemysł: R. 8/1928/57.

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

OBWIESZCZENIA I ROZPORZĄDZENIA.

L. 2749/28 — Kraków, dnia 9 lipca 1928 r.
M. U. P.

Regulacja opłat rzezalnianych i stajennych.

OBWIESZCZENIE.

Na posiedzeniu dnia 5 lipca 1928 powzięła Rada miasta następującą uchwałę:

1. Opłaty rzezalniane, ustanowione uchwałą Rady miasta z dnia 15 grudnia 1927 zniża się w następującą sposób:

a) od bydła rogatego nad 400 kg. z 10 zł na 9·— zł.
b) „ „ „ „ 250 „ z 9 „ na 8·50 „
c) „ „ „ „ 60 „ z 8 „ na 7·— „
d) „ nierogacizny od 60 do 150 „ z 7 „ na 6·50 „
e) „ „ nad 150 „ z 9 „ na 8·— „
od sztuki.

2. Opłaty rzezalniane od koni podwyższa się z 6 zł. na 7 zł. od konia.

3. W miejsce dotychczasowej opłaty stajennej, wynoszącej 50 gr. na dobę od każdego zwierzęcia, bez względu na wagę, ustanawia się następujące opłaty:

a) od bydła rogatego rosłego na dobę . . po 50 gr.
b) od cieląt, owiec, kóz i świń na dobę . . po 20 gr.
c) od konia na dobę . . . . po 60 gr.

O tem zawiadamia się strony interesowane z nadmienieniem, że powyższe zmiany wchodzą w życie z dniem 16 lipca 1928 r. oraz z tem, że opłaty rzezalniane od cieląt, owiec, kóz i nierogacizny do 60 kg. pozostały niezmienione.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 5165/28 — Kraków, dnia 10 lipca 1928 r.
M. U. P.

Regulacja opłat za oględziny mięsa, wprowadzonego do Krakowa i za badanie na włośnie mięsa wieprzowego i wyrobów masarskich wprowadzonych do Krakowa.

OBWIESZCZENIE.

Zmieniając uchwałę Tymczasowego Zarządu miasta z dnia 7 maja 1926 i rozporządzenia Magistratu z dnia 19 marca 1927 L. 601/wet. postanowiła Rada miasta na posiedzeniu dnia 5 lipca 1928 unormować opłaty za oględziny mięsa, wprowadzonego do Krakowa i opłaty za badanie na włośnie mięsa wieprzowego i wyrobów masarskich wprowadzonych do Krakowa w sposób następujacy:

A. Opłaty za oględziny mięsa:

1) od mięsa z bydła rogatego i koni:
a) od sztuki (4 ćwierci i podrób [1]) z tego samego zwierzęcia 8 zł.
b) od pół sztuki 4 zł.
c) od ćwierć sztuki 2 zł.
d) od kawałka poniżej ćwierci 1 zł.

2) od mięsa z cieląt, owiec, baranów i kóz:
a) od sztuki (4 ćwierci i podrób [1]) z tego samego zwierzęcia 2 zł.
b) od pół sztuki 1 zł.
c) od ćwierć sztuki 50 gr.
d) od kawałka poniżej ćwierci 30 gr.

3) od mięsa z nierogacizny:
a) od sztuki z podrobiem 4 zł.
b) od pół sztuki 2 zł.
c) od ćwierć sztuki 1 zł.
d) od kawałka poniżej ćwierci (szynki, polędwicy, karczku, boczku) 50 gr.

[1]) Do podrobiu należy: głowa, płuca, serce, wątroba, śledziona, żołądek, nogi, ozór i mózg.

e) od wyrobów masarskich w stanie surowym lub przyrządzonym od 1 kg. 10 gr.

f) od słoniny od 1 kg. 5 gr.,

ad 1—3. Od podrobiu z jednego zwierzęcia 1 zł. Od podrobiu w mniejszej lub większej ilości niż z jednego zwierzęcia od 1 kg 7 gr.

B. Opłaty za badanie na włośnie:

a) od sztuki 1 zł.

b) od 1/2 lub 1/4 sztuki lub kawałka 75 gr.

c) od wyrobów masarskich od 1 kg. 10 gr. z tem, że opłata za badanie na włośnie wyrobów masarskich nie może być niższa jak 50 gr.

Słonina nie podlega opłacie za badanie na włośnie.

O tem zawiadamia się strony interesowane z nadmienieniem, że powyższe opłaty wchodzą w życie z dniem 16 lipca 1928 r.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 25098/28 VII. Kraków, dnia 14 lipca 1928 r.

Komunikacja w ulicy Siennej.

ROZPORZĄDZENIE.

Na podstawie § 4 przepisów o używaniu i ochronie ulic oraz ruchu ulicznym w stoł. król. m. Krakowie z dnia 14 czerwca 1927 L. B. P. 7069/27 wydaje Magistrat w porozumieniu ze Starostwem grodzkiem w Krakowie następujące rozporządzenie:

Celem odciążenia ruchu kołowego przez pl. Marjacki w kierunku ulicy Mikołajskiej i odwrotnie otwiera Magistrat ulicę Sienną dla ruchu kołowego, wprowadzając z ulicy tej jednokierunkowy ruch kołowy od strony Rynku głównego w kierunku Małego Rynku.

Wjazd na ulicę Sienną od strony Małego Rynku jest nadal zakazany.

Przepisy niniejszego rozporządzenia dotyczą wszelkiego rodzaju pojazdów tak osobowych, jak i ciężarowych, mechanicznych i zaprzężonych wózków ręcznych i rowerów.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, a tem samem traci częściowo moc obowiązującą przepis § 2 rozporządzenia Magistratu z dnia 28 marca 1927 L. 4600/27-VII, o ile nim zakazano przejazdu przez ulicę Sienną, natomiast inne postanowienia tego rozporządzenia pozostają nadal niezmienione.

Prezydent miasta:
Inż. *Karol Rolle* w. r.

L. 1217/wet/28 Kraków, dnia 31 lipca 1928 r.

Środki ochronne przeciwko zaraźliwym chorobom zwierzęcym.

Magistrat podaje do wiadomości następujące rozporządzenie Województwa krakowskiego:

ROZPORZĄDZENIE

Wojewody krakowskiego z dnia 14 lipca 1928 r. L. Wet. 451/12 tyczące się środków ochronnych przeciwko zaraźliwym chorobom zwierzęcym na obszarze Województwa krakowskiego.

Ze względu na obecny stan zaraźliwych chorób zwierzęcych i wobec niebezpieczeństwa zawlekania i rozwlekania tych chorób zarządzam na zasadzie art. 16 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 22/VIII 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 77 poz. 673) i rozporządzenia Ministra Rolnictwa z 9 stycznia i 22 marca 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 19 i 42 poz. 167 i 408) aż do odwołania co następuje:

I.

Konie, osły, muły, osłomuły, bydło rogate, świnie, owce, kozy i drób będący w posiadaniu osób handlujących dostarczane na stacje kolejowe i przystanie wodne do załadowania i spędzane na targowiska, targi, jarmarki, pokazy i przetargi publiczne jak również konie przedstawiane komisjom remontowym jednem słowem zwierzęta przeznaczone do obrotu muszą być zaopatrywane w świadectwa pochodzenia wydane w miejscu pochodzenia zwierząt przez organa do tego uprawnione na drukach pobranych od władzy politycznej powiatowej i opiewające na imię i nazwisko ich posiadacza.

Świadectwa takie mają być wypełniane jak najdokładniej we wszystkich rubrykach w ten sposób, aby tożsamość zwierząt każdym razem dała się sprawdzić, przyczem dla zwierząt jednokopytowych i bydła rogatego wymagane są świadectwa dla każdej sztuki osobno, dla innych zwierząt wystarczają zbiorowe świadectwa miejsca pochodzenia, które jednakowoż wydawać można jedynie dla zwierząt tego samego gatunku i należących do tego samego posiadacza.

Świadectwo miejsca pochodzenia jest ważne na przeciąg dziesięciu dni, do których nie wlicza się dzień wydania świadectwa.

Zwierzęta wprowadzane w obrót bez przepisanego świadectwa miejsca pochodzenia, alboteż ze świadectwem nie ważnem z powodu przedawnienia, niedokładnego opisu i wogóle ze świadectwem nieodpowiadającym obowiązującym przepisom mają być kwestjonowane i nie mogą być dopuszczane na targowiska, targi, jarmarki, pokazy, przetargi publiczne, ani też do załadowania na stacjach kolejowych lub przystaniach wodnych.

II.

Rzeźnie i targowiska (miejsca spędu zwierząt) mają być zaopatrzone w takie urządzenia i tak utrzymywane, aby było zabezpieczone prawidłowe przeprowadzenie nadzoru weterynaryjnego jak również, by się te objekty dały szybko i gładko oczyszczać i odkażać.

III.

Grzebowiska, rakarnie, zakłady utylizacyjne, garbarnie i inne przedsiębiorstwa przerobu zwłok zwierzęcych i surowców zwierzęcych winny być tak położone, urządzone i utrzymywane, aby nie dawały powodu do roznoszenia zaraźliwych chorób zwierzęcych a wszelkie trupy zwierząt o ile nie są nieszkodliwe usuwane drogą termiczną lub chemiczną mają być odpowiednio

głęboko zakopywane wyłącznie na grzebowiskach gminnych, względnie jak przy księgosuszu na specjalnie na ten cel wyznaczonych miejscach.

IV.

Handlem zwierzętami jednokopytowemi (końmi, osłami, mułami, osło-mułami i zwierzętami racicowemi bydłem rogatem, bawołami, owcami, kozami i nierogacizną) zajmować się mogą tylko osoby, które posiadają do tego uprawnienia przemysłowe i rozporządzają stajniami (chlewami) spędowymi odpowiadającymi przepisom ustawy budowlanej oraz obecnym wymogom policji weterynaryjnej a przedewszystkiem tak urządzonemi, aby się dały rychło i skutecznie oczyścić i odkazić.

Osoby uprawnione do handlu zwierzętami mogą do nabywania zwierząt posługiwać się pomocnikami o ile ci pomocnicy uzyskają od władzy politycznej powiatowej siedziby swego pracodawcy osobne upoważnienie do nabywania zwierząt w imieniu i na rachunek swych chlebodawców.

Handlarze zwierzętami obowiązani są na żądanie każdego organu kontrolnego legitymować się:

a) uprawnieniem przemysłowem i

b) konsensem na stajnię spędową.

Handlarzy i pomocników nie posiadających wszystkich wymaganych warunków, jak również wszelkiego rodzaju przekupniów i pośredników w handlu należy bezwarunkowo wykluczać od handlu na targach i jarmarkach.

Handlarzom zwierzętami wolno zwierzęta przeznaczone do handlu umieszczać i przetrzymywać tylko w konsensowanych stajniach spędowych.

Wypędzanie takich zwierząt na wspólne pastwiska i do wspólnych miejsc pojenia i pławienia oraz oddawanie lub wypożyczenie takich zwierząt innym osobom celem tymczasowego ich przetrzymania jest wzbronione.

Handlarze zwierzętami obowiązani są przechowywać paszporty na zwierzęta przeznaczone na handel w miejscu, gdzie te zwierzęta są pomieszczone tak, aby na żądanie każdego organu kontrolnego mogły być natychmiast okazane.

Rzeźnikom i masarzom wolno zwierzęta przeznaczone na rzeź umieszczać tylko w stajniach znajdujących się w obrębie rzeźni lub stajniach osobno na ten cel urządzonych i przez władzę polityczną powiatową uznanych za odpowiednie. Wypędzanie tych zwierząt na wspólne pastwiska, lub miejsca wspólnego pojenia i pławienia jakoteż umieszczanie ich w obcych stajniach jest wzbronione.

Osobom mającym wskutek swego zatrudnienia styczność ze zwierzętami, zwłokami zwierząt lub surowcami zwierzęcymi (garbarze, oprawcy, misiarze, osoby handlujące, rzeźnicy, masarze i t. p.) zabraniam jak najsurowiej wstępu do obcych stajen, obór, chlewów i t. p.

Zakaz ten nie odnosi się do rzeźników i masarzy w wypadkach zakupna na obejściach lub pastwisku zwierząt, które mają być poddane rzezi z konieczności.

Przekroczenia tego rozporządzenia o ile nie podpadają pod przepisy ustawy przemysłowej, karane będą według rozdziału VII. rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 22/VIII 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 77 poz. 673.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Wojewódzkim.

Wojewoda:

L. Darowski w. r.

L. 6316/28
B. a.

Wykaz

konsensów budowlanych, wydanych w lipcu 1928 r.

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
		Dz. I.		
Zgromadzenie OO. Reformatów	przebudowa parteru na Salę Zebrań	Reformacka 2, 4, 6	M. Guzikowski	4751
M. i S. Zuckerman	nadbudowa III piętra	Gołębia 2	Ritterman	4158
M. Kasa Oszczędności	2 domy IV-piętrowe	św. Tomasza, sp. 400	W. Krzyżanowski	4154
Szymon Silbiger	prow. szopy	Poselska 19	L. Gutman	2829
		Dz. III.		
Marja Kossakowa	stałe ogrodzenie betonowe od strony Pl. Kossaka	Pl. Kossaka 5, 6	St. Żeleński	1736
Stefan Trembecki	stałe ogrodzenie frontowe od strony ul. Wygoda	Pl. Kossaka 7	J. Burzyński	2325
Abraham Nussbaum	pl. dod. nadbud. III p. zniesienie klatki schodowej	Straszewskiego 7	T. Wexner	4995
		Dz. IV.		
Ewelina Dunin-Borkowska	front. oparkanienie od ul. Sobieskiego	Batorego 17	Franc. Stankiewicz	3727
Dr. Antoni Cieślewski	drewniana prowiz. szopa w podwórzu	Karmelicka 31	Fr. Madejski	3877
Zarząd gmachów Uniw. Jagiellońskiego	garaże samochodowe w głębi realności	Krupnicza 35	— — —	2993
Konstanty Wojciechowski	II-piętr. budynek frontowy	Krowoderska 52	S. Baum	2106
Kooperatywa mieszkaniow.	dom IV-piętrowy narożn.	Garncarska i Plac Jabłonowskich	Spójnia budowlana	2072
		Dz. V.		
Urząd parafjalny św. Florjana	dom III-piętrowy	Warszawska 1 a	J. Gałęzowski	4789
Gustawa Mehlowa	V-piętr. dom z dwu-piętr. skrzydłem oficyn. prawem	Długa, lwh. 313	Mehl	4153
Dr. Stanisław Kulpa	nadbudowa III piętra i przebudowa	św. Filipa 12	St. Piwowarczyk	4796
Dr. Arnold Bolland	parter. lewe skrzydło oficynowe	Krowoderska 7	T. Gliński	4302
Zarząd Domu ubogich im. Helclów	sklepy i wychodki	Długa, wh. 921, 1942	A. Czunko	5163

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
		Dz. VI.		
Markus Friedman	wychodki na parterze w podwórzu	Dwernickiego 1	L. Gutman	4597
Fani Viertel	pl. dod. mansardu w lewem skrzydle oficynowem	Zygmunta Augusta 3	Z. Prokesz	4360
		Dz. VII.		
Zofja Suska	nadbud. III piętra	św. Sebastjana 13	R. Bandurski	3368
Salomon Rippe	klozety spłukiwane na I i II piętrze	Dietlowska 46	Ł. Rock	4627
Feiwel Stempel	nadbud. III piętra na bud. front. i oficyn. bocznych	św. Sebastjana 22	S. Jonkler	3224
Henryk Bass Aron Fruchthändler	II p. lewa ofic.	św. Sebastjana 7	J. Kryłowski	4300
Michał Feiner	szopa w podwórzu	św. Gertrudy 7	W. Warczewski	4166
		Dz. VIII.		
Sp. Akc. »Esge«	oparkanienie parceli	lk. 35/2	L. Lisowski	3019
Władysław Bełdowski	przebud. szopy w podwórzu	Starowiślna 26	A. Dostal	4086
Salomon Klein	nadbud. III piętra	Dietla 83	Ł. Rock	3828
Krak. Spółka Tramwajowa	garaże automobilowe	Gazowa 4	E. Ronka	4643
Izrael Weissman	nadbud. III piętra na bud. front. i nadbud. III piętra	Berka Joselewicza 19	J. Silberstein	5913
		Dz. X.		
Piotr Karniowski	I p. oficyna	Twardowskiego 101	S. Singer	4109
		Dz. XI.		
Wiktorja Zając	prowiz. komórka na opał	Dębowa 7	— — —	3687
Feliks i Józefa Grodzcy	izba oficynowa	Różana 12	E. Skawiński	4049
Wojciech Marchewczyk	łazienki i klozet	Różana 18	Riedel	5164
Wikt. Kaz. Jadwiga Hoser	dom II-piętrowy	Zagrody 34, 36	S. Zabłocki	5360
		Dz. XII.		
Bronisław Kaczmarczyk	drewn. szopa w podwórzu	Kraszewskiego 131	B. Birkenfeld	1897
Józef Scheuer i Ska	pl. dodatk. budowy IV-piętrowego domu	Syrokomli 5	Oberleder	1364

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
		Dz. XII.		
Antoni Ochęduszko	pl. dod. domu IV-piętr.	Syrokomli p. lk. 1949/5	Z. Fedorski	2302
Helena Żukowa	przebud. dawnej parter. kaflarni na mieszkania	Kościuszki 53	J. Stobiecki	4010
		Dz. XIII.		
Stanisław Dudek	szopa i wychodek z dołem kloacznym i gnojownikiem	Piastowska 9	Wł. Stupnicki	3131
Kunegunda Wójcik	wychodek z dołem kloaczn.	Kr. Jadwigi 84	J. Paciński	1931
Marja Aurzadniczek	pl. dod. przebud. młyna parter. na mieszkania i nadbudowa I piętra	Ks. Józefa 8	Ritterman	3982
		XIV.		
Jan Wolny	part. ofic. na stajnię i wozownię w podwórzu	Czarnowiejska 38	Bartz i Szymański	3653
		Dz. XV.		
Mieczysław Krzyżanowski	przebudowa parter. domu i nadbud. I piętra	Kazimierza W. 136	J. Nieckarski	1784
Inż. Zygmunt Bilski	ogrodzenie parceli	Sienkiewicza Kościelna	J. Burzyński	3208
Franciszka i Elżbieta Kocoł	dom II-piętrowy z III p. od frontu	Konarskiego 18	Z. Szufa	2917
		Dz. XVI.		
Józef Nowakowski	part. murow. oficyny	droga do ul. Bronowickiej, lk. 24/5	F. Stankiewicz	3550
Florjan Łabudzki	pl. dod. part. dom z poddaszem i pracownią tapicerską w suterenach	boczna J. Lea lk. 418/1 i 2	L. Lisowski	3272
		Dz. XVII.		
Zarząd Gminy Starokatolickiej	dom administracyjny i kaplica	Friedleina, wh. 802	L. Warth	3924
Firma Uderski i Spółka	pl. dod. IV-p. domu i I p. skrzydłem ofic.	Al. Słowackiego p. pof. 80	H. Lamensdorf	3058
Magdalena Kozłowska	kiosk	wh. 724, lk. 1406	S. Baum	5484
Józef Schreiber	prowizoryczny wychodek z dołem kloacznym	Mazowiecka 3	A. Kramarski	5269

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
XVII.				
Wojciech Konik	przebud. wychodk. wolnospadowych na spłukiwane	Kątowa 3	L. Gutman	2680
Izak Zwirn recte Reif	wychodki ciepłe i łazienki	Mazowiecka 6	— — —	
Dz. XVIII.				
Ofic. Spółka Mieszkaniowa	dom I-piętrowy	Mogilska boczna lk. 9	E. Skawiński	2045
Helena Bobak	szopa prowizoryczna	Al. Królewska lk. 317/I	E. Skawiński	1386
Aleksander Knutelski	dom I-piętrowy	Al. Królewska lk. 163/6	M. Stadnicki	2564
Elektrownia miejska	transformator	narożnik ul. Żytniej i Al. Królewskiej	Budown. m. A.	3694
Gmina miasta Krakowa	powiększenie domu przedpogrzebowego na cmentarzu rakowickim	Rakowicka	Budown. m. A.	4091
Dz. XIX.				
Józefa Litwowa	przyziemna oficyna	Podrzeźnicza 22	F. Zwoźniak	1798
Gustaw i Bronisława Piątek	oficyna przyziemna częściowo jako mieszkania, częściowo bud. gospod.	Żółkiewskiego 34	— — —	2153
Aniela Gerhardt	dom I-piętr. z poddaszem	Mogilska boczna lk. 21/94	E. Skawiński	2636
Anna Stokłosowa	dom piętr. z poddaszem	Mogilska boczna lk. 21/93	E. Skawiński	2637
Dz. XXI.				
Franciszek Wójcik	przyziemny dom	Koszykarska lk. 374/6	Z. Prokesz	4127
Dz. XXII.				
Stowarz. »Katolicki Cech Zbiorowy«	tylne klozety I p.	Rynek 4	A. Sołtys	3862
Marja Stec	II-piętrowy dom z suterenami	Rękawka 8	L. Paciorkowski	3724
Jan i Julja Medwid	nadbudowa II p.	Sarmacka lk. 751/1	A. Dostal	4505

Właściciel budujący	Rodzaj budowy	Miejsce budowy	Projektodawca	Liczba Mgtu
		XXII.		
Saul i Rozalja Rosner	dobud. II p. i częściowa nadbudowa poddasza	Kalwaryjska 37	S. Singer	2867
Wł. Stoch i Wanda hr. Szembek z Piątków	ustępy spłukiwane	Salinarna 6	A. Sołtys	2690

Prezydent miasta:

Inż. *Karol Rolle* w. r.

NOMINACJE.

P. **Zofja Apolonja 2-im. Kranzówna,** adjunkt rach. Elektrowni M. mianowana została z dniem 1 lipca 1928 r. st. adjunkt. Elektrowni M. z poborami VIII. grupy uposażenia, szczebel **b.** (L. prez. 5926/28).

P. **Stanisław Fryc,** strażak M. Straży Pożarnej, otrzymał z dniem 1 lipca 1928 r. pobory XII. grupy uposażenia, szczebel **f.** (L. prez. 8938/27).

P. **Józef Karzyński,** strażak M. Straży Pożarnej, otrzymał z dniem 1 lipca 1928 r. pobory XII. grupy uposażenia, szczebel **f.** (L. prez. 8942/27).

P. **Andrzej Tafel,** strażak M. Straży Pożarnej otrzymał z dniem 1 lipca 1928 r. pobory XII. grupy uposażenia, szczebel **e.** (L. prez. 8944/27).

P. **Franciszek Woźniak,** strażak M. Straży Pożarnej, otrzymał z dniem 1 lipca 1928 r. pobory XII. grupy uposażenia, szczebel **e.** (L. prez. 8943/27).

P. **Jan Wróbel,** strażak M. Straży Pożarnej, otrzymał z dniem 1 lipca 1928 roku pobory XII. grupy uposażenia, szczebel **f.** (L. prez. (8940/27).

P. **Andrzej Wojtaszek,** strażak M. Straży Pożarnej, mianowany został z dniem 1 stycznia 1928 r. strażakiem M. Straży Pożarnej z poborami XIV. grupy uposażenia, szczebel **b.** (L. prez. 1451/28).

P. **Stanisław Fischer,** robotnik Zakładu Czyszczenia m., mianowany został, z dniem 1 kwietnia 1928 r. dozorcą Zakładu Czyszczenia m. z poborami XV. grupy uposażenia, szczebel **c.** (L. prez. 3396/28).

P. **Stanisław Hałajkiewicz,** robotnik Zakładu Czyszczenia m., mianowany został z dniem 1 kwietnia 1928 r. prowiz. pomocnikiem warszt. Zakładu Czyszczenia m. z poborami XV. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 11534/27).

P. **Stefan Pachoński,** robotnik Zakładu Czyszczenia m., mianowany został z dniem 1 kwietnia 1928 r. prowizorycznym dozorcą Zakładu Czyszczenia m. z poborami XV. grupy uposażenia, szczebel **c.** (L. prez. 3395/28).

P. **Stanisław Banaś,** robotnik Zakładu Czyszczenia m., mianowany został z dniem 1 kwietnia 1928 r. pomocnikiem Zakładu Czyszczenia miasta z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 3397/28).

P. **Stefan Dutka,** robotnik Zakładu Czyszczenia miasta, mianowany został z dniem 1 kwietnia 1928 r. pomocnikiem Zakładu Czyszczenia miasta z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 3403/28).

P. **Bartłomiej Janda,** robotnik Zakładu Czyszczenia m., mianowany został z dniem 1 kwietnia 1928 r. prowiz. pomocnikiem Zakładu Czyszczenia miasta z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 3404/28).

P. **Stanisław Kublin,** robotnik Zakładu Czyszczenia m., mianowany został z dniem 1 kwietnia 1928 r. prowizorycznym pomocnikiem Zakładu Czyszczenia m. z poborami XVI. grupy, uposażeniem szczebel **a.** (L. prez. 3405/28).

P. **Mikołaj Ptak,** robotnik Zakładu Czyszczenia m., mianowany został z dniem 1 kwietnia 1928 r. prowizorycznym pomocnikiem Zakładu Czyszczenia miasta z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 3406/28).

P. **Józef Szkolnik,** robotnik Zakładu Czyszczenia miasta, mianowany został z dniem 1 kwietnia 1928 r. pomocnikiem Zakładu Czyszczenia miasta z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 3400/28).

P. **Józef Wilk,** robotnik Zakładu Czyszczenia m., mianowany został z dniem 1 kwietnia 1928 r. prowizorycznym pomocnikiem Zakładu Czyszczenia miasta z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. prez. 3408/28).

P. **Antoni Wojdyła,** robotnik Zakładu Czyszczenia m., mianowany został z dniem 1 kwietnia 1928 r. pomocnikiem Zakładu Czyszczenia m. z poborami XVI. grupy uposażenia, szczebel **a.** (L. przez. 3407/28).

EMERYTURY.

P. **Wojciech Talarek,** komisarz Magistratu, przeniesiony został z powodu przekroczenia 60 roku życia i uzyskania prawa do pełnego uposażenia emerytalnego z dniem 30 czerwca 1928 r. w stały stan spoczynku, i otrzymał ze względu na policzalną służbę w ilości 35 lat z dniem 1 lipca 1928 roku uposażenie emerytalne w wysokości 100 proc. uposażenia służbowego VII. grupy, szczebel **d.** (L. prez. 5923/28).

P. **Jan Reszutko,** dozorca miejskich Sukiennic, przeniesiony został z powodu stwierdzonej przez lekarza m. trwałej niezdolności do służby z dniem 30-go czerwca 1928 r. w stały stan spoczynku i otrzymał ze względu na policzalną służbę w ilości 31 lat od uposażenia służbowego tj. XIII. grupy szczebel **f.** (L. prez. 5405/28).

P. **Antoni Kogut,** woźny m., przeniesiony został z powodu stwierdzonej przez lekarza m. trwałej niezdolności do służby z dniem 31 maja 1928 r. w stały stan spoczynku i otrzymał począwszy od dnia 1-go czerwca 1928 ze względu na policzalną służbę w ilości 33 lat od uposażenia służbowego tj. XIV. grupy szczebel **a.** (L. prez. 4220/28).

P. **Cecylja Guśpielowa,** wdowa po emeryt. woźnym m. otrzymała od 1 czerwca 1928 r. począwszy na czas wdowieństwa pensję wdowią w wysokości 50 procent emerytury zmarłego męża miesięcznie w ilości 180 punktów. (L. prez. 5384/28).

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Protokoły obrad Rady miejskiej.

197 Nadzwyczajne posiedzenie Rady miejskiej w kad. XVII. z dnia 5 lipca 1928.

Obecni: *Prezydent m.:* Inż. Karol Rolle.
Wiceprez. m.: inż. Józef Sare.
„ „ Dr. Ludwik Schneider.
Sekretarz Rady m.: Franciszek Strasik.
Radców m. obecnych: **79.**

Uroczyste poświęcenie i otwarcie odnowionej po spaleniu Sali Rady miejskiej.

O godzinie 12 w południe odbyło się poświęcenie i uroczyste otwarcie sali posiedzeń Rady m. w pałacu Wielopolskich w Krakowie. Sala ta, zniszczona pożarem przed 2 laty i odrestaurowana, powraca znowu do użytku Rady miejskiej.

Na uroczystość poświęcenia przybyli przedstawiciele władz: wojewoda Darowski, wicewoj. dr. Duch, szef wydziału bezpieczeństwa dr. Dziadosz, imieniem wojskowości: płk. sztabu gen. Bolesławicz, płk. Mond, ks. kapelan gen. Niezgoda, ks. prałat dr. Ślepicki, ks. archiprezbiter kościoła N. M. Panny dr. Kulinowski, prezes Akademji Umiejętności prof. Rozwadowski, wizytator Ziemnowicz, konsul węgierski Marchwicki, posłowie i senatorowie, grono profesorów uniwersytetu z profesorem Latkowskim, delegacja Okr. Związku Legjonistów z prez. Strojkiem i Ruszkowskim na czele.

*

Aktu poświęcenia dokonali ks. prepoz. Masny i ks. senator Kasprzyk. Po dokonaniu aktu poświęcenia ks. prepozyt. Masny wygłosił następujące przemówienie:

Dostojny Panie Wojewodo! Wysokie Prezydjum Miasta, Swietna Rado, Dostojni Goście!

Z uczuciem radości zebraliśmy się na otwarcie sali radzieckiej, która po nieszczęsnym pożarze w nową, wspanialszą przyodziała się szatę. Dobrze się zasłużył obecny włodarz tego miasta, że nie żałował trudu i znacznych kosztów, aby ten areopag naszego grodu tej prastarej siedziby królów godnie przyozdobić. Szczerze jestem wdzięczny P. Prezydentowi, a ze mną, jak sądzę, całe społeczeństwo, że mnie zawezwał do poświęcenia tej izby radzieckiej, zanim rozpoczniemy w niej obrady. Przez ten akt religijny dajemy wyraz, że nie zrywamy z tradycją ojców naszych, którzy z Bogiem każdą sprawę rozpoczynali.

Czujemy wszyscy, że trzeba nam pomocy z Nieba, zwłaszcza w tych ciężkich i niepewnych powojennych czasach, aby wielkie i odpowiedzialne zadanie jakie ciąży na radzie miejskiej dobrze wypełnić. Wszak Kraków — to polskie Ateny, to serce Polski. Na Radzie miejskiej spoczywa wielka odpowiedzialność, aby godnie strzegła skarbów kultury narodowej i niosła myśl twórczą do rozwoju miasta i dla dobra całej Polski. Do osiągnięcia tego wielkiego celu potrzeba współpracy wszystkich bez różnicy przekonań. Powinna nam zawsze i we wszystkich poczynaniach przyświecać wzniosła zasada starożytnych Rzymian: »Salus Reipublicae suprema lex esto« — Dobro Rzeczypospolitej najwyższem niech będzie prawem«. Rozwaga i szczera chęć służenia bezinteresownie dobru powszechnemu niech będzie naszą dewizą.

A choćby nas dzieliły różnice zapatrywań, trzymajmy się zasady podanej przez największego genjusza myśli chrześcijańskiej »In necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus caritas« — w rzeczach koniecznych jedność, w wątpliwych swoboda, we wszystkiem miłość. Szlachetne współzawodnictwo w pracy dla dobra mieszkańców tego miasta i Ojczyzny niech zawsze cechuje tych, którzy zasiadają i zasiadać będą w tym ratuszu. Z całego serca składam życzenia w ręce P. Prezydenta: Quod faustum, felix, fortunatumque sit! Szczęść Boże!

Następnie Prezydent miasta senator inż. Karol Rolle wygłosił następujące przemówienie:

Dziękuję Księdzu Radcy Masnemu i Księdzu Senatorowi Kasprzykowi za dopełnienie aktu poświęcenia Sali radzieckiej.

Dziękuję za piękne słowa życzenia przed chwilą wypowiedziane, dziękuję Czcigodnym Gościom, zawsze nam życzliwym, za przybycie do nas w chwili tej naszej domowej uroczystości i witam Was Panowie Radcy i Urzędu naszego Magistratu Urzędnicy!

Szanowni Panowie!

Gdyśmy się zebrali, by z uczuciem radości i uroczyście tę piekną Salę oddać głównemu jej przeznaczeniu, obradom Miejskiej Rady, nie mogę wstrzymać się, by przed oczy Panów nie przywieźć dziejów tego gmachu.

W wiekach dawnych, grunta, na których gmach ten stoi, należały do dzisiejszego naszego sąsiada, czcigodnego Zakonu Braci Mniejszych. W drugiej połowie XVII. stulecia powstaje dzisiejsza budowla, jako pałac Jana Wielopolskiego, kasztelana wojnickiego i w rodzinie tej, swój początek z Krakowa wywodzącej, pozostaje lat blisko 200.

Był to gmach okazały z wielkimi salami, ozdobionemi piękną malaturą, z okazałą sienią wejściową od dużego podworca. Była to więc obszerna, wygodna pańska rezydencja, przeżywająca wraz z swym właścicielem i z miastem różne dobre i złe chwile.

Straszny pożar 18 lipca 1850 r. wtrąca pałac ten w ruinę, z której dźwiga się w kilkanaście lat później, by stać się siedzibą Władz miejskich.

W roku 1864 bowiem zakupiła gmach ten Gmina Krakowska, przeznaczając go na »Dom Miejski«, przebudowuje go architekt Barański, nadając mu wygląd zewnętrzny, który z pewnymi zmianami do dziś się zachowuje.

Dnia 7 lutego 1867 r. odbywa się w Sali Rady Miejskiej pierwsze posiedzenie — były to »miodowe miesiące« pożycia z samorządem — były to chwile, gdy na stolcu prezydenta zasiadał dr. Józef Dietl, zasłużony i niezapomniany włodarz tego miasta.

Przed oczy Wasze przywiodłem te dawne chwile by wydobyć je z mroków niepamięci, by postawić przed oczy Wasze zasługi tych, którzy odeszli, a których pracą, inicjatywą, pomysłami żyjemy jeszcze często my, syny ich, żyjemy, by pracę tę kontynuować dla dobra Miasta i ludu je zamieszkującego.

Od tej chwili Sala ta stała się terenem pracy nad rozwojem tego miasta i szkołą pracy obywatelskiej. I gdy wzrok w przeszłość zwrócimy, przesuwają się przed nami całe szeregi tych, którzy do tej Sali szli ogrzani prawdziwym zapałem służenia miastu — przesuwają się cienie Dietla i Zyblikiewicza, Tarnowskiego i Asnyka, Romanowicza i Wyspiańskiego, Rottera i Pareńskiego, Sołtysika, Bandrowskiego i Lea i coraz nam to bliższych wybitnych i szarej gromady pracowników bezinteresownie czas swój, wiedzę, zdolność dla dobra Miasta ofiarowujących.

Mury te związane są z dziejami całej epoki samorządowej. Tu przez lat 60 nabierały barwy życia różne zagadnienia ustrojowe, by koleją losu ustępować nowym prądom, wiodącym ku pełni życia samorządowego.

W murach tych rozgrywały się sprawy publiczne szerszego znaczenia, daleko poza krakowskie rogatki sięgające. Tu »na krakowskim Ratuszu« gromadzili się obywatele, by radzić nad losem Narodu, tu odbywały się historyczne zgromadzenia w czasach przełomowych 1918 roku, gdy słowa tu rzucane poczęły nabierać siły gromów.

Panowie Radcy! Gdyśmy przed 4-ma laty w lipcu odbywali w tych murach posiedzenie protestujące przeciw ówczesnemu rozwiązaniu Rady Miejskiej, gdyśmy je opuszczali z uczuciem żalu, nie przypuszczaliśmy, że w onej sali już więcej się nie zbierzemy.

Bo tak się stało!

W przededniu zwołania reaktywowanej Rady w dniu 26 maja 1926 roku o godzinie 5-tej rano po raz drugi straszny żywioł nawiedza starą Wielopolskich siedzibę.

Bolesne to były chwile i z tragiczną rozpaczą my, którzyśmy w tych murach znaczną część naszego żywota przeżyli, na ogień niszczący piękną salę radziecką patrzyli.

Stanęło zaraz przed nami zagadnienie odbudowania sali.

Dużo zagadnień technicznych i artystycznych z tym problemem się związało.

Rada Miejska wybiera Komitet dla odbudowy Sali, złożony z panów Radców miejskich Czunki, Haeckera, Kleinbergera, Muczkowskiego, Perosia i Romanowskiego, oraz z poza grona Rady Panów: prof. J. Gałęzowskiego, Radcy Stryjeńskiego i dra S. Tomkowicza.

Na czele Komitetu staje niestrudzony wiceprezydent inż. Józef Sare. Komitet rozpoczyna prace od rozpisanego konkursu na projekt odbudowy Sali, oraz powierza Kolegom naszym p. Władysławowi Kleinbergerowi budowniczemu i prof. Arturowi Romanowskiemu, jako Członkom Podkomitetu stałą pieczę na robotami technicznymi. Konkurs nie daje pełnej odpowiedzi na postawione zagadnienie, to też komitet powierza architekcie prof. Nowakowskiemu Wacławowi, oraz architektom m. pp. Stadnickiemu, Boratyńskiemu i Kreislerowi, by odpowiednie plany na podstawie ich projektu opracowali.

Architekci ci z zadania się wywiązali, a jak — sami Panowie osądźcie.

Przez ich pracę zbiorową do ostatnich szczegółów przemyślaną, a przyznać należy z zapałem i całem oddaniem się temu pięknemu dziełu prowadzoną, uzyskało Miasto Salę radziecką, którą przed swoimi i obcymi chlubić się może.

Tu muszę dla wiecznej rzeczy pamięci wspomnieć tych wszystkich, którzy przy opracowaniu tego dzieła udział brali.

A więc odbudowę fasady i częściowo wnętrza przeprowadził budowniczy A. Siódmak, wiązania dachowe majster ciesielski Waśniewski, zaś roboty blacharskie i krycie dachu dwaj majstrowie Bialik i Lehrer. Stropy i wszelkie roboty żelbetowe wykonała firma »Spójnia Budowlana«.

Roboty kamieniarskie wykonują Bracia Trembeccy; okna majster A. Chrobak, okucia ich Juljan Goldstein. Okładziny drewniane stropu, boazerje, wyposażenie lóż, drzwi wejściowe, oraz meble do sali poczekalnej Joachim Steinberg. Meble do Sali rady Stefan Iglicki, posadzki Maurycy Grünberg. Roboty ślusarskie, okucia drzwi i kraty ozdobne Franciszek Wessely.

Roboty bronzownicze, jak okucia, żyrandole i inne wykonują: Piotr Seip, Franciszek Kopaczyński i Fabryka Jarry — zaś instalacje światła elektrycznego Elektrownia miejska, a rekonstrukcję centralnego ogrzewania Firma »Inż. Nitsch«.

Roboty szklarskie i pokostnicze dostarcza Michał Perlberger — roboty sztukaterskie Michał Rychlewicz i Franciszek Styczeń, wreszcie roboty malarskie, polichromję stropu i fryz wykonał mistrz malarski Karol Orlecki według projektu i pod kierunkiem prof. Jana Bukowskiego.

Członkom Komitetu i Podkomitetu nadzorującym odbudowę i wykonanie tak pięknego dzieła, architektom i wszystkim wykonawcom, oraz robotnikom przy budowie zajętym — wyrażam serdeczne podziękowanie nie tyle za pracę, ile za zapał i oddanie się wykonaniu dzieła, które jest chlubą naszego Miasta, tem większą, że jest ono tu w całości przez naszych obywateli wykonane.

Rada miejska nie szczędziła kosztów, byle stworzonem zostało dzieło, świadczące na długie lata o wysokiej kulturze artystycznej Krakowa. A koszt był nie mały, bo sięgający kwoty 650.000 zł.

Dziś dzieło jest skończone.

Możemy w tej radzieckiej sali kontynuować pracę naszych poprzedników. Ciągle przed oczami mieć będziemy piękne nazwy wszelkich cnót obywatelskich, które zmyślny artysta rzucił w kunsztownym fryzie, szczyt sali obiegającym.

Jestem pewny, że w obradach w tej sali toczonych i my i nasi następcy drogą tych cnót chadzać będą.

Nigdy nie będzie w tej sali rozbrzmiewać słowo, któreby godziło w dobro naszego Miasta, Narodu czy Państwa. W przekonaniu, że tu jednoczyć się będzie piękno sali ze szlachetnością intencji i mądrością dobrej rady — otwieram pierwsze w tej sali radzieckiej zebranie okrzykiem, który wyrazi całą gamę naszych uczuć: Najjaśniejsza Rzeczpospolita i Jej Prezydent Ignacy Mościcki Niech żyje!

Okrzyk ten obecni trzykrotnie powtórzyli.

Prezydent miasta wobec wyczerpania porządku dziennego posiedzenie zamknął o godz. 12·45.

Posiedzenie jawne 198 w kad. XVII z dnia **5 lipca 1928 roku.**

Obecni: *Przewodn. Prezydent m.* inż. Karol Rolle.

Wiceprezydent m. Dr. Ludwik Schneider
Sekretarz Rady m. Franciszek Strasik.

Radców m. obecnych **66.**

Początek posiedzenia o godz. **6·15 popołudniu.**

Przed porządkiem dziennym.

Powołanie nowych Radców m.

Przewodn. Prezyd. inż. Rolle oznajmił Radzie miejsk., że zgodnie z upoważnieniem Pana Wojewody krak. z dnia 8 czerwca 1928 r. L. sam. 336/928/2 powołano na Członków Rady miejskiej w miejsce zmarłych Członków Rady m. — pp. Dr. Salomona Oberländera, Wojciecha Stankiewicza, i Dr. Leopolda Zarzyckiego. (L. prez. 6244/928).

W myśl powyższego, Prezyd. inż. Rolle zaprosił pp. Dr. Oberländera, Stankiewicza i Dr. Zarzyckiego do złożenia ślubowania radzieckiego.

Sekretarz odczytał przepisane ślubowanie radzieckie poczem nowopowołani Radcy m. przez podanie ręki Prezydentowi miasta, złożyli ślubowanie radzieckie.

Sekretarz odczytał wniosek nagły Rm. Kluczki i tow. w sprawie budowy baraku dla eksmitowanych.

Wniosek brzmi:

„Dnia 24 maja b. r. postawił Klub r. m. P. P. S. wniosek o budowę baraków dla pomieszczenia bezdomnych.

Ponieważ wniosek ten nie odniósł żadnego skutku i liczba eksmitowanych rodzin robotniczych stale wzrasta tak, że do zimy znajdzie się bez dachu nad głową przeszło 100 rodzin robotniczych, i w tej liczbie znaczna część dozorców domowych, które wystawione będą na mróz i słotę i tymsamym na zagładę,

Klub rm. P. P. S. ponawia swój wniosek, jako nagły.

Aby uratować dziesiątki rodzin przed zagładą Rada miejska uchwala przystąpić bezzwłocznie do budowy baraków na 100 mieszkań.

Na ten cel przyznaje się kredyt w wysokości zł 100.000

Sekcji skarbowej poleca się uzyskanie pokrycia tego wydatku.

Budowę powinno się rozpocząć jak najwcześniej, tak, aby wykończenie jej i oddanie nastąpiło najpóźniej w ciągu miesiąca października br.

W barakach tych powinni na 1-szem miejscu znaleść pomieszczenie tak eksmitowani dozorcy domowi, jakoteż i służba domowa".

Przewodn. Prez. Rolle oznajmił, że wniosek niniejszy będzie rozpatrywany po wyczerpaniu porządku dziennego.

Interpelacje.

Sekretarz odczytał następujące interpelacje:

1) Rm. Holeksy w sprawie umieszczenia Krzyża św. na ścianie przed trybuną prezydjalną w sali Rady miejskiej.

Interpelacja brzmi:

„W odnowionej sali obrad Rady miasta nie umieszczono Krzyża. Nie wdając się w dociekanie pobudek tego uchybienia. Klub Ch. D. stwierdza, że Krzyż jest Godłem wiary trzech czwartych ludności naszego miasta, która czułaby się głęboko dotkniętą w swych przekonaniach religijnych, gdyby sala obrad jej przedstawicieli pozbawioną była Znaku, świadczącego, że Zarząd miasta pragnie być wierny katolickim tradycjom i pozostawać w zgodzie z przekonaniami religijnemi przeważającej większości mieszkańców.

Wzywa się Pana Prezydenta miasta do niezwłocznego wydania zarządzenia w celu umieszczenia Krzyża na ścianie nad trybuną prezydjalną sali obrad Rady Miasta".

2) Rm. Dr. Krzetuskiego i tow. w sprawie oświetlenia wylotu ulicy Kazimierza Wielkiego do granic administr. miasta.

Interpelacja brzmi:

„Podpisani zwracają uwagę Pana Prezydenta miasta na konieczność oświetlenia wylotu ulicy Kazimierza Wielkiego do granic administracyjnych miasta. Obecnie, po za promieniem działania ostatniej lampy elektrycznej panuje w tym zakątku ciemność, wyzyskiwana do napadów na zdrowie, życie i mienie ludzkie. Ruch między Łobzowem a Bronowicami staje się coraz silniejszy, gdyż poważna część ludności pracującej i zarobkującej w Krakowie, mieszka w Bronowicach.

W tym samym zakątku (ulica Podchorążych, Obopólna itd.) daje się odczuwać brak opieki policyjnej, a także hydrantu, tak, że w razie pożaru gaszenie i lokalizacja ognia byłaby utrudniona.

Podpisani upraszają o natychmiastowe usunięcie wspomnianych niedomagań".

3) Rm. Dr. Krzetuskiego i tow. w sprawie połączenia z wodociągiem miejskim domów w dzielnicach XIV, XV, XVI i XVII.

Interpelacja brzmi:

„Podpisani zwracają uwagę Pana Prezydenta miasta na konieczność natychmiastowego połączenia z wodociągiem miejskim domów w dzielnicach XIV, XV, XVI, XVII, które po budowie kolektora pozbawione są wody studziennej. Dzielnice te oddawna opłacają należytość za wodę, nie mając z urządzeń wodociągowych żadnej korzyści.

W dzielnicach tych przemianowano w ostatnich czasach nazwy ulic, nie umieszczono jednak w przeważnej części tych ulic tablic z nową nazwą ulicy. To utrudnia odszukanie adresów, doręczanie listów i urzędowych zawiadomień. Brak tablic z nazwą ulicy czyni też nałożony na mieszkańców wydatek na nowe tabliczki numerowe, iluzorycznym.

Zwracając uwagę na powyższe niedomagania, prosimy o wydanie zarządzeń, zdążających do natychmiastowego usunięcia braków".

4) Rm. Dr. Krzetuskiego i tow. w sprawie niedostatecznego pokrapiania ulicy Kazimierza Wielkiego.

Interpelacja brzmi:

„Podpisani zwracają uwagę Pana Prezydenta miasta na niedostateczne pokrapianie ulicy Kazimierza Wielkiego, po której odbywa się wzrastający ruch samocho-

dowy z Śląskiem, Zagłębiami, do czego niebawem przybędzie komunikacja z Ojcowem.

Mieszkańcy tej ulicy i ulic bezpośrednio z nią sąsiadujących cierpią dotkliwie z powodu kurzu, zatruwającego powietrze i szerzącego, zwłaszcza wśród młodzieży, choroby płuc i oczu.

Upraszamy o wydanie Zakładowi Czyszczenia Miasta stosownych poleceń."

Przewodn. Prez. inż. Rolle oznajmia, że na powyższe interpelacje udzieli odpowiedzi na najbliższem posiedzeniu Rady m.

Pisma.

Sekretarz odczytał pismo Związku lokatorów w Krakowie w sprawie eksmitowanych i budowy dla tychże baraków.

Przewodniczący oznajmia, że pismo to traktować się będzie regulaminowo. Sprawa eksmitowanych nie jest mu obcą, zajmuje się tą kwestją, w najbliższym czasie przystąpi się do budowy baraków dla bezdomnych. Pismo to pokrywa się ze zgłoszonym wnioskiem Rm. Kluczki na dzisiejszem posiedzeniu.

Urlopy.

Rada miejska udzieliła następującym Członkom Rady miejskiej urlopów a to: pp. Rakiszowi 8 tyg., Dr. Rosenzweigowi 4 tyg., Łapińskiemu 4 tyg., inż. Peltzowi 4 tyg., Dr. Langowi 6 tygodni.

Prawo zastawu dla pożyczki 100.000 zł. dla Tow. Gim. „Sokół" na realności lwh. 379 Dz. XV.

Imieniem Sekcji II i III Rm. Dr. Ignacy Landau wnosi:

Rada miasta uchwali:

„Zezwala się Polskiemu Towarzystwu Gimnastycznemu „Sokół" w Krakowie na obciążenie realności lwh. 379 IV ks. gr. gm. kat. Kraków prawem zastawu dla pożyczki do wysokości 100.000 zł zaciągnąć się mającej w Instytucji finansowej na cele przebudowy i adaptacji gmachu Towarzystwa na realności tej się znajdującego i upoważnia się P. Prezydenta miasta względnie jednego z PP. Wiceprezydentów, by wspólnie z PP. Radcami miejskimi: Dr. Marjanem Langiem i Zygm. Siemkiem, a w razie przeszkody ich z PP. Radcami Dr. Adamem Müllerem i M. Dutkiewiczem odnośną deklarację, potrzebną do hipotecznego uwidocznienia tego zezwolenia podpisał.

Uchwalono.

Porządek dzienny.

Przewodn. Prezyd. m. inż. Rolle zawiadamia Członków Rady m., że sprawę dostarczenia prądu dla gm. m. Krakowa z Jaworzna wycofuje z porządku dziennego dzisiejszego posiedzenia.

I. Udział Gm. m. Krakowa w Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu w roku 1929.

Imieniem Sekcji I i II Rm. Dr. Muczkowski wnosi:

Rada miasta uchwali:

I.

1. Wziąć udział w Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu w roku 1929 w ramach wniosków opracowanych przez Miejskie Muzeum Przemysłowe w Krakowie kosztem nie przenoszącym kwoty 300.000 zł.

2. Upoważnia się Pana Prezydenta do zaciągnięcia pożyczki na pokrycie powyższego wydatku do wysokości 100.000 zł na warunkach dla Gminy możliwie najkorzystniejszych.

3. Do podpisania odnośnych dokumentów pożyczkowych upoważnia się obok Prezydenta miasta względnie jego zastępcy, radców miejskich Dra Józefa Muczkowskiego i Inż. Leonarda Nitscha, w razie przeszkody któregoś z nich rm. Inż. Aleksandra Adelmana.

4. Poleca się Magistratowi wstawić do projektu budżetu m. na rok 1929/30 resztę wymienionego wyżej kredytu w kwocie 200.000 zł.

II.

Wybiera się Komisję, złożoną z 4 radców miejskich, mianowicie Inż. Adelmana, Dra Muczkowskiego, Klemensiewicza i Inż. Perosia, która wraz z referentem Inż. Torem, dyrektorem Miejskiego Muzeum Przemysłowego zajmie się opracowaniem szczegółów, odnoszących się do należytego, (odpowiedniego znaczeniu i charakterowi m. Krakowa) obesłania wystawy i związaną z tem sprawą kosztów i wydatków.

Wnioski Sekcji I i II uchwalono.

II. Sprawa waloryzacji obligacyj Gminy m. Krakowa z roku 1909.

Imieniem Sekcji II i III Rm. Dr. Tilles wnosi:

Rada miasta uchwali:

Reasumuje się uchwałę Rady miejskiej powziętą na posiedzeniu w dniu 7 października 1926 r. w sprawie waloryzacji obligacji Gminy miasta Krakowa z roku 1909 i postanawia się następujące:

Ustęp 2-gi powyższej uchwały Rady miasta brzmieć będzie:

Magistrat miasta Krakowa sporządzi zgodnie z przepisami rozporządzenia Prez. R. P. z 27 grudnia 1924 Dz. U. Nr. 115 poz. 1026 i rozp. Ministra Skarbu z 18 sierpnia 1926 Dz. U. Nr. 89 poz. 507 oraz rozporz. Ministra Skarbu z dnia 6 marca 1928 Dz. U. R. P. Nr. 29 poz. 270 i przedłoży Komisarzowi rządowemu dla przerachowania obligacji do zatwierdzenia plan umorzenia zwaloryzowanych w ten sposób niewylosowanych obligacyj gminnych oraz wylosowanych obligacyj, lecz nie przedstawionych do zapłaty, obejmujący obie części powyższej pożyczki, uwzględniając w planie umorzenia oprocentowanie obligacyj w wysokości 4% rocznie płatne w ratach półrocznych z dołu w dniu 2 maja i 2 listopada każdego roku od dnia 2 maja 1925 począwszy, oraz umorzenie tych obligacyj w okresie 35 lat w drodze losowania odbywać się mającego w terminach 2 maja i 2 listopada każdego roku, poczynając od 2 listopada 1925.

Ustęp 4-ty powyższej uchwały Rady miasta brzmieć będzie:

Po zatwierdzeniu planu konwersji obligacyj Gminy miasta Krakowa Magistrat zarządzi sporządzenie nowych

obligacyj i arkuszy kuponowych oraz przeprowadzi konwersję obligacyj przez wymianę dawnych obligacyj koronowych na nowe obligacje złotowe z tekstem polskim i francuskim przy zastosowaniu §§ 8 do 13 rozporz. Ministra Skarbu z dnia 18 sierpnia 1926 Dz. U. Nr. 89 poz. 507.

Rm. Sławiński zgłasza do niniejszego wniosku, wniosek który brzmi:

„Rada Miejska ma uchwalić reasumcję uchwały z dnia 7 października 1926 w sprawie waloryzacji obligacyj Gminy Miasta Krakowa z roku 1909 a ja stawiam wniosek, aby odroczyć do jesieni b. r. aż się Sejm zbierze i postanowi o zmianie tej waloryzacji.

W tej uchwale jest powiedziane, że na lat 35 ta pożyczka ma opiewać, a pożyczka była wydana w roku 1909 na lat 45½ to tylko pozostaje lat 26 do spłaty przez Gminę pożyczki, bo jeżeli pożyczyłem na lat 45½ to pozostaje jeszcze lat 26 a nie 35 lat i tu niema powiedziane w uchwale co jest z pożyczką wydaną w roku 1919 więc proszę się zastanowić nad powyższemi wywodami i ponawiam wniosek z 7 października roku 1926 aby Rada Miasta Krakowa uchwaliła pełną waloryzację złoty w złocie opiewającej 9·31 gr czystego złota i procenta również w złocie."

W odpowiedzi na zgłoszony wniosek, Rm. Dr. Tilles zaznacza, że są jeszcze państwa w Europie, które po światowej wojnie nie przeprowadziły waloryzacji, nie może zgodzić się z wywodami Radcy Sławińskiego, oświadczając się przeciw temu wnioskowi.

Po wyjaśnieniu udzielonem przez Prezyd. m. inż. Rollego, w głosowaniu wniosek Rm. Sławińskiego odrzucono, zaś wniosek Sekcji II i III uchwalono.

III. Gwarancja Gminy m. Krakowa dla kamieniołomów miast małopolskich.

Imieniem Sekcji II i III rm. Dr. Tomasik wnosi:

Rada miasta uchwali:

1. Gmina miasta Krakowa łącznie z gminą miasta Tarnowa, jako solidarni współdłużnicy, obejmuje poręką dla pożyczki do wysokości Zł. 250.000 i 25.000 dolar. wraz z wszelkiemi przynależytościami ubocznem i innymi kosztami, którą Kasa Oszczędności miasta Krakowa udzieli Kamieniołomom miast Małopolskich Spółce z ogr. odp. w Krakowie, która to suma zużytą będzie na zakupienie gruntów i praw dzierżawnych z pokładami kamienia andezytowego w Kluszkowcach pod Czorsztynem.

2. W tym celu podpisze Gmina miasta Krakowa łącznie z gminą miasta Tarnowa potrzebne dokumenta i weksle.

3. Odsetki i wogóle wszelkie koszta połączone z niniejszą transakcją będą pokrywały z własnych funduszów: Kamieniołomy miast Małopolski, Spółka z ogr. odpow. w Krakowie.

4. Kamieniołomy miast Małopolskich, Ska z ogr. odpow. wystawią Gminie miasta Krakowa stosowną deklarację na zabezpieczenie wszelkich praw Gminy m. Krakowa wyniknąć mogących.

5. Do podpisania odnośnych dokumentów związanych z niniejszą poręką upoważnia się Pana Prezydenta miasta względnie jego zastępcę oraz radców m. pp. Dra Marjana Langa i Zygmunta Siemka, a w razie przeszkody któregokolwiek z nich, radców m. pp. Dra Adama Müllera i Marcelego Dutkiewicza.

(L. prez. 6091/28).

Rm. Holeksa zapytuje dlaczego miasto Lwów nie daje gwarancji, skoro jest także udziałowcem.

Rm. Dr. Kuźniar zapytuje kto przeprowadzał studja geologiczne w zakupić się mających kamieniołomach.

Rm. Dr. Szołayski interpeluje na jakim obszarze i jaki czas trwania ma ta dzierżawa.

Rm. Marski zgłasza wniosek, aby także miasto Lwów dało gwarancję przez podpisanie odnośnych weksli.

Po wyjaśnieniu udzielonem przez Prezydenta m. inż. Rollego odnośnie do gwarancji miasta Lwowa, że gmina lwowska każdej chwili jest gotową udzielić żądanej gwarancji, że badania geologiczne przeprowadzili p. p. Prof. Morozewicz i Rektor Prof. Tokarski, oraz że czas trwania dzierżawy określa się na 90 lat a obszar wynosi 30 morgów, przystąpiono do głosowania.

W głosowaniu wnioski Sekcji II i III z poprawką rm. Marskiego, uchwalono.

IV. Opłaty rzezalniane i stajenne od bydła rogatego, nierogacizny i koni.

Imieniem Komisji administracyjnej: st. radca Mgtu Dr. Racławicki wnosi:

Rada miasta uchwali:

A) 1. Opłaty rzezalniane ustanowione uchwałą Rady miasta z 15-go grudnia 1927 r. zniża się w następujący sposób:

a) od bydła rogatego nad 400 kg z 10 na 9·— zł.
b) „ „ „ „ 250 „ „ 9 „ 8·50 „
c) „ „ „ „ 60 „ „ 8 „ 7·— „
d) „ nierogacizny do 150 „ „ 7 „ 6·50 „
e) „ „ nad 150 „ „ 9 „ 8·— „
od sztuki

2. Opłaty rzezalniane od koni podwyższa się z 6 zł. na 7 zł. od konia.

3. W miejsce dotychczasowej opłaty stajennej wynoszącej 50 gr. na dobę od każdego zwierzęcia bez względu na wagę ustanawia się następujące opłaty:

1) od bydła rogatego rosłego na dobę po 50 gr.
2) „ cieląt, owiec, kóz i świń „ „ „ 20 „
3) „ konia . . . . „ „ „ 60 „

Opłaty za oględziny mięsa wprowadzanego do Krakowa oraz opłaty za badanie na włośnie mięsa wieprzowego i wyrobów masarskich, wprowadzanych do Krakowa.

B) Wniosek Komisji administracyjnej.

Rada miasta uchwali:

W miejsce dotychczasowych wprowadza się następujące opłaty za badanie mięsa:

1. Od mięsa z bydła rogatego i koni:

a) od sztuki (4 ćwierci i podrób *) z tego samego zwierzęcia . . . . zł. 8·—
b) od pół sztuki . . . . „ 4·—
c) od ćwierć sztuki . . . . „ 2·—
d) od kawałka poniżej ćwierci . . . „ 1·—

2. Od mięsa z cieląt, owiec, baranów i kóz:
a) od sztuki (4 ćwierci i podrób*) z tego samego zwierzęcia . . . . zł. 2·—
b) od pół sztuki . . . . „ 1·—
c) od ćwierć sztuki . . . . „ 0·50
d) od kawałka poniżej ćwierci . . . „ 0·30
3. Od mięsa z nierogacizny:
a) od sztuki z podrobiem . . . . . zł. 4·—
b) od pół sztuki . . . . „ 2·—
c) od ćwierć sztuki . . . . „ 1·—
d) od kawałka poniżej ćwierci (szynki, polędwicy, karczku, boczku) . . . „ 0·50
e) od wyrobów masarskich w stanie surowym lub przyrządzonym od 1 kg. „ 10·—
f) od słoniny od 1 kg. . . . . . . „ 5·—
ad 1—3. Od podrobiu z jednego zwierzęcia . . . . „ 1·—
Od podrobiu w mniejszej lub większej ilości niż z jednego zwierzęcia od 1 kg . . „ 0·07

4. Opłaty za badanie na włośnie (trychinę) mięsa wieprzowego i wyrobów masarskich przywożonych do Krakowa:
a) od sztuki . . . . zł. 1·—
od pół lub ćwierć sztuki lub kawałka „ 0.75
b) od wyrobów masarskich od 1 kg . „ 0·10
z tem, że opłata za badanie na trychiny, wyrobów masarskich nie może być niższą jak 50 gr.

Rm. Chwastek zgłasza wniosek, aby znieść opłatę targową od świń hodowlanych (prosiąt).

Rm. Kluczka zwrócił uwagę, że z wprowadzeniem obecnej taryfy nie nastąpi zniżka, lecz pewna zwyżka z powodu podniesienia opłat przy pozycjach najważniejszych od sprowadzenia mięsa, którem posługuje się najbiedniejsza ludność.

Rm. Dr. Bobrowski stawia wniosek, aby sprawę odesłano do Komisji administracyjnej, gdyż sprawa nie jest należycie przygotowaną.

Po wyjaśnieniu referenta Dra Racławickiego wnioski zamieszczone pod A) uchwalono.

Wniosek Rm. Chwastka uchwalono.

Do wniosków zamieszczonych pod B) zabiera głos rm. Dr. Bobrowski i zaznacza, że obniżając opłaty na targowicy, a podnosząc opłaty za badanie mięsa sprowadzanego z poza Krakowa dla ubogiej ludności, daje się prezent rzeźnikom.

Referent Dr. Racławicki udziela pewnych wyjaśnień, po których powtórnie zabiera głos Rm. Dr. Bobrowski, który krytykuje stanowisko referenta, jest zdania, że w czasie, kiedy należałoby ulżyć ludności, gmina chce podwyższyć opłaty od mięsa sprowadzanego, konsumowanego przeważnie przez ludność ubogą. Wobec takiego stanu rzeczy mowca wypowiada się przeciw wnioskom.

Po przemówieniu Rm. Kosobudzkiego, Dr. Klimeckiego, Epsteina, Dr. Rowińskiego oraz Rm. Kluczki, który zgłosił następujący wniosek:

„Ponieważ jest rzeczą niejasną, czy słonina podlega podwyższeniu opłat za badanie na włośnie, przeto przy słoninie pozostawia się dotychczasową taryfę“, zabrał głos Prezydent inż. K. Rolle wyjaśniając, że opłaty za spęd bydła zniża się celem utrzymania dotychczasowego spędu na targowicę krakowską, ulegającego obniżeniu wskutek silnej konkurencji targowicy w Mysłowicach, gdzie ceny wskutek bliskości granicy niemieckiej kształtują się wyżej niż na targu krakowskim. O zmniejszaniu się uboju w Krakowie, świadczy dalej fakt, że 33% konsumcji mięsa jest pokrywane mięsem sprowadzanem z poza Krakowa.

To też podwyższenie opłat za badanie mięsa zmniejszy dowóz, a zwiększy ubój miejscowy.

W głosowaniu wnioski Rm. Dr. Bobrowskiego i Kluczki odrzucono, wnioski komisji administracyjnej uchwalono w brzmieniu przedstawionem przez Prezydenta.

Na wniosek Rm. Puchałki następujące sprawy uchwaliła Rada m. „en bloc“.

I. Dostawa sukna i podszewek do umundurowania niższych funkc. m. straży pożarnej.

Wniosek Sekcji I.
Rada miasta uchwali:

1) Na dostawę sukna i podszewek do umundurowania niższych funkcjonarjuszy m. i Straży pożarnej na 1928 r. zatwierdza się ofertę długoletniego dostawcy gminy tj. firmę F. et E. Zajączek i Lankosz w Kętach (Kraków, Rynek główny L. 47).

2) Wydatek stąd powstały pokryć z funduszu m. budżetu 1928/29 przeznaczonych na umundurowanie niższych funkcjonarjuszy m. i Straży pożarnej (54.676 fr. sz. 97 c.) á 1·73 = 94.571·15 zł. (L. M. 1809/28 I).

II. Wybór delegata Rady miejskiej do Rady opieki społecznej.

Rada miasta uchwali:

Po myśli art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 18/2 925 D. U. P. 26 poz. 171 o Radzie opieki społecznej deleguje się jako przedstawiciela Rady m. Krakowa do Rady opieki społecznej w miejsce Prezydenta m. inż. Karola Rollego, wiceprezydenta m. Dr. Ludwika Schneidra. (L. 19111/928 VI).

III. Sprzedaż części parcel gm. p. Feliksowi Harasimowiczowi w Dz. Zwierzyniec.

Wniosek Sekcji I.
Rada miejska uchwali:

I. Sprzedać P. Feliksowi Harasimowiczowi, podpułkownikowi W. P. część parcel gminnych lkat. 1786 lwh. 139 i lkat. 2323/7 lwh. 166 ks. gr. gm. kat. Zwierzyniec t. j. grunt oznaczony linjami czerwonemi i czarną oraz literą B na planie Budownictwa miejskiego z dnia 10 maja 1928 o powierzchni około 650 metrów kw. czyli 180 sążni kw. za cenę, licząc po 35 (trzydzieści pięć) złotych za jeden metr kwadrat. pod następującemi warunkami:

1. Cena kupna płatna jest do ośmiu dni po zawiadomieniu kupującego o niniejszej uchwale.

2. Kupujący rozpocznie budowę domu na powyższym gruncie według planów zatwierdzonych przez Ma-

*) Do podrobiu należy: głowa, płuca, serce, wątroba, śledziona, żołądek, nogi, ozór i mózg.

gistrat najdalej do dnia 31-go grudnia 1928 r. (tysiąc dziewięćset dwudziestego ósmego), a ukończy tę budowę i uzyska konsens na zamieszkanie najdalej do 31 grudnia 1930 (tysiąc dziewięćset trzydziestego) roku.

Przez rozpoczęcie budowy rozumieć należy rzeczywiste wybudowanie fundamentów i piwnic.

3) W razie nierozpoczęcia budowy w zakreślonym terminie, wolno będzie Gminie m. Krakowa odkupić sprzedany grunt za zwrotem otrzymanej ceny bez doliczenia procentów. Prawo odkupu ma być zaintabulowane. W razie rozpoczęcia ale nie ukończenia budowy w zakreślonym terminie zapłaci kupujący względnie jego prawni następcy karę umowną, hipotecznie zabezpieczoną w kwocie 3.000 (trzy tysiące) złotych.

4) Kupujący, ani jego prawni następcy nie mogą pozbywać powyższego gruntu aktem między żyjącymi przed uzyskaniem konsensu na zamieszkanie budynku wybudowanego na tym gruncie. Zakaz pozbycia ma być zaintabulowany.

5) Wysokość domu na wspomnianym gruncie nie może przekraczać 18 (ośmnastu) metrów licząc od chodnika do gzymsu głównego.

6) Koszta budowy toru jezdnego i kanału ulicznego oraz wykonania krawężników przed powyższym gruntem, ponosi Gmina m. Krakowa, natomiast koszta chodników od strony tego gruntu ma pokryć kupujący.

7) Gmina sprzedaje wspomniany grunt w stanie wolnym od długów i ciężarów z wyjątkiem podanych wyżej ograniczeń.

8) Koszta kontraktu, planów, pomiarów, intabulacji, stempli, należytość przenośną i wogóle wszystkie koszta połączone z niniejszą transakcją, ponosi w całości kupujący.

II. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok P. Prezydenta m. względnie jego zastępcy PP. Radców m. inż. Fr. Drobniaka i J. Marskiego, a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich, PP. Radców m. St. Drozdowskiego i Dr. Merza względnie PP. Radców m. upoważnionych wogóle do podpisywania dokumentów.

IV. Sprzedaż części parceli gminnej w Dz. XI Abrahamowi Wolfowi.

Wniosek Sekcji I.
Rada miasta uchwali:

1) Celem wyrównania granic odstąpić p. Abrahamowi Wolfowi część parceli gm. lkat. 140/8 lwh. 441 Dz. XI do linji regulacyjnej ulicy Skwerowej, oznaczoną na planie sytuacyjnym Bud. m. B. z dnia 22 października 1927 linjami czerwonemi i fioletowemi o powierzchni około 152 m^2 w zamian za parcelę lkat. 163/3 i część parceli bud. lkat. 189 lwh. 250 Dz. XI przypadające pod ulicę Zagrody, oznaczone na powyższym planie linjami fioletowemi o łącznej powierzchni około 78·4 m^2 a to pod następującemi warunkami:

1) Grunty powyższe odstępują kontrahenci w stanie wolnym od długów i ciężarów.

2) Za nadwyżkę gruntu gminnego zapłaci p. Abraham Wolf po 14 (czternaście) złotych za jeden m^2 i to w terminie dni 8 po zawiadomieniu go o uchwale zezwalającej na sprzedaż.

3) Koszta kontraktu, stempli, intabulacji, koszta mapek i pomiarów poniosą obie strony po połowie.

4) Ewentualną należytość od przeniesienia własności, poniesie każda strona od parceli przez siebie nabytej.

II. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok P. Prezydenta m. względnie jego zastępcy pp. radców m. Piotra Kosobudzkiego i Józefa Marskiego a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich pp. radców m. Zygmunta Siemka i Łazarza Rocka. (L. I 2030/1928).

V. Sprzedaż części parceli gm. Ign. i Joannie Bukowskim w Dz. XXII.

Wniosek Sekcji I.
Rada miasta uchwali:

I. Sprzedać panu Ignacemu i Joannie Bukowskim w celu wyrównania granic część parceli gm. lkat. 962/1 z lwh. 4, Dz. XXII oznaczoną na planie sytuacyjnym Bud. m. B. z dnia 17 marca 1928 kolorem czerwonym o powierzchni około 192 m. kw. za cenę po 13 (trzynaście) złotych za jeden m. kw. pod następującemi warunkami:

1. Grunt powyższy sprzedaje Gmina w stanie wolnym od długów i ciężarów.

2. Cena kupna ma być zapłaconą do 8 dni, licząc od zawiadomienia o uchwale zezwalającej na sprzedaż.

3. Koszta kontraktu, stempli, intabulacji, koszta mapek i pomiarów oraz należytość przenośną poniosą nabywający.

II. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok p. Prezydenta m. względnie jego zastępcy pp. radców m. Dra Ludwika Merza i Karola Breuera, a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich pp. radców miejsk. Dra Stanisława Klimeckiego i Zygmunta Siemka.
(L. I 1419/928).

VI. Sprzedaż części parceli gm. w Dz. XX. Katarzynie Nitoniowej.

Wniosek Sekcji I.
Rada miasta uchwali:

I. Celem wyrównania granic odstąpić p. Katarzynie Nitoniowej część parceli gm. lkat. 275/1 lwh. 61 Dz. XX do linji regulacyjnej ul. Miedzianej oznaczoną na planie sytuacyjnym Bud. m. B. z dnia 16 maja 1928 r. kolorem zielonym o powierzchni około 390 m. kw. w zamian za części parcel lkat. 150/3 i 59/2 lwh. 34 Dz. XX do linji regulacyjnej ulicy bocznej Miedzianej oznaczone na powyższym planie kolorem ceglastym o łącznej powierzchni około 83 m. kw. pod następującemi warunkami:

1. Parcele powyższe sprzedają obie strony kontraktujące w stanie wolnym od długów i ciężarów.

2. Za nadwyżkę gruntu gminnego o powierzchni około 307 m. kw. zapłaci p. Nitoniowa po 7 (siedm) złotych za jeden m. kw.

3. Zapłata ceny kupna ma nastąpić w ten sposób, że kwota 500 złotych zostanie uiszczona do 8 dni, licząc od zawiadomienia o uchwale zezwalającej na sprzedaż, reszta zaś w ciągu jednego roku w ratach kwartalnych za uiszczeniem 1 proc. miesięcznie od każdorazowo dłużnej sumy.

4. Podpisanie kontraktu i przeniesienie prawa własności nastąpi dopiero po całkowitej spłacie ceny kupna.

5. Koszta kontraktu, stempli, planów i intabulacji ponoszą obie strony po połowie.

Ewentualną należytość przenośną poniesie każda strona osobno od nabytego przez siebie gruntu.

II. Do podpisania kontraktu upoważnia się obok p. Prezydenta m. względnie jego zastępcy, pp. radców m. inż. Franciszka Drobniaka i Ks. Senatora Kasprzyka Ludwika, a w razie przeszkody u któregokolwiek z nich pp. radców m. Dra Adama Müllera i Zygmunta Siemka.

III. Niniejsza transakcja następuje w celu uregulowania i urządzenia ulic. (L. I. 3460/28).

VII. Upoważnienia Rady m. dla Komisji drogowo-kanałowej i gruntowej.

Wniosek Komisji drogowo-kanałowej i gruntowej. Rada miasta uchwali:

Dodatkowo do ustępu B uchwały Rady m. z dnia 24 lutego 1928 r. L. I. 579/28 przekazuje Rada miejska po myśli § 82 statutu m. do załatwienia Komisji drogowo-kanałowej i gruntowej także wszystkie sprawy mające związek z regulacją i budową ulic i chodników, a wynikające z rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 23 i przepisów miejscowych wydać się mających na podstawie tegoż rozporządzenia. (L. I. 4660/28).

VIII. Zatwierdzenie według nowego prawa budowlanego sposobu zabudowania Placu Nowego w Dz. VIII.

Wniosek Komisji drogowo-kanałowej i gruntowej. Rada miasta uchwali:

Zatwierdza się w myśl § 172 i § 174 nowego prawa budowlanego z dnia 16 lutego 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 23 poz. 202 i przepisów ust. bud. dla m. Krakowa z dnia 28 marca 1910 r. Dz. u. kr. Nr. 89 z odpowiednim ustawowym udziałem właścicieli przyległych realności w pokryciu kosztów uporządkowania Placu Nowego w Dz. VIII, wraz z częścią ul. Estery w obrębie placu, według projektu i kosztorysu Budownictwa m. Oddz. B. z dnia 1 czerwca 1928 r. w myśl uchwały Magistratu z dnia 21 października 1927 r. i polecenia z dnia 29 października 1927 r. L. 11085/27-VIII a to przez:

1) założenie naokoło placu jezdni o szerokości 7 m o nawierzchni betonowej i krawężnikach granitowych, tak dla chodników koło realności, jakoteż samego placu,

2) przebudowę chodników z płyt betonowych wzdłuż domów l. or. od 1—3 o szerokości 2 m, przed realnością l. or. 5 o szerokości 1·40 m, przed realnością l. or. 6 i 7 o szerokości 2 m, przed realnością l. or. 8, 10 o szerokości 3 m, w ul. Estery od l. or. 8—18 o szerokości 2·50 m przy użyciu płyt z istniejącego chodnika i częściowem uzupełnieniem nowemi płytami,

3) założenie na właściwym placu nawierzchni betonowej,

4) założenie naokoło jatek chodnika 2 m szerok. o krawężnikach i nawierzchni betonowej,

5) koszt uporządkowania w wysokości 123.000 zł według kosztorysu Bud. m. Oddz. B. zatwierdzonego powyższą uchwałą Magistratu należy pokryć z Dz. XI § 110 d (konserwacja placów targowych budżetu 1928/29),

6) do budowy należy przystąpić natychmiast, przyczem a) wezwać właścicieli nieuporządkowanych realności pod względem odwodnienia, aby to zaraz uczynili, w przeciwnym razie wykonać ewentualne połączenia rynien z urzędu na ich koszt.

Co do ulicznych połączeń dla odwodnień domowych starać się dojść do porozumienia z właścicielami, aby je uprzednio w ulicy także wykonać; b) wezwać Budownictwo m. Oddz. A. do bezzwłocznego rozpoczęcia budowy ustępów na placu, tak, aby przed rozpoczęciem robót drogowych budowa ta została ukończona,

7) do kontroli robót deleguje się pp. Rm. Rocka i Merza.

8) po ukończeniu robót drogowych należy złożyć Magistratowi — Komisji drogowo-kanałowej i gruntowej Rady m. sprawozdanie i rozliczenie kosztów z wykonanych robót. (L. I. 1895/28/B. b.).

IX. Uporządkowanie ul. Krakusa, Józefińskiej, Targowej, Placu Zgody.

Wniosek Komisji drogowo-kanałowej i gruntowej. Rada miasta uchwali:

Zatwierdza się w myśl § 172 i § 174 nowego prawa budowlanego z dnia 16 lutego 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 23 poz. 202 i przepisów ust. bud. dla m. Krakowa z dnia 28 marca 1910 r. Dz. u. kr. Nr. 89 z odpowiednim ustawowym udziałem właścicieli przyległych realności w pokryciu kosztów uporządkowania:

a) ul. Krakusa przez ułożenie krawężników i chodników betonowych oraz nawierzchni z betonu asfaltowego;

b) ul. Józefińskiej przez ułożenie krawężników, chodników betonowych i nawierzchni z betonu asfaltowego;

c) ul. Targowej i

d) Pl. Zgody przez wykonanie nawierzchni jak pod a) i b).

1) łączny koszt w wysokości 100.000 zł. należy pokryć w wysokości 21.350 zł. z Dz. V § 19 b, zaś 78.650 zł. z Dz. V § 148 a,

2) po ukończeniu budowy przedłożyć Magistratowi, Kom. drog. kanał. i grunt. Rady m. sprawozdanie i rozliczenie kosztów z wykonanych robót,

3) do nadzoru robót deleguje się pp. Rm. Breuera i inż. Spero. L. 856/1928/B. b.

X. Wykonanie jezdni w ulicy Jabłonowskich.

Wniosek Komisji drogowo-kanałowej i gruntowej. Rada miasta uchwali:

1) Zatwierdza się w myśl § 172 i § 174 nowego prawa budowlanego z dnia 16 lutego 1928 r. Dz. U. R. P. Nr. 23 poz. 202 i przepisów ust. bud. dla m. Krakowa z dnia 28 marca 1910 r. Dz. u. kr. Nr. 89 z odpowiednim ustawowym udziałem właścicieli przyległych realności w pokryciu kosztów uporządkowania ulicy Jabłonowskich przez wykonanie jezdni z betonu asfaltowego na długości od ulicy Straszewskiego do ul. Garncarskiej wedle projektu i kosztorysu Budownictwa m. Oddz. B. z dnia 31 maja 1928 r., przyczem istniejąca nawierzchnia szosowa po doprowadzeniu poprzecznych spadów jezdni do przepisanego profilu, ma służyć jako podłoże pod beton asfaltowy;

2) na długości od ul. Czapskich do ul. Garncarskiej, należy wykonać chodnik betonowy 2 m szeroki i pas ziemny 1·50 m szeroki, przyczem ma być założony nowy krawężnik betonowy;

3) pozostałe krawężniki betonowe i chodniki z płyt betonowych pozostają nienaruszone;

4) koszt uporządkowania jak wyżej w kwocie 44.570 zł słownie (czterdzieści cztery tysiące pięćset siedemdziesiąt zł) pokryć z Dz. V § 19 b. budżetu 1928/29;

5) do nadzoru robót deleguje się Pp. Rm. Inż. A. Czunkę i Inż. A. Romanowskiego;

6) po skończeniu robót przedłożyć Magistratowi sprawozdanie. (L. 1788/28)/B. b.

XI. Wykonanie jezdni w ul. Studenckiej.

Wniosek Komisji drogowo-kanałowej i gruntowej.

Rada miasta uchwali:

1) zatwierdza się w myśl § 172 i § 174 nowego prawa budowlanego z dnia 16 lutego 1928 Dz. U. R. P. Nr. 23 poz. 202 i przepisów ust. bud. dla m. Krakowa z dnia 28 marca 1910 Dz. u. kr. Nr. 89 z odpowiednim ustawowym udziałem właścicieli przyległych realności w pokryciu kosztów uporządkowania, nawierzchni jezdni ulicy Studenckiej na długości od ul. Straszewskiego do ul. Loretańskiej, wedle kosztorysu Budownictwa m. Oddz. B. z dnia 30 marca 1928 przez wykonanie jezdni z betonu asfaltowego na istniejącej szosie, przyczem chodniki i krawężniki betonowe pozostają te same;

2) koszt uporządkowania jezdni w kwocie 10.000 zł pokryć z dz. V § 19 b. budżetu 1928/1929;

3) do nadzoru robót deleguje się Pp. Rm. Inż. Czunkę i Inż. A. Romanowskiego;

4) po skończeniu robót przedłożyć Komisji drogowo-kanałowej i gruntowej Rady m. sprawozdanie i rozliczenie kosztów z wykonanych robót. (L.1789/1928)

B. b.

XII. Niweleta przedłużenia ul. Wolskiej.

Wniosek Komisji drogowo-kanałowej.

Rada miasta uchwali:

Zatwierdza się niweletę przedłużenia ul. Wolskiej od Aleji Krasińskiego przez Błonia miejskie do mostu na Rudawie, wedle projektu Budownictwa m. Oddz. B. z dnia 1 czerwca 1928 przyczem ustala się wysokość na skrzyżowaniu ul. Wolskiej i Al. Krasińskiego na cotę 204.00, następnie na skrzyżowaniu przedłużenia ul. Wolskiej z ul. Słoneczną ustala się wysokość na cotę 204.100 m., zaś w odległości 1142 m. od Aleji Krasińskiego, wyznacza się wysokość 204.173 z której to wysokości wychodzi się 2% wzniesieniem na wysokość mostu 208.217. (L. 3816/1927).

B. b.

XIII. Zmiana konfiguracji parcel przy Aleji pod Kopcem.

Wniosek Sekcji I.

Rada miasta uchwali:

1) zatwierdza się zmianę konfiguracji parcel oraz sposób zabudowania przy Aleji pod Kopcem według wkreśleń kolorem niebieskim w planie Budownictwa m. Oddz. B. z dnia 26 maja 1928;

2) reasumując częściowo uchwałę Rady m. z dnia 12 czerwca 1923 przeznacza się parcele gminne na pow. planie oznaczone liczbami 55 i 56 do sprzedaży pod warunkami w powołanej uchwale wyszczególnionemi.

(L. I 4133/1928).

I. Sprawa udziału Gminy miasta Krakowa w Krakowskiej Spółce Samochodowej, Ska z ogr. odpow.

Imieniem Sekcji II i III referent Magistratu Dr. Medwecki wnosi:

Rada miasta uchwali:

1. Gmina miasta Krakowa łącznie z firmą Polski Lloyd Ska Akc. i zarządem koleji lokalnej Kraków-Kocmyrzów powołuje do życia spółkę z ogran. odpow. opartą na ustawie z dnia 6 marca 1906 Nr. 58 Dz. U. P. pod firmą: Krakowska Spółka Samochodowa, Spółka z ogr. odpow. w Krakowie z kapitałem 70.000 zł podzielonymi na 14-cie udziałów po 5.000 zł, z których 5 udziałów tj. 25.000 zł wpłaca Gmina miasta Krakowa.

2. Gmina miasta Krakowa zastrzega sobie w założyć się mającej Spółce następujące:

a) na siedmiu członków Rady Nadzorczej Gmina miasta Krakowa mieć będzie 3-ch wyznaczonych przez Prezydjum miasta.

b) jednego z dwóch dyrektorów Spółki i jednego z członków Komisji Rewizyjnej wyznaczy Prezydent m.

3. Gmina miasta Krakowa zastrzega sobie w okresie czasu trwania Spółki prawo podwyższania swego udziału lub odstąpienia części tegoż innej osobie.

4. Równocześnie obejmie Gmina miasta Krakowa porękę do wysokości 50.000 zł za zakupić się mające automobile ciężarowe dla Spółki.

5. Prezydjum miasta upoważnia się do wstawienia powyższej kwoty 25.000 zł do budżetu dodatkowego na rok 1928/29 i zaciągnięcia w tej kwocie pożyczki w jednej z instytucji finansowych.

6. Do podpisania kontraktu Spółki oraz odnośnych dokumentów upoważnia się Pana Prezydenta miasta względnie jego zastępcę oraz radców m. pp. Dra Marjana Langa i Zygmunta Siemka, a w razie przeszkody któregokolwiek z nich pp. Dra Adama Müllera i Marcelego Dutkiewicza. (L. prez. 5392/28).

Po krótkiej dyskusji, w której zabierali głos Rm. Holeksa i Dr. Bobrowski wnioski Sekcji II i III uchwalono.

Wniosek nagły

Rm. Kluczki i tow. w sprawie budowy baraku dla eksmitowanych, zgłoszony na początku posiedzenia.

Rm. Kluczka umotywowywał swój wniosek, który uzyskał poparcie nagłości.

W dyskusji, jaka wywiązała się nad tym wnioskiem, a w której zabierali głos Rm. Ks. Masny, Dr. Lang, Inż. Adelmann, Ks. Kasprzyk przemawiający za wnioskiem i po udzielonych wyjaśnieniach przez Prezydenta m. inż. Rollego, że Magistrat zamierza budowę takiego baraku, wniosek Rm. Kluczki uchwalono.

Przewodniczący zamyka posiedzenie o godz. **9½ w nocy.**

Posiedzenie jawne 199 w kad. XVII z dnia **11 lipca 1928.**

Obecni: *Prezyd. m.* inż. Karol Rolle. *Wiceprezyd. m.* Dr. Ludwik Schneider. *Sekretarz Rady m.* Franciszek Strasik. Radców m. obecnych **70.**

Początek posiedzenia o godz. $6^{1}/_{2}$ **popołudniu.**

Przed porządkiem dziennym.

Interpelacje.

Sekretarz Strasik odczytał następujące interpelacje:

1. Rm. Marskiego i tow. w sprawie zabudowań w realności Kwiatkowskiego przy ul. Kościuszki L. 49.

Interpelacja brzmi:

»Przy ul. T. Kościuszki L. 49 w realności Kwiatkowskiego na miejscu stajni zbudowano domek mieszkalny z oknami na ulicę a w podworcu duży garaż. Ponieważ nowa linja regulacyjna biegnie o kilka metrów w głąb parceli, a domek zbudowano według starej linji regulacyjnej, przeto już przy rozpoczęciu burzenia stajni, której tylko boczna, ślepa ścianka ulicy dotykała, podczas obrad budżetowych tak ja, jak i rm. Drobniak zwróciliśmy uwagę Prezydjum na tę okoliczność, by budynek mieszkalny był budowany według nowej linji regulacyjnej, zaś garaż prostopadle do ul. Kościuszki a to ze względu na ewentualne przedłużenie ul. Słonecznej. Pomimo to domek ten wybudowano według starej linji regulacyjnej, a garaż równolegle do ul. Kościuszki.

Zapytujemy przeto Prezydjum miasta:

1) dlaczego tak szkodliwą dla miasta koncesję na budowę, pomimo sprzeciwu i zastrzeżeń radców miasta, udzielono?

2) dlaczego do tego rodzaju komisji obchodowych nie zaproszono żadnego rm. tej dzielnicy, pomimo, że trzech nas mieszka przy ul. Kościuszki?

3) prosimy o ścisłe dochodzenie i pociągnięcie winnych do surowej odpowiedzialności«.

Prezydent m. inż. Rolle oświadcza, że odpowiedzi na powyższą interpelację udzieli na najbliższem posiedzeniu Rady m.

2. Rm. Marskiego i tow. w sprawie pożaru przy ul. Tatarskiej w fabryce stolarskiej Grünberga.

Interpelacja brzmi:

»Dnia 6 b. m. wybuchł groźny pożar przy ulicy Tatarskiej w fabryce stolarskiej Grünberga.

Akcja ratunkowa postępowała bardzo wolno, przyczem okazało się, że w ul. Tatarskiej i w ul. tylnej Włóczków nietylko nie ma hydrantów, ale nawet wody w wodociągu. Do gaszenia pożaru musiano wodę częściowo dowozić beczkowozami Zakładu Czyszczenia miasta a częściowo ciągnąć wężami aż z ul. Kościuszki.

Wobec tego zapytujemy:

1) dlaczego w tak wielkiej fabryce z łatwopalnym materjałem nie ma odpowiednich urządzeń do gaszenia pożaru?

2) dlaczego przy akcji ratunkowej nie było naczelnika straży pożarnej, która to okoliczność prawdopodobnie dała powód jednemu dziennikowi krakowskiemu do przejrzystej satyry o straży pożarnej?

3) co Prezydjum miasta w tej sprawie zarządziło, względnie zarządzić zamyśla?«

Prezydent m. inż. Rolle oświadcza, że odpowiedzi na powyższą interpelację udzieli na najbliższem posiedzeniu Rady m.

3. Rm. Stączka i tow. w sprawie stosunków sanitarnych i komunikacyjnych na dworcu autobusowym przy Pl. św. Ducha.

Interpelacja brzmi:

»Wobec wdrożonego już uporządkowania ul. Szpitalnej i Pl. św. Ducha, podpisany »Klub pracy gospodarczej« wnosi o niezwłoczne komisyjne zbadanie stosunków sanitarnych i komunikacyjnych na otwartym przed rokiem dworcu autobusowym w Krakowie, nieodpowiadającym obecnie wzmożonej wielokrotnie frekwencji. Brak miejsca na pomnożenie kas biletowych, poczekalni, a co najważniejsze brak ustępów powoduje liczne uzasadnione zażalenia podróżnych, których liczba przekracza już tysiąc dziennie. Ponieważ przyległe realności są własnością gminną, przy dobrej woli Magistratu łatwo przeprowadzić prowizoryczne adaptacje, których koszt pokryją opłaty z ruchem autobusowym związane«.

Prezydent m. inż. Rolle oświadcza, że na powyższą interpelację udzieli odpowiedzi na najbliższem posiedzeniu Rady m.

4. Rm. Ks. Kasprzyka i tow. w sprawie dojazdu do parku Wolskiego.

Interpelacja brzmi:

»Nareszcie po latach udostępniono jako-tako dojazd dla publiczności do lasu Wolskiego. Las Wolski ma się stać »płucami« Krakowa. Niestety, dojazd do lasu dla nas jest jeszcze niemożliwy ze względu na drogą komunikację. Bilet autobusem tramwajowym kosztuje w jedną stronę 50 groszy. Ponieważ chodzi o to, by w czasie wakacji dziatwa szkolna, która niemogła wyjechać z miasta, mogła dostać się do lasu Wolskiego, podpisany wnosi, by Pan Prezydent, jako przewodniczący Krakowskiej Kolei Elektrycznej, doprowadził do obniżenia ceny biletów w autobusie dla dzieci szkolnych na 20 groszy, przyczem kolej elektryczna i tak nie poniesie straty«.

Prezydent m. inż. Rolle oświadcza, że na powyższą interpelację udzieli wyjaśnień na najbliższem posiedzeniu Rady m.

5. Rm. Ks. Kasprzyka i tow. w sprawie niebezpieczeństwa grożącego kościołowi N. P. Marji przez przejazd obok kościoła wozów ciężarowych.

Interpelacja brzmi:

»W ostatnich dniach ukazały się na łamach pism krakowskich alarmujące komunikaty p. t.: »Wandalizm«, w których zwraca się uwagę na niebezpieczeństwo, które grozi kościołowi Marjackiemu i bezcennym zabytkom architektury kościelnej. Mianowicie, wskutek skierowania całego ruchu (kołowego) dojazdowego do Rynku przez wąski przesmyk między kościołem a prałatówką w tem samochodów ciężarowych, rysują się mury kościoła, od-

padają gzymsy i obramienia kamienne z okien, leci gzyms ze sklepienia nawy głównej z polichromją Matejkowską.

Zapytujemy Pana Prezydenta, jakie zamierza wydać zarządzenia, by zapobiec nieszczęściu i ochronić świątynię, którą dziś ofiarnie odnawia społeczeństwo polskie«.

Prezydent m. inż. Rolle oświadcza, że na powyższą interpelację udzieli odpowiedzi przy końcu posiedzenia.

6. Rm. Ks. Kasprzyka i tow. w sprawie braku wody w realnościach o wyższych piętrach.

Interpelacja brzmi:

»W ostatnich dniach daje się zauważyć brak wody w mieście, szczególniej woda z wodociągu nie dochodzi do wyżej położonych kamienic w mieście i na wyższe piętra. Również, zdaje się, ze względu na oszczędność wody, której brakuje, Zarząd miasta nie skrapia ulic i placów miejskich należycie.

Zapytujemy Pana Prezydenta o wyjaśnienie, jak się rzecz ma z brakiem wody w mieście i czy P. Prezydent myśli o zapobieżeniu brakowi wody w mieście przez przygotowanie projektu nowego wodociągu tembardziej, iż wobec wzrostu miasta brak wody będzie się dawał coraz bardziej odczuwać«.

Prezydent m. inż. Rolle oświadcza, że na powyższą interpelację udzieli odpowiedzi przy końcu posiedzenia zast. dyrektora Wodociągu m. inż. Krawczyk.

7. Rm. Ks. Kasprzyka i tow. w sprawie rokowań o pożyczkę zagraniczną dla Gm. m. Krakowa.

Interpelacja brzmi:

»Rokowania o pożyczkę zagraniczną, będące jak zapewniał Pan Prezydent na ukończeniu, nagle podobno się urwały, jak również pożyczka z Banku Gospodarstwa Kraj. nie doszła do skutku. Zapytujemy Pana Prezydenta, jakie były przyczyny zerwania rokowań o pożyczkę«.

Prezydent m. inż. Rolle oświadcza, że na powyższą interpelację udzieli odpowiedzi przy końcu posiedzenia.

8. Rm. Pachońskiego i tow. w sprawie pomieszczenia szkoły gospodarstwa domowego przy ul. Pędzichów.

Interpelacja brzmi:

»Szkoła gospodarstwa domowego przy ul. Pędzichów znajduje się w warunkach nader trudnych z powodu swego pomieszczenia. Wobec tego, że frekwencja uczenic do tej szkoły wzmaga się z każdym rokiem, zapytujemy Pana Prezydenta, co zamierza uczynić, aby tę tak potrzebną dla przyszłych gospodyń szkołę odpowiednio ulokować i adaptować«.

Prezydent m. inż. Rolle oświadcza, że na powyższą interpelację udzieli odpowiedzi na najbliższem posiedzeniu Rady m.

9. Rm. Pachońskiego i tow. w sprawie opuszczenia przez kursy nauczycielskie miejskiej szkoły im. św. Scholastyki.

Interpelacja brzmi:

»Zarówno na posiedzeniu Rady budżetowej w r. 1927 jak i w roku obecnym postawiłem rezolucję, aby kursy nauczycielskie opuściły miejską szkołę im. św. Scholastyki, poczem, aby przeprowadzono w niej urządzenia sali gimnastycznej, kuchni szkolnej i sali robót kobiecych.

Pomimo, że w dwóch ostatnich latach zlikwidowane zostały oddziały równorzędne kursów w Państwowem Seminarjum naucz. żeńskiem i męskiem i że w opuszczonych salach jest poddostatkiem miejsca na umieszczenie wspomnianych kursów, to przecież kursy nauczycielskie szkoły im. św. Scholastyki nie opuszczają, ba, nawet organizują od zeszłego roku odrębną szkołę ćwiczeń, przez co zabierają salę i wprowadzają dwurazową naukę rano i popołudniu w szkole im. św. Scholastyki.

Zapytujemy wobec tego Pana Prezydenta, co zamierza uczynić, aby szkole im. św. Scholastyki, ongiś tak wspaniale się rozwijającej, dziś pozbawionej potrzebnych sal na elementarne potrzeby wychowania duchowego i fizycznego, zapewnić normalne warunki rozwoju«.

Prezydent m. inż. Rolle oświadczył, że na powyższą interpelację udzieli odpowiedzi na najbliższem posiedzeniu Rady m.

Urlopy.

Rada m. udzieliła urlopów dla poratowania zdrowia następującym Radcom m.: Dr. Krzetuskiemu 6 tygodni, Dr. Rowińskiemu 6 tygodni, Ignacemu Ehrenpreisowi 6 tygodni, Dr. Tomasikowi 3 tygodnie.

Porządek dzienny.

Sprawa dostarczenia energji elektrycznej dla Krakowa z Jaworzna.

W sprawie formalnej przed referatem zabrał głos rm. Dr. Krzetuski, sprzeciwiając się obecności podczas obrad nad tą sprawą tych członków Rady miejsk., którzy są członkami Zarządu Kopalni w Jaworznie.

W odpowiedzi Prezyd. inż. Rolle wyjaśnia, że radcy ci są przedstawicielami Rady miejsk. w Zarządzie Kopalni w Jaworznie i dlatego nie koliduje to z § 73 statutu miejskiego.

Ze stanowiska prawnego wyjaśnień udzielili rm. Dr. Tilles, Dr. Ferber oraz Dr. Landau Ignacy, poczem referent komisji oraz Sekcyj II i III. Rm. Dr. Ignacy Landau przedkłada szczegółowe sprawozdanie oraz wnioski Komisji i Sekcji i powołując się na referat szczegółowo ułożony przez Dyrekcję Elektrowni Miejskiej, przedstawia obecny stan Elektrowni i obecne zapotrzebowanie energji elektrycznej w mieście oraz możliwość rozwoju w najbliższych latach i dochodzi do wniosku, że Elektrownia w dzisiejszym stanie jest u granicy swej sprawności. Wobec tego należy bezzwłocznie poczynić zarządzenia umożliwiające elektrowni należyte funkcjonowanie. W tej mierze ilość kotłów należy powiększyć natychmiast o dwa, gdyż w przeciwnym razie nastąpićby musiało ograniczenie w produkcji w Elektrowni, a co do powiększenia jednostek maszynowych zachodzi alternatywa albo sprawienia nowej turbiny wraz z kotłami, albo wystawienia nowej Elektrowni. Najłatwiejszem byłoby sprawienie nowej maszyny i w kwestjach tych przesłuchała Komisja dla Zakładów przemysłowych znawcę i zasięgnęła opinji fachowej co do dalszych zarządzeń.

Wedle zdania Dyrekcji Elektrowni i opinji znawcy sprawienie nowych urządzeń nie rozwiązywałoby sprawy, byłoby wydatkiem niewskazanym, gdyż zastosowanie nowych urządzeń do dawnych przedstawia pewne techniczne trudności i koszta, a po jakich 4 czy 5 latach sprawa byłaby na nowo aktualną i musianoby przystąpić do rozstrzygnięcia pytania, czy budować nową Elektrownię czy sprowadzać prąd z zewnątrz. Wobec tego znawca odradza, przy zmieniających się warunkach w produkcji energji, czynienia wydatków na powiększenie jednostek maszynowych. Znawca jednak uważa i wybudowanie nowej elektrowni za niewskazane i nieekonomiczne. Wybudowanie Elektrowni połączonem byłoby z kosztem około pięć miljonów franków szwajcarskich, a więc 9 miljonów złotych. Pomijając, że uzyskanie pożyczki natrafia obecnie na trudności, to produkcja prądu w nowo wybudowanej Elektrowni byłaby droższą od ceny, którąby Gmina za prąd zapłacić miała, gdyby sprowadzała energję elektryczną z zewnętrz.

Z tych powodów Komisja i Sekcje wzięły pod rozwagę i zadecydowały zaopatrywanie miasta w energję elektryczną przez sprowadzanie jej z zewnątrz. W tej mierze ważną była kwestja takiego doprowadzania energji, któreby możliwie na najmniejsze przerwy było narażonem. Mowca uważa, że w razie sprowadzania prądu z zewnątrz najpewniejszym sposobem byłoby doprowadzanie kablami podziemnemi; ponieważ jednak i Dyrekcja Elektrowni i znawca są zdania, że jak to w innych krajach jest przeważnie przyjętem, napowietrzna linja dosyłowa jest wystarczającą i mniej kosztowna, przeto mowca nie będąc technikiem, jest zdania, że o ile idzie o sprowadzenie prądu z tego samego źródła energji, bezpieczniejszem byłoby doprowadzanie go 2-ma odrębnemi trasami. Znawca jednak powoływał się na przykłady z zagranicy, a tak samo i p. Dyrektor Elektrowni uważa, że jedna trasa dosyłowa prowadząca z źródła energji jest całkiem wystarczającą wobec pełnej rezerwy, jaką przedstawia Elektrownia w Krakowie. Elektrownię tę należy utrzymywać w każdym razie pod ciągłym naciskiem tak, aby natychmiast mogła funkcje swe spełniać, a nadto musi pokrywać zapotrzebowanie szczytowe, a od techników żądać należy, aby urządzenia były tego rodzaju, by zapewniały równomierne i stałe doprowadzenie prądu do Elektrowni.

Komisja dla miejskich Zakładów przemysłowych wraz z Sekcjami wzięły pod rozwagę wniesione oferty, których treść przedstawiła im Dyrekcja Elektrowni przy przedłożeniu porównania ich i cyfrowego obliczenia, i doszły do przekonania, że dla Gminy m. Krakowa najbardziej wskazanem jest przyjęcie oferty Jaworznickich Komunalnych Kopalni węgla S. A. w Krakowie. Gmina posiada około 30% akcyj tego przedsiębiorstwa, w Zarządzie tej spółki (w Radzie Zawiadowczej) zasiadają reprezentanci Gminy, wydelegowani przez Radę miejską dla strzeżenia tam praw Gminy, cena za prąd do 21 miljonów kwg. 5·95 gr. za 1 kwg. wedle zdania znawcy nie jest wcale wygórowaną, a za nadmiar t. j. za prąd ponad 21 miljonów kwg. po 2·1 gr. za 1 kwg. niską, a to wedle obecnych cen węgla i robocizny, nadto warunki i termina zapłaty i inne postanowienia są również korzystne. Wszystkie te względy razem biorąc, sprawiły, iż Komisje, mając na uwadze stosunek Gminy do Jaworzna i łączne korzyści Gminy, z obydwu ofert, uznały ofertę kopalni w Jaworznie za nadającą się najbardziej do przyjęcia.

Odnośnie do porównania cen obu oferentów, referent zawiadamia Radę, że wpłynęło w dniu posiedzenia Rady do Prezydjum miasta pismo drugiego oferenta, w którem oferent ten podaje ceny 5·5 gr. i 2·3 gr. tj. prócz ceny za prąd 5.5 gr. wyszczególnia cenę za nadmiar prądu licząc po 2·3 gr. W porównaniu z kwotami Jaworzna cena drugiego oferenta jest tańsza i na zasadzie dzisiejszego obliczenia znawcy porównując np. koszt prądu miesięczny wypadłaby cena ta o mniej więcej jakie cztery tysiące kilkaset złotych miesięcznie taniej od ceny Jaworzna.

Reasumując sprawozdanie i omawiając bliżej niektóre postanowienia zasad umowy o dostawę prądu zawrzeć się mającej, podaje referent imieniem Komisji i Sekcji pod obrady Rady m. referat i wnioski przez Komisję dla Zakładów przemysłowych i Sekcję II. i III. uchwalono.

Referat ten w sprawie powiększenia sprawności Elektrowni miejskiej przez ustawienie 2 nowych kotłów i dostarczenie energji elektrycznej z Jaworzna brzmi:

Dyrekcja Elektrowni miejsk. przedstawiła obszerny referat w sprawie bezpośredniego i pośredniego powiększenia Elektrowni w Krakowie, który był przedmiotem obrad Komisji dla zakładów przemysłowych.

Wyłoniony z powyższej Komisji ściślejszy komitet zawezwał jako znawcę inż. Beiera, dyrektora Elektrowni w Łaziskach Górnych, stawiając mu cały szereg pytań, co do których wydał znawca orzeczenie podane w następującem streszczeniu:

Orzeczenie znawcy inż. Beiera, dyr. w Łaziskach Górnych o powiększeniu sprawności Elektrowni miejskiej w Krakowie.

1. Nagła konieczność bezpośredniego i pośredniego wzmocnienia istniejących urządzeń Elektrowni:

a) moc maszynowa:

Największe obciążenie wynosiło:

Grudzień	1926 . .	7,100 kW
„	1927 . .	8,714 kW
przyrost		1,614 kW = 23%.

W grudniu 1928 należy się wobec tego spodziewać najwyższego obciążenia około 11.000 kW, jeżeli przyjmiemy ten sam przyrost co w roku zeszłym. Według przebiegu najwyższych obciążeń od roku 1921, osiągnie najwyższe obciążenie następującą wysokość:

w roku	1928 . . .	9.500 kW
„	1929 . . .	10.000 „
„	1930 . . .	10.700 „
„	1936 . . .	14.700 „
„	1944 . . .	20.000 „

Rok 1944 przyjęto do porównania, ponieważ w tym roku kończy się kontrakt z Jaworznem, a przypuszczalne szczytowe obciążenie będzie nawet jeszcze wyższe.

W przeciwstawieniu do najwyższego obciążenia, które wynosi w roku 1928, 9,500 kW, względnie w roku 1929, 10.000 kW, wynosi moc maszynowa jak następuje:

1 turbina		6.000 kW	cos. phi = 0·8
2 turbiny po 3.000 kW	=	6.000 kW	cos. phi = 0·8
2 turbiny po 750 kW	=	1.500 kW	cos. phi = 0·8
razem . .		13.500 kW	

Istniejących jeszcze 2 maszyn parowych prądu stałego po 400 kW razem 800 kW nie bierze się w rachubę, albowiem istniejąca jeszcze sieć prądu stałego ma być do końca tego roku zupełnie przerobiona na prąd zmienny. Również nie mogą być brane pod uwagę obie turbiny po 750 kW jako pełnowartościowe; jednakże mogą one być użyte w razie konieczności jeszcze na pokrycie szczytowego obciążenia.

Wobec tego przeciwstawia się najwyższemu obciążeniu 9.500 kW, względnie 10.000 kW moc maszynowa 13.500 kW, tj. rezerwa wynosi 3.500 kW czyli 35%. Rezerwę jednakże Elektrowni należy oznaczyć według najwyższej istniejącej jednostki maszynowej, tj. w obecnym wypadku 6.000 kW. Jeżeli zatem odpadnie podczas największego obciążenia (listopad—styczeń) największa maszyna (skutek naprawy wywołanej z jakichkolwiek powodów), w takim razie dla pokrycia powyższego maksimum 9.500 kW, względnie 10.000 kW pozostaje do dyspozycji moc maszynowa 7.500 kW, czyli do pełnego pokrycia zapotrzebowania prądu brak jeszcze 2.500 kW tj. 25%. Elektrownia będzie więc znajdować się w czasie najwyższego obciążenia w roku 1928 bez dostatecznej rezerwy. Stan ten będzie z roku na rok się pogarszał, jak to wykazuje wzrost najwyższego obciążenia.

b) moc kotłowni:

6 kotłów po 260m² = 1560m² pow. ogrzew.	
ogólna ilość pary na godzinę	31.200 kg.
2 kotły po 500m² = 1000m² pow. ogrzew.	
ogólna ilość pary na godzinę	20.000 „
2 kotły po 700m² = 1400m² pow. ogrzew.	
ogólna ilość pary na godzinę	28.000 „
razem	79.200 kg.

W czasie najwyższego zapotrzebowania potrzebna będzie:

turbina na 6000 KW po 6 kg . . .	36.000 kg.
turbiny z mocą 4000 KW po 10 kg .	40.000 „
razem	76.000 kg. pary

do tego należy doliczyć zużycie pary w pompach, owaporatorach i ogrzewanie okrągło około 8000 kg, tak że ogółem trzeba będzie 84000 kg pary, na co jest do dyspozycji okrągło 80000 kg, brak zatem 4000 kg pary bez względu na to, że przy obecnej wielkości Elektrownia powinna mieć conajmniej 2 kotły w rezerwie.

Jeżeli w czasie najwyższego obciążenia odpadnie tylko 1 z 2-ch największych kotłów, to brak będzie 4000 + 14000 = 18000 kg pary, tj. przy 7,6 kg średniego zużycia pary urządzenia maszynowego okrągło 2000 KW.

Przy obliczeniu brało się pod uwagę wydajność kotła 20 kg z 1 m² pow. ogrzew. Kotły mogą być nieco forsowane, jednakże z uszczerbkiem bezpieczeństwa ruchu całego urządzenia (uderzenia wodne w maszynach). Do pełnego wyzyskania istniejącej mocy maszynowej brak więc mocy kotłowej 18000 kg tj. więcej niż 1 kocioł.

Poleca się zatem zamówić natychmiast 2 dalsze kotły na normalną produkcję pary, razem około 20000 kg na godz. Zamówienie to musi być dokonane bez względu na to, czy nastąpi powiększenie mocy maszynowej, czy też pobierany będzie prąd z zewnątrz.

Do tego samego wyniku w sprawie kotłowni dochodzi okręgowy inżynier ze Stow. Dozoru Kotłów w Warszawie, który w piśmie z dnia 8 czerwca 1928 wystosowanem do Prezydjum miasta Krakowa, zwraca uwagę na niedostateczną rezerwę kotłową i po przeprowadzeniu odpowiedniego przeliczenia produkcji pary, zgodnego na ogół z obliczeniem powyżej podanem, dochodzi do wniosku, że obecną kotłownię należy powiększyć o 2 nowe kotły po 500 m² pow. ogrzew., przyczem zwraca z całym naciskiem uwagę na fakt, że pozostawienie dotychczasowej niedostatecznej instalacji kotłowej groziłoby koniecznością ograniczenia produkcji prądu.

2. Jaka moc maszynowa brakuje Elektrowni w następnych latach i jak wielkie powinno być uzupełnienie mocy?

Według istniejących wykazów ruchu można z pewną dokładnością ustalić rozwój zapotrzebowania prądu w Krakowie.

Rok	Najwyższe obciążenie w KW	Produkcja KW	Ilość godzin
1927	8.740	25,828·000	2.950
1928	9.400	28,000.000	2.950
1932	12.000	36,000.000	3.000
1936	14.700	44,500.000	3.000
1944	20.000	60,000.000	3.000

Jako rezerwę należy uważać największą istniejącą maszynę tj. 6000 KW. Ponieważ ta maszyna może tak samo jak każda inna w ruchu zawieść, należy więc liczyć się tylko z istniejącą mocą maszynową 7500 KW.

Brak zatem do regularnej mocy maszynowej:

w roku 1928 . . .	1.900 KW
„ „ 1932 . . .	4.500 „
„ „ 1936 . . .	7.200 „
„ „ 1944 . . .	12.500 „

powyższa brakująca moc musi być pokryta, a to:

a) albo przez powiększenie głównego urządzenia,
b) albo przez pobór prądu z zewnątrz.

Na następne 5 lat wystarczy moc dodatkowa 6000 KW, tak, że pozostanie do dyspozycji 13.500 KW, przyczem 6000 KW, będzie w rezerwie.

3. Jakie korzyści przedstawia pobór prądu z zewnątrz?

Powiększenie własnej mocy maszynowej jest niemożliwem do końca roku 1929, wobec czego miasto musi się zdecydować na pobór prądu z zewnątrz.

Pobór prądu z zewnątrz przedstawia pozatem bardzo poważne korzyści dla miasta, mianowicie:

a) miasto zyskuje na czasie i może wskutek tego w dłuższym okresie czasu lepiej zorjentować się w rozwoju skaczącego przyrostu zapotrzebowania prądu, aniżeli to dzisiaj jest możliwe. Ten skaczący przyrost rozpoczął się w roku 1926 i trwał w roku 1927, podczas gdy w roku 1924/5 najwyższe zapotrzebowanie zmniejszyło się z 6600 na 6300. Do niedawna więc nie było zupełnie możliwem podać jakiekolwiek dane o przypuszczalnym rozwoju Elektrowni.

Według obciążenia w roku 1925 należało przypuszczać, że powiększenie obciążenia w roku 1926 i 1927 było tylko objawem przejściowym. Ponieważ dzisiaj można już przewidzieć, że przyrost trwać będzie także w roku 1928, więc teraz dopiero nastąpił moment, w którym należy szukać środków i dróg pokrycia wzrastającego zapotrzebowania,

b) wiadomem jest, że Rząd dąży wszelkiemi środkami do przeprowadzenia ogólnej państwowej szyny zbiorczej (jako linji przesyłowej o wysokiem napięciu) z Zagłębi węglowych do stolicy Państwa. Ta szyna zbiorcza ma być wprowadzona ze Śląska i ma prowadzić przez teren dąbrowiecki i przez Jaworzno. Do niej dołączone być mają wszystkie ważne centra przemysłowe i większe miasta, a więc także i Kraków.

Do definitywnego ustalenia wykonania takiego olbrzymiego projektu upłynie jeszcze kilka lat. Kraków może w razie poboru prądu z zewnątrz czekać 5 lat na realizację tego projektu i wtedy łatwiej zdecydować czy jest wskazanem powiększyć Elektrownię, czy też pobierać jeszcze większą moc od dostawcy z zewnątrz,

c) jeżeli Kraków pobierać będzie brakującą moc w następnych latach z zewnątrz, to zaoszczędzi sobie cały kapitał inwestycyjny, potrzebny do wytworzenia brakującej mocy i w następstwie zaoszczędzi wynikającą z tego służbę kapitałową (procenta i amortyzację) oraz koszta konserwacji.

4. Czy pobór prądu z zewnątrz jest tańszy, niż własna produkcja?

Pod 2) zostało udowodnione, że dla następnych 5 lat wystarczający jest pobór mocy 6000 KW.

Jeżeli Kraków sam sobie będzie chciał wytworzyć brakującą moc, to zamówi, ażeby zyskać lepszy stopień wydajności większych jednostek, turbinę nie o mocy 6000 KW, tylko conajmniej o mocy 12000 KW, ponieważ większe jednostki pracują ekonomiczniej jak mniejsze. Obsługa większych jednostek nie wymaga większej ilości ludzi jak obsługa mniejszych jednostek.

Nowe urządzenie należy zamówić na wyższe ciśnienie około 30 atm. Im wyższe będzie ciśnienie pary, tem mniejsze będzie zużycie pary przez maszyny. Dzisiaj jest w technice parowej wszystko w ruchu, tak że wskazanem jest odroczenie o ile możności decyzji.

W tem szczęśliwem położeniu jest Kraków.

Przy nowych urządzeniach będą zupełnie inne warunki jak przy starych. Nowych urządzeń nie można łączyć instalacji parowej ze staremi względnie tylko zapomocą kosztownych urządzeń. Ponieważ oprócz tego budowa Elektrowni w ostatnich latach pod względem ukształtowania całości wykazuje znaczne postępy, jest racjonalnem nie rozszerzać starego zakładu, tylko budować na odpowiedniem miejscu zupełnie nową Elektrownię według nowoczesnych zapatrywań.

Nowa Elektrownia kosztować będzie przypuszczalnie:

budynki	fr. szw.	1,200.000
turbina wraz z kondenzacją i chłodnią	„ „	1,000.000
kotłownia wraz z ekonomizorem, generatorem, podwiewem oraz izolacją	„ „	1,100.000
pompy, czyszczenie wody i rurociągów	„ „	400.000
rozdzielnia	„ „	200.000
różne	„ „	400.000
fracht, opakowanie i montaż . . .	„ „	450.000
Razem	fr. szw.	4,650.000

Do tego należy doliczyć cło, tak że ogólna kwota wyniesie 5 miljonów franków szw.

Przy 10% oprocentowania i amortyzacji w latach 20-tu, należy liczyć jako służbę kapitałową rocznie średnio 10,25% tak, że koszta stałe wynosić będą:

służba kapitałowa	fr. szw.	512.000
utrzymanie 3%	„ „	150.000
razem	fr. szw.	662.000

czyli złotych 1,140.000.

Zmienne koszta ruchu jak: węgiel, woda, obsługa, należy wstawić na 4.46 grosza za 1 KW. Ponieważ Elektrownia w Krakowie przy poborze prądu z zewnątrz musi być utrzymana jako rezerwa pod parą i musi pokrywać szczytowe obciążenie, to koszta powyższe wyniosą:

1. Przy utrzymaniu urządzeń pod parą zł. 600.000.
2. „ ruchu na KW 5 groszy.

Wartość 5 groszy zmniejsza się im większa będzie moc wytworzona własnej Elektrowni. W ten sposób otrzyma się, biorąc za podstawę podaną przez Jaworzno cenę prądu 5.95 grosza za 21,000.000 KW à 2.1 grosza za dalszy pobór prądu przy 6000 KW mocy, następujące zestawienie:

a) Ilość prądu.

Rok	Produkcja w KW	Dostawa	
		Jaworzna	Krakowa
1930	32,000.000	27,500.000	4,500.000
1931	34,000.000	29,000.000	5,000.000
1932	36,000.000	30,000.000	6,000.000
1933	38,000.000	31,000.000	7.000.000

b) Ogólne koszta w złotych.

Rok	Przy dost. Jaworzno zł.	Kraków zł.	Razem zł	Dostawa tylko Krakowa	Oszczędn. przy poborze z zewnątrz
1930	1,386.000	825.000	2,211.006	2,567.200	356.200
1931	1,417.500	845.000	2,262.500	2,656.400	393.900
1932	1,438.500	894.000	2,332.500	2,745.600	413.100
1933	1,459.000	943.000	2,402.000	2,834.800	432.800

to jest oszczędność wyniesie w 4 latach zł. 1,596.000. Oszczędność w rzeczywistości jest jeszcze większa, ponieważ przy produkcji przez samą Elektrownię krakowską uwzględniono tylko koszta nowej Elektrowni.

Ponieważ stara Elektrownia musi jeszcze nadal pozostać w tym wypadku jako rezerwa, to należy doliczyć do kosztów ruchu w Krakowie rocznie jeszcze okrągło 850.000 zł, tak że oszczędność podniesie się w 4 latach o 3·4 miljony złotych na okrągło 4 miljony.

W krakowskiej Elektrowni obecnej jest jeszcze miejsce, o ile to można bez dokładnego zaprojektowania ocenić, na ustawienie:

1 turbiny o mocy 12.000 KW,

4 kotłów, każdy po 500m² pow. ogrzew.

Jak już w ustępie 1 b) zaznaczono, należy obecnie bez względu na przyszłe powiększenie ustawić natychmiast dwa nowe kotły. Ponieważ turbina o mocy 12.000 KW potrzebuje conajmniej 4 kotły parowe, (a przy wyborze innego ciśnienia pary np. 30 atm. zamiast 12-tu nawet 5 kotłów, ponieważ 1 musi pozostać w rezerwie) w takim razie nie wystarcza istniejący budynek kotłowni na konieczne powiększenie kotłowni i należy w każdym wypadku przystąpić do nowej budowy.

5. Czy zaoszczędza się przy poborze prądu z zewnątrz na personalu w istniejącej Elektrowni w zupełności lub częściowo?

Pobór prądu z zewnątrz unormowany jest najwyższą mocą 6000 KW. Z rocznych djagramów obciążenia okazuje się, że Jaworzno będzie mogło dostarczyć z całej produkcji następujące ilości:

Rok	Zapotrzebowanie KW	Do dostawy	
		z Jaworzna	z Krakowa
1930	32,000.000	27,500.000	4,500.000
1931	34,000.000	29,000.000	5,000.000
1932	36,000.000	30,000.000	6,000.000
1933	38,000.000	31,000.000	7,000.000

W ten sposób dostarczy Jaworzno obciążenie zasadnicze, a Kraków będzie musiał pokryć obciążenie szczytowe.

Ponieważ w urządzeniach w Jaworznie (w maszynach, kotłach, rozdzielniach) i linjach przemysłowych wysokiego napięcia może powstać przerwa, przeto musi być w Krakowie do dyspozycji rezerwa 6000 KW. Elektrownia więc musi utrzymywać kotły pod ciśnieniem, aby natychmiast każdej chwili objąć dostawę prądu przy pełnej mocy maszynowej i również musi Kraków sam pokryć szczytowe obciążenie. Z każdym rokiem wzrasta zarówno produkcja prądu, jak i szczytowe obciążenie.

Personal zajęty w ruchu w Elektrowni krakowskiej musi więc być zawsze w pogotowiu do objęcia służby. Wobec tego nie wchodzi w grę redukcja personalu.

Gdyby w pierwszych latach przy równoległym ruchu część personalu nie była w zupełności wyzyskana, to może być z łatwością zajęta przy wykonywaniu robót konserwacyjnych.

W ustępie 6-tym zastanawia się rzeczoznawca nad kwestją, czy należy przy poborze prądu z zewnątrz stosować napowietrzną linję, czy też kabel podziemny.

Ponieważ linja napowietrzna ma być wybudowana na 60000 Wolt na żelaznych słupach kratowych, przeto nieaktualne jest porównanie z kablem podziemnym, albowiem dla 60000 Wolt może być mowa tylko o napowietrznych linjach wysokiego napięcia.

Długoletnie doświadczenie i najnowsze postępy w budowie linji napowietrznej dają dostateczną gwarancję co do pewności ruchu.

Jeżeli wziąć pod uwagę jakie bezpieczeństwo przedstawia linja napowietrzna, to nasuwają się następujące pytania:

a) czy należy prąd pobierać z jednego przedsiębiorstwa, czy też z kilku?

b) czy linje napowietrzne należy prowadzić rozmaitemi drogami, czy też jedną trasą?

c) czy należy ułożyć sieć podwójną, czy też sieć pojedynczą?

Wypadek a) należy wyłączyć, ponieważ moc 6000 KW jest za mała, aby ją można rozdzielić na kilku dostawców. Przy 3000 KW nie opłaca się już przeniesienie energji. Ponadto Kraków jest udziałowcem w Jaworznie tak, że zysk otrzymany przez Jaworzno wróci częściowo do Krakowa.

Ponieważ linja napowietrzna prowadzona jest wzdłuż wzgórz, które tworzą naturalną ochronę linji przed atmosferycznemi wyładowaniami, można zrezygnować z drugiej linji.

Rzeczoznawca rozważa jeszcze sprawę zastosowania 4 drutów, z których 3 pracowałyby normalnie, a 4-ty służyłby jako rezerwa na wypadek przerw w jednym z 3 drutów pracujących.

Korzyści tego 4-go drutu są dosyć problematyczne, albowiem wykluczoną wydaje się możliwość naprawy jednego przewodu, gdy 2 inne znajdować się będą pod napięciem. Raczej trzeba się zawsze z tem liczyć, że w razie przerwy na jednym drucie, musi być na czas naprawy cała linja z pod prądu wyłączona. Ponieważ na ten wypadek posiada Elektrownia krakowska w swoich maszynach pełną rezerwę, znajdującą się w pogotowiu pod parą, a uruchomienie tej rezerwy możliwem będzie w bardzo krótkim czasie, przeto prowadzenie czwartego drutu jest według zdania Dyrekcji Elektrowni krakowskiej, popartego opinją Dyrekcji Elektrowni wiedeńskiej, najzupełniej zbyteczne.

Przez zastosowanie natomiast słupów żelaznych kratowych przy odstępach poszczególnych słupów 200—300 metrów, zyskuje się najmniejszą ilość miejsc umocowania linji napowietrznej, które najczęściej mogą być, wskutek pęknięć izolatorów, powodem przerw.

W ten sposób zmniejsza się możliwość przerw.

Porównanie cen prądu Jaworzna ze Sierszą.

Komitet zażądał od Elektrowni Okręgowej w Sierszy oferty na dostawę prądu, celem porównania jej z ofertą Jaworznickich komunalnych kopalń węgla.

Siersza podaje cenę prądu dla 21,000.000 kWh na 5,5 gr za 1 kWh, a za nadmiar prądu ponad 3500 godzin używania 3,5 gr za 1 kWh.

Jaworzno podaje cenę prądu dla 21,000.000 kWh na 5,95 gr za 1 kWh, a za nadmiar prądu ponad 3500 godzin używania 2,1 gr za 1 kWh.

Porównanie tych cen według spodziewanego poboru prądu, podanego przez znawcę, przedstawia się jak następuje:

Rok	kWh	Jaworzno	Siersza
1930	21,000.000	× 5,95 gr = 1,249.500 zł	× 5,5 gr = 1,555.000 zł
	6,500.000	× 2,1 „ = 136.500 „	× 3,5 „ = 227.500 „
1931	21,000.000	× 5,95 „ = 1,249.500 „	× 5,5 „ = 1,155.000 „
	8,000.000	× 2,1 „ = 168.000 „	× 3,5 „ = 280.000 „
1932	21,000.000	× 5,95 „ = 1,249.500 „	× 5,5 „ = 1,155.000 „
	9,000.000	× 2,1 „ = 189.000 „	× 3,5 „ = 315.000 „
1933	21,000.000	× 5,95 „ = 1,249,500 „	× 5,5 „ = 1,155.000 „
	10,000.000	× 2.1 „ = 210,000 „	× 3,5 „ = 350.000 „
	137,500.000	5,701.500 zł	5,792.500 zł

czyli, że już w pierwszych 4 latach pobór prądu ze Sierszy kosztowałby o 91.000 zł więcej, aniżeli pobór prądu z Jaworzna.

Wobec tego przedstawia się oferta Jaworznickich Kopalń węgla korzystniej zarówno od budowy własnej Elektrowni w Krakowie, jak również od oferty Elektrowni Okręgowej w Sierszy.

Zasady umowy

zawrzeć się mającej między Gminą miasta Krakowa, względnie, stanowiącą własność Gminy, Elektrownią miejską w Krakowie (w dalszym ciągu nazwaną »Elektrownia«) jako Zakładem użyteczności publicznej, a Jaworznicką Komunalną Kopalnią węgla S. A. w Krakowie co do poboru energji elektrycznej z Zakładu elektrycznego wybudować się mającego w Jaworznie przez Jaworznickie Komunalne Kopalnie węgla (w dalszym ciągu nazwane »Kopalnia«).

1. Umowę dotyczącą poboru prądu elektrycznego z Kopalni zawiera Gmina na przeciąg 15 lat kalendarzowych począwszy od 1 stycznia roku następującego po dniu rozpoczęcia normalnego ruchu Zakładu Elektrycznego w Jaworznie, z możnością przedłużenia umowy każdorazowo na dalszych 5 lat. Kopalnia dołożyć ma wszelkich starań, by już 1 października 1929 roku budowa linji była wykończoną tak, aby szczytowe zapotrzebowanie w Krakowie pokrytem być mogło do wysokości 2000 KW w godzinach od 15-tej do 19-tej z istniejącego już obecnie Zakładu w Jaworznie.

2. Kopalnia obowiązaną jest do 18 miesięcy od dnia wydania konsensu policyjno-budowlanego na budowę, urządzić i wykończyć własnym kosztem osobny Zakład elektryczny w Jaworznie z agregatem o sile najmniej 10.000 KW, transformatory w Jaworznie i Krakowie, przewód wsparty na słupach żelaznych na 60000 Wolt aż do zewnętrznej granicy Elektrowni w Krakowie i obowiązaną jest wszystkie swe urządzenia utrzymywać w sposób zapewniający prawidłowy ruch, oraz posiadać dostateczne rezerwy i części zapasowe, a nadto urządzić własnym kosztem połączenie telefoniczne, umożliwiające porozumiewanie się między Kopalnią a Elektrownią.

3. Kopalnia obowiązaną jest dostarczać Gminie, względnie Elektrowni, przez cały czas trwania umowy prądu trójfazowego o 50 okresach na sekundę z najwyższem obciążeniem 7500 K V A, względnie 6000 KW, przy cos phi 0.8, a gwarantowane Kopalni przez Elektrownię minimum poboru prądu i zapłaty wynosić ma w pierwszych trzech latach od rozpoczęcia okresu umownego 18,000.000 kWh, a w dalszych latach 21,000.000 kWh; w czasie atoli od rozpoczęcia ruchu aż do pierwszego stycznia następującego roku nie obowiązuje Gminę gwarantowane minimum. Elektrownia pobierać ma prąd możliwie równomiernie i możliwie bez przerwy, a w razie przekroczenia zapotrzebowania prądu ponad 21,000.000 kWh rocznie zobowiązaną jest Kopalnia wyższą ilość prądu dostarczyć na warunkach i po cenach umówionych w granicach umownego obciążenia 6000 KW.

4. Zasadnicza cena prądu za roczną ilość do 21,000.000 kWh liczonych w krakowskiej stacji odbiorczej wynosić ma 5,95 gr za 1 kWh, zaś za ilości ponad 21,000.000 kWh cenę 2,1 gr za 1 kWh z tem, że w razie zmiany warunków gospodarczych nastąpić ma na żądanie z każdej strony zmiana ceny prądu, a to do wysokości 21,000.000 kWh wedle formuły rządowej, zawartej w obwieszczeniu Min. Rob. Publ. z 9 marca 1928 r. Nr. 57 Monitora (§ 80), zaś za nadwyżki ponad 21,000.000 kWh cena prądu ulegnie zmianie tylko odnośnie do ceny węgla w ten sposób, że zmianie ceny węgla o 1% odpowiadać będzie zmiana opłat o 0·9%, a inne czynniki ceny zmianie nie ulegną.

5. Utrzymanie należyte i administrowanie linji, które ma mieć charakter czysto tranzytowy i stanowi własność Kopalni, jest obowiązkiem Kopalni i za wszelkie szkody i nieszczęśliwe wypadki powstać mogące w drodze od Kopalni do Elektrowni w Krakowie zarówno przy budowie jak i dostawie prądu odpowiada Kopalnia tak, aby Gmina z tego tytułu nie była pociągnięta do żadnej odpowiedzialności. Kopalnia nie ma prawa ani sprzedawać ani oferować sprzedaży prądu w obrębie miasta Krakowa i wszystkich gmin powiatu krakowskiego i wielickiego.

6. Podatek przemysłowy (patent) wraz z dodatkami i podatkami autonomicznemi za wytwarzanie i sprzedaż prądu opłaca Kopalnia, a na wypadek nałożenia w przyszłości nowo wprowadzić się mogących specjalnych podatków (opłat) państwowych lub samorządowych, kwestję, czy i w jakim stopniu Gmina w podatkach tych ma partycypować, rozstrzygnie Sąd polubowny z wyłączeniem atoli podatków (opłat) gminnych jaworznickich, które w każdym razie ponosi wyłącznie Kopalnia.

7. Zapłata miesięcznej należytości za prąd, ustalonej zgodnie, nastąpić ma zasadniczo w gotówce najdalej w 30 dni po upływie miesiąca dostawy, jednakowoż Elektrowni przysługuje prawo zamiast gotówki wręczyć Kopalni weksle akceptowane przez Elektrownię i żyrowane przez jeden z miejskich Zakładów przemysłowych z terminem płatności do dni 60 liczonych od ostatniego dnia kalendarzowego miesiąca następującego po miesiącu dostawy, przyczem weksle za prąd dostarczony w maju, czerwcu, lipcu i sierpniu wystawione być mogą z 90-dniowym biegiem, a weksel za prąd z maja prolongowany nadto być może na dni 60, a za prąd z czerwca na dni 30 a dyskont obciąża Elektrownię.

8. Kopalni nie przysługuje prawo z jakichkolwiek powodów wstrzymać, przerwać, lub ograniczyć dostawę prądu dla Elektrowni z wyjątkiem skutków siły wyższej. Kopalnia obowiązana jest utrzymywać conajmniej 4-tygodniowy zapas węgla, przeznaczony w pierwszej linji do produkcji energji elektrycznej dla Elektrowni. W razie przerw powstałych z winy Kopalni, uniemożliwiających Elektrowni pobór rocznie umówionej ilości kWh, Elektrownia nie będzie obowiązaną do zapłaty umówionego rocznego minimum. W razie przerw w dostawie prądu z wyjątkiem wypadków siły wyższej, trwających łącznie dłużej w ciągu jednego roku niż 72 godzin, może Gmina, o ileby chciała korzystać z prawa rozwiązania umowy, po wysłuchaniu znawców, zażądać od Kopalni zastosowania odpowiednich urządzeń, zmierzających do zaradzenia tym brakom w stosownym terminie, a w razie niezastosowania się przez Kopalnię do tego żądania, może Gmina uważać umowę tę za rozwiązaną, o czem, na wypadek sprzeciwu Kopalni, decyduje ostatecznie Sąd polubowny. Mimo rozwiązania, Kopalnia ma obowiązek dalszej dostawy prądu i dotrzymania zobowiązań z tej umowy w każdym razie aż do czasu, kiedy

Elektrownia uzyska w inny sposób dostawę potrzebnej ilości prądu.

9. Elektrownia dostarczy Kopalni na czas i bezpłatnie pozwolenia Gminy m. Krakowa na wystawienie słupów przewodowych i instalacji w obrębie Gminy bez poboru z tego tytułu jakichkolwiek opłat na rzecz Gminy m. Krakowa.

10. Kopalnia ma po wygaśnięciu tej umowy pod zastrzeżeniami ustawy elektrycznej po upływie czasu, przez który na Kopalni ciążą obowiązki z tej umowy, prawo rozebrać i zabrać własnym kosztem własność jej stanowiące urządzenia służące do przesyłania i przetwarzania prądu, a w razie gdyby mimo pisemnego wezwania Gminy, do dni 60 tego nie uczyniła, uprawnioną będzie Elektrownia rozbiórki te i złożenia materjałów w całości lub w części wykonać na wyłączny koszt i niebezpieczeństwo Kopalni. Elektrowni przysługuje prawo pierwokupu odnośnych urządzeń Kopalni w całości lub w części do dni 60 po zawiadomieniu jej przez kopalnię o ofertach, jakie do Kopalni wpłyną.

11. W razie sporów wynikających z wykonania tej umowy, Prezydent miasta dążyć ma do zgodnego załatwienia, a strony obowiązują się wobec siebie stosować zasadę wzajemnej lojalności, tak by z jednej strony Elektrownia chronioną była przed poborem prądu pod zbyt uciążliwemi warunkami, a z drugiej strony Kopalnia miała zapewnione słuszne warunki dostawy.

Gdy te pertrakcje nie doprowadziłyby do porozumienia we wszystkich sporach z dotyczącej umowy wyniknąć mogących, poddać się mają orzecznictwu Sądu polubownego, złożonego z dwóch sędziów i 1 superarbitra, przyczem każda strona mianuje jednego sędziego polubownego, a ci wybierają superarbitra. Sąd polubowny nie ma jednak w żadnym wypadku prawa do wydania orzeczenia zezwalającego Kopalni na zaniechanie, wstrzymanie, ograniczenie lub przerwanie dostawy prądu do Elektrowni.

12. Opłaty od umowy przypaść mające ponoszą obie strony po połowie.

13. Umowa zawartą zostaje pod zastrzeżeniem uzyskania przez Kopalnię do 1 stycznia 1929 od Rządu potrzebnych uprawnień na sprzedaż prądu oraz najpóźniej do 6 miesięcy uprawnienia na przeprowadzenie linji tranzytowej Jaworzno—Kraków.

Imieniem Prezydenta miasta, Komisji dla miejskich zakładów przemysłowych, oraz Sekcji II i III rm. Dr. Ignacy Landau wnosi:

1. Rada miasta stwierdza, że Elektrownia miejska znajduje się wskutek rosnącego nieustannie zapotrzebowania energji elektrycznej na granicy swojej sprawności, wobec czego Rada miasta uznaje potrzebę bezzwłocznego przystąpienia do zapewnienia miastu dostawy prądu jeszcze z innego źródła energji elektrycznej.

2. W tym celu Rada miasta postanawia pobór prądu elektrycznego z Elektrowni na kopalni w Jaworznie i to na zasadach umowy ustalonej przez Komisję dla Zakładów oraz Sekcję II i III i upoważnia P. Prezydenta miasta do ułożenia i zawarcia umowy o dostarczanie prądu elektrycznego z Jaworznickich Komunalnych Kopalń Węgla S. A. w Krakowie, oraz do podpisania tej umowy wraz z dwoma radcami wybranymi przez Radę miejską, a mianowicie: pp. Drem Ignacym Landauem i inż. Aleksandrem Adelmanem.

W razie przeszkody Pana Prezydenta miasta upoważnia Rada miejska do powyższych czynności jednego z Wiceprezydentów, a w razie przeszkody radców miej. wyżej wymienionych upoważnia w ich miejsce pp. rm. inż. Nitscha i inż. Drobniaka.

3. Rada miasta uchwala na wniosek Komisji dla zakładów przemysłowych wybudowanie kosztem złotych 250.000·—, budynku transformatorowego celem pomieszczenia transformatora do transformacji napięcia energji elektrycznej sprowadzonej z Jaworzna z 60.000 Volt na 5.000 Volt.

4. Rada miasta uchwala na wniosek Komisji dla zakładów przemysłowych powiększenie niedostatecznej rezerwy kotłowej w Elektrowni miejskiej w Krakowie przez ustawienie 2 nowych kotłów każdy o pow. ogrzew. 500 m^2 z ekonomizerami, rurociągami, pompami, kominem i innemi przynależnościami za kwotę zł. 1,000.000.

5. Rada miasta upoważnia Dyrekcję Elektrowni miejskiej do poczynienia zamówień dotyczących budowy stacji transformatorowej i urządzeń kotłowych.

6. Rada miasta upoważnia P. Prezydenta miasta do zaciągnięcia pożyczki krótkoterminowej z prawem do konwersji na pożyczkę długoterminową w takiej wysokości, aby z niej zł. 1,250.000 w gotówce uzyskać.

Po referencie rm. Dr. Landaua rozwinęła się bardzo ożywiona dyskusja, w której kolejno zabierali głos:

Jako referent mniejszości przemawiał r. m. Dr. Krzetuski, który sprzeciwia się wnioskom większości, przytaczając szereg momentów, wykazujących szkodliwość proponowanego zawarcia umowy z Jaworznem. Mowca wytyka brak gwarancji ze strony Jaworzna co do wykonania umowy, wskazuje na korzystniejszą dla miasta Krakowa ofertę Elektrowni w Sierszy, która ma już gotowe urządzenia, wyraża obawę, że umowa z Jaworznem pociągnie za sobą podrożenie prądu elektrycznego.

W końcu mowca proponuje dokonanie niedrogiego prowizorjum przez powiększenie obecnej Elektrowni, poczem zgłasza wnioski:

„Zważywszy, że

1) zdaniem rzeczoznawcy i większości Rady „wskazanem jest odroczenie decyzji“, co w równej mierze odnosi się do budowy własnej Elektrowni w Jaworznie, gdyż i ta ostatnia zbudowana być ma wyłącznie kosztem Gminy m. Krakowa,

2) że zdaniem znawcy przyjdzie w niedługim czasie do wykonania projektu ogólnej państwowej szyny zbiorowej Zagłębi węglowych, do której mają być przyłączone także wszystkie będące do dyspozycji siły wodne, w którym to wypadku będzie można sprowadzić prąd taniej, a Kraków będzie mógł koszt prądu znacznie obniżyć dla swoich konsumentów,

3) że nie wolno jednak w międzyczasie narażać miasta na niebezpieczeństwo braku światła, co jedynie da się dokonać przez stworzenie prowizorjum niedrogiego, tj. powiększenia obecnej Elektrowni w myśl wywodów na str. 3 referatu dyrektora Elektrowni tembardziej, że połowa tych inwestycyj, to jest sprawienie nowych kotłów i tak przez komisję i 2 sekcje jednomyślnie jest uchwalone, tak że koszt dodatkowy wyniesie około

1,250.000 zł. natomiast odpadnie koszt transform. i budynku 250.000 zł.

4) że tym sposobem uzyska Gmina swobodę kilkuletnią dla najdokładniejszego zbadania sprawy i wybrania najlepszej drogi, chroniącej najlepiej interesy miasta i jego możliwości rozwojowe, zwłaszcza w dziedzinie taniej siły popędowej dla przemysłu.

Rada miasta uchwala:

1) powiększyć niedostateczną rezerwę maszynową i kotłową w Elektrowni miejskiej w Krakowie przez ustawienie 2 nowych kotłów, każdy w pow. ogrz. 500 m^2 z ekonomizerami, rurociągami, pompami, kominami i innemi przynależnościami, oraz turbiny o mocy 12.000 kW za cenę łączną około 2,500.000 zł.

2) Rada miasta upoważnia Dyrekcję Elektrowni do rozpisania publ. przetargu na dostawę wymienionego urządzenia maszynowego, zastrzegając Komisji dla miej. zakładów przemysłowych rozstrzygnięcie rozprawy i przybicie dostawy.

3) Rada miasta upoważnia Prezydenta miasta wraz z Sekcją skarbową do zaciągnięcia pożyczki krótko lub długoterminowej do wysokości 3,000.000 zł. na pokrycie tych inwestycyj, o ile wobec dotacyj budżetowych na cele powiększenia Elektrowni, pożyczka taka wogóle potrzebna będzie".

Rm. Dr. Rowiński podsunął inne wyjście w tej sprawie a mianowicie zawarcie umowy o dostawę prądu z Elektrowni w Sierszy, z tem zastrzeżeniem, aby Siersza sprowadzała węgiel z Kopalni Komunalnych w Jaworznie. Przeciw tej koncepcji wystąpił rm. Epstein, wskazując na niepomierne koszta, połączone z załadowaniem i wyładowaniem węgla. Rm. Epstein popiera wnioski Komisji i Sekcyj, podnosząc między innemi żywotny interes Gminy m. Krakowa, jako współwłaścicielki Kopalni Jaworznickiej.

Po przemówieniu rm. Sławińskiego oraz Kosobudzkiego, inż. Adelmana, ktorzy oświadczają się za wnioskami Komisji i Sekcyj, oraz referentów większości rm. Dr. Landaua i mniejszości, rm. Krzetuskiego przystąpiono do głosowania:

Przewodn. Prezyd. inż. Rolle zaprosił na skrutatorów Radców m.: pp. Stankiewicza, Marskiego i Pachońskiego.

Za wnioskami Komisji oraz Sekcji II i III głosowało 49 członków Rady m.

Przeciw wnioskom oświadczyło się 5 członków Rady m.

Radca m. Dr. Rowiński wstrzymał się od głosowania.

Wobec powyższego, Przewodn. Prezyd. inż. K. Rolle stwierdził uchwalenie wniosków Komisji oraz Sekcji II i III, poczem wyraził gorące podziękowanie referentowi Komisji oraz Sekcji II i III, rm. Dr. Ign. Landauowi za sumienne i niezwykle treściwe opracowanie referatu; również Prezyd. inż. Rolle wyraził podziękowanie refer. mniejszości Radcy miejsk. Dr. Krzetuskiemu.

Odpowiedzi na interpelacje.

Na interpelację Rm. Marskiego i tow. w sprawie zabudowań w realności Kwiatkowskiego przy ulicy Kościuszki 49, Prezyd. m. inż. Rolle wyjaśnił, że sprawa nie jest mu obcą, udzieli szczegółowego sprawozdania na najbliższem posiedzeniu Rady m.

Na interpelację Rm. Marskiego i tow. w sprawie pożaru fabryki Grünberga przy ulicy Tatarskiej, Prezyd. m. inż. Rolle wyjaśnił, że zażąda szczegółowego sprawozdania w tej sprawie i udzieli odpowiedzi na najbliższem posiedzeniu Rady m. Tutaj już zaznacza, że Naczelnik straży pożarnej w dniu krytycznym otrzymał urlop, jednak przy pożarze był jego zastępca — on zaś sam jawił się w czasie pożaru.

Na interpelację Rm. ks. Kasprzyka i tow. w sprawie przejazdu obok kościoła N. P. Marji wozów ciężarowych, Prezyd. m. inż. Rolle wyjaśnia, że w najbliższem czasie zostanie otwartą dla ruchu kołowego ulica Sienna, przez co plac Marjacki zostanie odciążony.

Na interpelację Rm. ks. Kasprzyka i tow. w sprawie braku wody na wyższych piętrach udzielił zast. Dyr. Zarz. Wodoc. m. inż Krawczyk następującego wyjaśnienia:

Występujący w ostatnich czasach, a specjalnie w ostatnich dniach brak wody, spowodowany jest nie brakiem wody w ujęciu, w Bielanach, lecz małą wydajnością urządzeń mechanicznych.

Pompy wybudowane przed 30 laty pracują obecnie bez przerwy przez 24 godziny, bez żadnej rezerwy i przepompowują dziennie przeszło 33.000 m^3, wymagają od czasu do czasu koniecznej naprawy.

Przez postój maszyny choćby tylko przez kilka godzin, jak to miało miejsce w ostatnich dniach, odczuwa się brak wody, który nie da się wyrównać z powodu niemożności przyspieszenia ruchu maszyn.

Dla zarządzenia złemu Zarząd wodociągu miejskiego po uchwaleniu budżetu na rok 1928/29 zamówił nową pompę elektryczną o dziennej wydajności 10.000 m^3, która ma nadejść w sierpniu br., poczem przystąpi się do montowania maszyny i rurociągów, tak, że w jesieni tego roku będziemy w możności wypompowywać około 40.000 m^3 dziennie.

Na interpelację Rm. ks. Kasprzyka i tow. w sprawie zaciągnięcia przez Gm. m. Krakowa pożyczki zagranicznej — Prezyd. m. inż. Rolle wyjaśnia, że rokowania o pożyczkę zagraniczną nie zostały wcale zerwane, lecz toczą się w dalszym ciągu, gdyż właśnie przedstawiciele konsorcjum amerykańskiego bawią w Krakowie. Prawdą jest, że z powodu obecnego położenia na rynku amerykańskim plasowanie obligacyj jest chwilowo nie wskazane i dlatego też wstrzymana została realizacja pożyczek m. Łodzi i Śląska. O zerwaniu rokowań niema jednak mowy.

Wyjaśnienia Prezyd. m. inż. Rollego na powyższe interpelacje przyjęła Rada miasta do wiadomości.

Przewodniczący zamyka posiedzenie o godzinie **9 wieczór.**

Sprawozdania z posiedzeń Sekcyj i Komisyj Rady miejskiej.

Pod przewodnictwem rm. Dra Muczkowskiego odbyło się dnia 4-go lipca br. posiedzenie **podkomitetu Sekcji ekonomicznej dla spraw ogrodowych i plantacyjnych.**

Podkomitet wyraził opinję, że przy budowie nowej nawierzchni w Rynku Kleparskim, do której przystępuje obecnie Budownictwo miejskie, należy dotyczące roboty tak przeprowadzić, ażeby nie usuwać rosnących w pasie chodnika drzewek.

Pozatem rozpatrywał podkomitet szereg spraw bieżących, związanych z prowadzeniem należytej gospodarki ogrodnictwa miejskiego i powziął w sprawach tych kilka rezolucyj.

W poniedziałek 9-go lipca b. r. odbyło się w Magistracie **wspólne posiedzenie Komisji dla miejskich Zakładów przemysłowych, sekcji II i III, (skarbowej i prawniczej)** pod przewodnictwem Prezydenta inż. K. Rollego w sprawie powiększenia sprawności Elektrowni miejskiej w Krakowie.

Po wyczerpującej dyskusji uchwalono wnioski dotyczące powiększenia Elektrowni krakowskiej przez pobór prądu z Okręgowej elektrowni w Jaworznie i ustawienia dwóch nowych kotłów parowych w Elektrowni krakowskiej, oraz wybudowania miejskiej stacji transformatorowej w Krakowie. Wnioski te będą przedstawione Radzie miejskiej do uchwały na posiedzeniu, które odbędzie się w środę, dnia 11 lipca br.

Dnia 19-go lipca b. r. odbyło się pod przewodnictwem Prezydenta miasta inż. Karola Rollego posiedzenie **Komisji drogowo-kanałowo-gruntowej,** na której załatwiono kilka spraw gruntowych, uchwalono uporządkowanie placu Słowiańskiego i ul. Wileńskiej, oraz przyjęto do zatwierdzającej wiadomości sprawę kilku połączeń domowych z kanałem miejskim.

Dnia 23-go lipca b. r. odbyło się pod przewodnictwem Prezydenta inż. Karola Rollego, posiedzenie **Komisji dla Zakładów Przemysłowych i Sekcji III Rady miejskiej,** na którem omawiana była sprawa zawrzeć się mającej umowy między Skarbem Państwa, a Gminą m. Krakowa, w przedmiocie wykonania urządzeń wodociągowych i zaopatrzenia w wodę objektów wojskowych w Rakowicach i Prądniku Czerwonym.

Nakładem Gminy miasta Krakowa. — Czcionkami Drukarni Muzeum Przem. pod kier. St. Baranowskiego w Krakowie, ul. Smoleńska 9